

ИЗДАТЕЛСТВО КАМЕЯ

ИЗДАТЕЛСТВО ОРФИЯ

ДЕТЕКТИВ

ПЕР ВАЛЪО
МАЙ ШЪОВАЛ

РОУЗАНА

**ПЕР ВАЛЪО, МАЙ ШЪОВАЛ
РОУЗАНА
РОМАН ЗА ЕДНО
ПРЕСТЪПЛЕНИЕ**

Превод: Васа Ганчева

chitanka.info

Роман за едно престъпление

Едно голо, почти обезобразено женско тяло е намерено в езерото Бурен. Жената на възраст около двадесет и осем години е била подложена на грубо насилие и след това убита. На левият си хълбок има белег по рождение. Това е всичко, което Мартин Бек и неговите колеги имат на разположение, за да издирят името на убитата и нейния убиец...

1.

Извадиха тялото на осми юли малко след три часа следобед. Беше сравнително запазено и вероятно не бе престояло във водата твърде дълго.

Намирането на трупа се дължеше на чиста случайност. Това, че всичко стана бързо, си беше късмет и щеше да е от полза на полицейското разследване.

Долу, при стълбищата на шлюза в гората на Бурен, има вълнолом, който предпазва от източните ветрове при излизане в морето. Когато тази пролет каналът бе отворен за трафика, притокът отново довлече тиня. Корабите трудно маневрираха и винтовете им вдигаха тлъсти дънни жълтосиви облаци кал. Явно нещо трябваше най-сетне да се направи, затова още през май дружеството, отговарящо за канала, поръча драга от Управлението по строителството на водните пътища. Документацията мина през редица немарливи чиновници и накрая попадна в Параходното дружество. То на свой ред реши, че работата трябва да бъде извършена от екскаваторна драга, каквито има Пътното управление, а то пък заяви, че за земекопните работи отговаря Параходното дружество. В безизходицата бе решено да се потърси някой, който да прехвърли делото в пристанищната управа в Норщюпинг. Оттам върнаха документацията на Параходното дружество, което я върна на Управлението по строителството на водните пътища. Там някой веднага вдигна телефона и набра номера на един инженер, който наистина разбираше от земекопни машини. Приятелите му го наричаха Калния мърльо. Например той знаеше, че само един от екскаваторите има нужните размери, за да мине през шлюзовете. Тази машина се наричаше Грайфер, но ѝ викаха Прасето и точно тогава се намираще в рибарското пристанище в Граварне. Сутринта на пети юли корабът с това съоръжение швартова в Буренсхулт за радост на зяпащите го местни хлапета и един виетнамски турист.

Час по-късно се появи представител на Дружеството по каналите. Той се качи на борда да обсъди задачата, което отне известно време. Следващият ден беше събота и корабът остана на вълнолома, а екипажът си замина за уикенда. Съставът му беше обичайният за подобно съоръжение — майстор земекопач, който беше и командир със заповед да изведе кораба в морето, машинист и един моряк. Последните двама бяха от Гьотеборг и се качиха на вечерния влак от Мутала. Шефът живееше в Нака и жена му го взе с колата. В седем сутринта в понеделник всички отново бяха на борда и час по-късно започнаха да дълбаят. В единайсет трюмът беше пълен и драгата излезе в морето да го изпразни. На връщане трябваше замалко да спрат заради някакъв бял параход, пресичащ Бурен в западна посока. По релинга се трупаха чуждестранни туристи, които с истерично въодушевление махаха на сериозните мъже на екскаватора. Пътническият кораб бавно изкачи височината на шлюза към Мутала и Ветерн и към обяд флагчето му вече беше изчезнало над най-горната шлюзова врата. В един и половина започнаха да дълбаят отново.

Времето беше топло и приятно със слаби променливи ветрове и лениво движещи се по небето облаци. На вълнолома и мостчето на канала се мотаеха някакви хора. Повечето се припичаха на слънце, други мятаха въдици, двама или трима наблюдаваха дълбаенето. Черпалката тъкмо бе погълнала нов залък тиня от дъното на Бурен и се измъкваше от водата. Машинистът механично изпълняваше работата си в своята кабинка, майсторът копач пиеше кафе в камбуза, а морякът се беше облакътвил на релинга и плюеше във водата. Черпалката продължаваше да се издига.

Когато се показва на повърхността, някакъв мъж се изправи на кея и направи няколко крачки към кораба. Махаше с ръце и нещо крещеше. Морякът се надигна, за да чуе по-добре.

— Има някой в черпалката! Спрете! Има някой там!

Морякът погледна объркано първо мъжа, после черпалката, която бавно се завърташе над трюма, за да изхвърли съдържанието си. От нея се стичаше мръсносива вода. Машинистът я спря точно над трюма. Тогава морякът видя онова, което човекът от вълнолома вече беше видял. От челюстите на черпалката стърчеше бяла гола ръка.

Следващите десет минути бяха дълги и делови. Бяха взети редица мерки, на кея се появи някакъв мъж, който повтаряше наново и

наново:

— Не правете нищо, не пипайте нищо, оставете всичко така, докато дойде полицията...

Машинистът изскочи, огледа се и се прибра обратно в кабината. Седна зад ръчките и се сви в относителната си сигурност, оставяйки крана да се люлее и черпалката да виси, докато майсторът, морякът и някакъв сръчен въдичар освободиха тялото.

Беше жена, лежеше свита по гръб по средата на кея, а около нея се тълпяха изумени хора и я гледаха. На децата мястото не им беше там, но никой и не помисли да ги отведе. Всички имаха едно и също наум — че никога няма да забравят тази гледка.

Морякът хвърли три кофи вода върху ѝ. Доста по-късно, когато полицейското разследване потръгна, се намериха хора, които го порицаваха за това.

Беше гола, без никакви украшения. Кожата на гърдите ѝ беше по-светла, както и на слабините, сякаш се беше пекла на слънце по бикини. Имаше широки хълбоци и тежки бедра, космите под скута ѝ бяха черни, мокри и гъсти. Гърдите ѝ бяха малки и отпуснати, с големи тъмни зърна. От кръста надолу към хълбока ѝ се проточваше червеникава драскотина. Иначе кожата ѝ бе гладка, без петна или белези. Имаше малки ръце и крака с небоядисани нокти. Лицето ѝ бе подпухнало и беше трудно да се определи как изглежда всъщност. Веждите ѝ бяха тъмни и гъсти, а устата — широка. Косата беше черна, не много дълга, залепнала за главата. Един кичур лежеше напреко на гърлото ѝ.

2.

Мутала е средноголям шведски град. Намира се в Йостер, Йотланд, откъм северната част на езерото Ветерн, и има 27 000 жители. Най-висшият полицейски чиновник там е градският прокурор. Подчинен му е един комисар, който е изпълнителен началник едновременно на полицията по обществения ред и на криминалната полиция. Има също един криминален асистент с осемнайсети по щатната таблица заплата, шест старшини и полицейска сестра. Един от старшините има фотографско образование, а за медицински проучвания наемат някого от градските лекари.

Час след вдигнатата тревога някои от тези личности се бяха събрали на вълнолома в Буренсхулд, на няколко метра от пристанищния фар. Около трупа се бе струпала тълпа и мъжете от екскаватора вече не виждаха какво става. Те все още бяха на борда, въпреки че корабът бе готов за отплаване с обърнат към кея ляв борд.

Въпреки полицейските заграждения тълпата се бе удесеторила. На отсрещната страна на канала бяха паркирани няколко коли, сред които четири на полицията и една лакирана в бяло линейка с червен кръст на задните врати. Двама мъже в бели комбинезони седяха отстрани и пушеха. Изглежда бяха единствените, които не се интересуваха от групата до фара.

На вълнолома лекарят започна да прибира инструментите си. Междувременно разговаряше с комисаря — висок и сивокос, на име Ларшон.

— Не мога да кажа кой знае какво сега — говореше лекарят.

— Трябва ли да остане тук?

— По-скоро аз трябва да задам този въпрос — отвърна лекарят.

— Това едва ли е местопрестъплението.

— О кей, погрижете се да я откарат в моргата. Ще звънна.

Лекарят щракна чантата си, изправи се и се отдалечи.

— Алберг — повика комисарят, — следи добре за загражденията.

— Да, по дяволите.

Градският прокурор не бе казал и дума там, при фара. Обикновено той не се намесваше в разследванията в началния им стадий. Но по пътя към града се обади:

— Грозни синини.

— Да.

— Ще ме държиш в течение.

Ларшон дори не се постара да кимне.

— Нима ще оставиш Алберг да се занимава с това?

— Алберг е добър — отбеляза комисарят.

— Разбира се.

Разговорът замря.

Пристигнаха и всеки се отправи към канцеларията си.

Градският прокурор се обади на областния управител.

— Ще изчакам — отговори му управителят.

Комисарят проведе кратък разговор с Алберг.

— Трябва да разберем коя е тя.

— Да — съгласи се Алберг.

Влезе в стаята си, обади се в пожарната и поръча двама водолази. След това изчете някакъв доклад за нападение в пристанището. Случаят скоро щеше да бъде приключен. Алберг се изправи и отиде при дежурния.

— Има ли някой, обявен за изчезнал?

— Не.

— Някой за издирване?

— Не.

Върна се обратно в стаята си. Чакаше.

Разговорът дойде след четвърт час.

— Трябва да поискаме аутопсия — обади му се лекарят.

— Удушена ли е?

— Мисля, че да.

— Изнасилена?

— Мисля, че да.

Лекарят направи малка пауза. После добави:

— И то здравата.

Алберг загриза нокътя на показалеца си. Мислеше за отпуската си, който започваше в петък, и колко ли щеше да се зарадва жена му.

Лекарят погрешно изтълкува мълчанието му.

— Изненадан ли сте?

— Не — отвърна Алберг.

Постави слушалката и отиде при Ларшон. Заедно тръгнаха към прокурора.

Десет минути по-късно градският прокурор поиска съдебно-медицинска експертиза от окръжното управление. Оттам се свързаха с държавното съдебно-медицинско управление. Изпратиха седемдесетгодишен професор, който пристигна с нощния влак от Стокхолм, изглеждаше бодър и свеж и прави аутопсия цели осем часа, почти без прекъсване.

После направи предварителното си заключение: смърт чрез удушаване, свързано с тежко сексуално насилие. Силни вътрешни кръвоизливи.

На бюрото на Алберг вече се трупаха протоколи от разпити и доклади. Общо взето, можеха да се обобщят в едно изречение: намерена е мъртва жена в басейна на шлюза в Буренсхулт.

Никой не бе обявен за изчезнал в града или околностите му. Нямаше и заявления за издирване, които да отговарят на случая.

3.

Беше пет и четвърт сутринта, валеше. Мартин Бек дълго и грижливо си ми зъбите, за да премахне оловния вкус от небцето си, надявайки се да успее.

После си закопча яката, завърза вратовръзката и вяло се вгледа в огледалото. Вдигна рамене и излезе от банята в хола, премина през дневната, погледна с копнеж към полуготовия модел на учебния кораб „Дания“, с който се беше занимавал до късно предишната вечер, и влезе в кухнята.

През цялото време се движеше леко, на пръсти — отчасти по стар навик, отчасти да не събуди децата.

Седна до масата в кухнята.

— Още ли не е дошъл вестникът? — попита.

— Никога не идва преди шест — отвърна жена му.

Навън вече бе съвсем светло, но мрачно и дневната светлина в кухнята беше сива и мръсна. Жена му не бе запалила осветлението. На това му викаше пестеливост.

Той отвори уста, но я затвори наново, без да каже нещо. Само дето пак щеше да има кавга, а моментът не беше подходящ.

Вместо това бавно забарабани с пръсти по мушамата и погледна празната чаша с нацърбен ръб, украсена със сини рози. Тя ги придружаваше през целия им съпружески живот. Повече от десет години. Жена му рядко чупеше, във всеки случай не нещо, което не можеше да се поправи. Странното бе, че децата бяха същите.

Възможно ли е толкова специфични качества да се предават по наследство? Не знаеше.

Жена му взе каната с кафе от печката и наля. Той престана да барабани по масата.

— Искаш ли сандвич? — попита тя.

Пиеше внимателно, на малки глътки. Седеше попрегърбен в края на масата.

— Наистина трябва да хапнеш нещо — подкани го жена му.

— Знаеш, че не мога да ям сутрин.

— Но трябва — настоя тя. — Особено ти, с твоя стомах.

Той прекара върховете на пръстите по брадата си и усети няколко забравени косъмчета, малки и остри. Отпи.

— Мога да препека малко хляб — предложи тя.

Пет минути по-късно той постави чашата върху чинийката, вдигна очи и погледна жена си.

Върху найлоновата нощница бе облякла червен вълнен пенъоар. Седеше с подпрени на масата лакти и брадичка върху дланите си. Беше руса, със светла кожа и кръгли, малко раздалечени очи. Боядисваше си веждите, но през лятото те бяха изсветтели и сега бяха руси като косата ѝ. Беше една-две години по-възрастна от него и въпреки че значително бе напълняла през последните години, кожата на врата ѝ се бе поотпуснала.

Когато преди дванайсет години се роди дъщерята, тя приключи със службата си в една архитектурска фирма и така и не започна работа отново. Когато и момчето тръгна на училище, Мартин Бек ѝ предложи да работи на половин ден, но тя прецени, че не си заслужава. Ленива по природа, беше доволна от положението си на домакиня.

Аха, помисли си Мартин Бек и стана. Тихо изрита синята табуретка под масата, застана до прозореца и се вгледа навън в ръмвящия дъжд.

Долу, край паркинга и ивицата трева, пътят се беше проснал лъскав и пуст. В няколко прозореца от отсрещните небостъргачи зад станцията на метрото светеше слаба светлина. Две чайки кръстосваха ниското сиво небе, наоколо не се виждаше жива душа.

— Къде заминаваш? — попита го тя.

— В Мутала.

— Задълго ли?

— Не знам.

— Онова момиче ли?

— Да.

— Мислиш ли, че ще е задълго?

— Не знам повече от теб. Само онова, което пише във вестниците.

— Защо ще пътуваш с влака?

— Другите заминаха вчера. Нямахте смисъл да пътувам с тях.

— Минават те, както винаги.
Той пое дълбоко дъх и се втренчи навън. Дъждът май спираше.

— Къде ще отседнеш?

— В градския хотел.

— Кои взимаш със себе си?

— Колберг и Меландер. Както казах, заминаха вчера.

— С кола?

— Да.

— И ти ще се друсаш с влака?

— Да.

Зад гърба си чу, че мие нащърбената чаша със сините рози.

— Тази седмица трябва да платя тока и уроците по езда на Лилан.

— Нямах ли достатъчно?

— Не искам да тегля, знаеш.

— Не, разбира се.

Той извади портфейла от вътрешния си джоб и надникна в него. Извади шестдесетачка, погледна я, остави я обратно и пъкна портфейла пак в джоба си.

— Мразя да тегля пари — повтори тя. — Почнеш ли да теглиш, това е началото на края.

Той извади наново банкнотата, сгъна я, обърна се и я постави на кухненската маса.

— Приготвила съм ти чантата — каза тя.

— Благодаря.

— Пази си гърлото. Много е коварно в този сезон, особено през нощта.

— Да.

— Ще вземеш ли и онзи отвратителен пищов?

„Не, да. Дъра, бъра, два чадъра“ — мислеше Мартин Бек.

— На какво се смееш? — попита тя.

— На нищо.

Влезе в дневната, отключи чекмеджето на скрина и взе пистолета. Сложи го в джоба на чантата и щракна закопчалката.

Пистолетът беше обикновен 7,65-милиметров валтер, произведен в Швеция по лиценз. В общи линии не вършеше работа и стреляше много лошо.

Излезе в антрето и си облече шлифера. Стоеше с шапка в ръка.

— Няма ли да се сбогуваш с Ролф и малката?

— Смешно е да наричаш дванайсетгодишно момиче малката.

— Мисля, че е сладко.

— Жал ми е да ги будя. Освен това знаят, че ще пътувам.

Той си сложи шапката.

— Довиждане засега. Ще се обадя.

— Довиждане и умната.

Стоеше на перона в метрото, чакаше влака и си мислеше, че няма нищо против да се махне замалко от къщи въпреки полуготовия макет на кораба „Дания“.

Мартин Бек не беше шеф на комисията по убийствата и нямаше никакви аспирации да става такъв. Дори понякога се питаше дали въобще трябваше да става комисар, макар че единственото, което можеше да попречи на това, би било неговата смърт или някоя по-сериозна служебна грешка. В държавната полиция той беше първи криминален асистент, назначен в Кралската комисия по убийствата преди осем години. Някои смятаха, че е най-способният следовател в страната.

В полицията беше прекарал половината си живот. На двайсет и една започна в полицейската станция в Якобс и след шест години като патрулиращ полицай в различни райони на Стокхолм-град премина през асистентския клас на Държавното полицейско училище. Беше един от най-добрите в класа и със завършването на курса вече бе криминален асистент. Тогава беше на двайсет и осем.

Същата година почина баща му и за да се грижи за майка си, той се премести от стаята под наем в Клара^[1] обратно в родителския дом в Съодер^[2]. Лятото се запозна с жена си. Тя наемаше виличка заедно с една приятелка на остров в архипелага, където той попадна с малкия си платноход. Влюби се силно и есента, когато вече очакваха дете, се ожениха в кметството и Мартин се премести в малкия ѝ апартамент в Кунгсхолмен^[3].

Година след раждането на дъщерята почти нищо не бе останало от веселото и жизнерадостно момиче, в което се бе влюбил, и бракът им потъна в меланхолия.

Мартин Бек седеше на зелената пейка във вагона на метрото и зяпаше през замъгления от дъжда прозорец. Мислеше вяло за брака си, но щом усети, че му става жал за самия него, измъкна вестника от джоба на шлифера и се опита да се съсредоточи върху уводната статия.

Изглеждаше уморен, загорялата му кожа жълтееше в сивата дрезгавина. Лицето му бе слабо, с широко чело и яка брадичка. Устата под късия прав нос бе тънка и широка, с две дълбоки бръчки край устните, но щом се усмихнеше, белваха здравите му зъби. Тъмната му вчесана назад коса с идеално прав път още не бе посивяла, а погледът на сивосините му очи бе ясен и спокоен. Беше слаб, но не особено висок и леко прегърбен. Намираха се жени, според които бе красив, но повечето смятаха външния му вид за обикновен. Никога не се обличаше натрапчиво, по-скоро дискретно.

Въздухът в купето беше задушен и потискащ и той усети леко замайване, което често му се случваше в метрото. Щом влакът навлезе в централната спирка, той вече беше при вратите с чанта в ръка. Ненавиждаше да пътува с метрото, но тъй като още по-малко харесваше да пътува с кола, а мечтаният апартамент във вътрешността на града все още бе само блян, той бе принуден да ползва това транспортно средство.

Експресният влак за Гьотеборг тръгваше в седем и половина от Централна гара. Мартин Бек попрелисти вестника, но не намери нито ред за убийството. Обърна на културната страница и се зачете в статията на антропософа Рудолф Щайнер, но още в Стувста вече спеше.

Събуди се точно за смяната на влака в Халсберг. Оловният вкус в устата му се бе върнал и така и не изчезна въпреки трите чаши вода.

В Мутала пристигна в десет и половина, вече не валеше. Понеже идваше тук за пръв път, в будката до гарата попита как да стигне до градския хотел, като същевременно си купи пакет „Флорида“ и местния вестник.

Хотелът се намирал на Големия площад, само на няколко пресечки от железопътната гара, и кратката разходка го ободри. Вече в стаята той си изми ръцете, разопакова багажа и изпи бутилка минерална вода „Медевиватен“, която беше купил от портиера. Остана известно време до прозореца, наблюдавайки площада със статуята, която според него изобразяваше Балтазар фон Платен. После излезе от

хотела и тръгна към полицията. Тъй като знаеше, че тя се намира от другата страна на улицата, остави шлифера на закачалката.

На охраната на входа каза кой е и веднага бе упътен към стая на първия етаж. На вратата ѝ пишеше „АЛБЕРГ“.

Мъжът зад бюрото бе широкоплещест и набит, леко оплешивял. Блейзерът му висеше на облегалката на стола, а той самият пиеше кафе от картонена чашка. Една цигара димеше самотно на ръба на пепелника, вече препълнен с угарки.

Мартин Бек имаше навика да се приплъзва през вратите, което много дразнеше някои хора. Твърдяха, че притежавал дарбата да се появява в стая, на която току-що е затворил вратата зад гърба си, и същевременно да почука отвън.

Мъжът зад бюрото изглеждаше леко стреснат. Остави чашката и се изправи.

— Казвам се Алберг.

В поведението му имаше нещо изчаквателно. Мартин Бек бе виждал подобно нещо преди и знаеше на какво се дължи. Той беше експертът от Стокхолм, а мъжът зад бюрото — един провинциален полицай, който е започнал разследване. Следващите две минути щяха да бъдат решаващи за тяхното сътрудничество.

— Как ти е името? — попита Мартин Бек.

— Гунар.

— Какво правят Колберг и Меландер?

— Нямам представа.

— Не изглеждаха ли като „това ще го оправим с едно махване на ръката“?

— Горе-долу.

Мартин Бек седна срещу него, извади пакета „Флорида“ и го остави на ръба на бюрото.

— Изглеждаш уморен — каза той.

— Отпускът ми отиде по дяволите.

Алберг изпразни чашата с кафе, смачка я и я хвърли под масата по посока на кошчето за боклук.

Безпорядъкът на бюрото беше забележителен. Мартин Бек се сети за своето в Кристинеберг. Беше съвсем различно нещо.

— Е — рече той, — как върви?

— Никак — отвърна Алберг. — След повече от една седмица нямаме нищо освен онова, което ни казаха лекарите.

По стар навик мина към други формулировки.

— Убита чрез удушаване във връзка със сексуално насилие. Извършителят е брутален. Белези за перверзни наклонности.

Мартин Бек се усмихна. Другият въпросително го изгледа.

— Извадихме я преди осем дни — сякаш се оправдаваше Алберг. — Оттогава не знаем нищо повече. Не знаем коя е, нямаме местопрестъпление, нямаме заподозрени. Нямаме нито една следа, която да води към някаква смислена връзка с нея.

[1] Квартал в Стокхолм. Бел. пр. ↑

[2] Квартал в Стокхолм. Бел. пр. ↑

[3] Квартал в Стокхолм. Бел. пр. ↑

4.

Убита чрез удушаване, мислеше Мартин Бек.

Седеше и прелистваше пачката фотографии, които Алберг измъкна от хаоса върху бюрото си. Снимките показваха басейна на шлюза, екскаватора, черпалката в близък план, трупа върху брезент и върху пейка в моргата.

Мартин Бек постави една от снимките пред Алберг:

— Тази, в която са я разкрасили, трябва да увеличим и ретушираме, после можем да започнем да тропаме по вратите. Ако е оттук — все някой ще я познае. Колко хора можеш да отделиш за тая работа?

— В най-добрия случай трима. Точно сега нямаме хора. Три от момчетата са в отпуск, един лежи в лазарета със счупен крак. Освен градския прокурор, Ларшон и мен в управлението има само осем души. — Започна да брой на пръсти. — Да, от които едната е жена. Някой трябва да върши и другите работи.

— В най-лошия случай ще се наложи да се заемем и ние. Ще отнеме дяволски много време. Как стои въпросът със сексуалните престъпници?

Алберг замислено почука с писалката по предните си зъби. После се разрови в чекмеджето на бюрото и измъкна някакъв документ.

— Разпитахме един. От Вестра. Изнасилвач. Оня ден са го заловили в Линшьопинг, но има алиби за цялата седмица. Според доклада на Блумгрэн. Проверил е заведенията.

Постави хартията в зелена папка на бюрото.

Седяха и мълчаха известно време. Мартин Бек почувства спазми в диафрагмата и се сети за жена си и постоянните ѝ натяквания за редовно хранене. Не беше ял цяло денонощие.

Въздухът в стаята тегнеше от цигарен дим. Алберг се изправи и отвори прозореца. Някъде наблизо от радио се чу сигнала за точно време.

— Един часът — каза той. — Ако си гладен, ще изпратя да донесат нещо. Аз съм страшно гладен.

Мартин Бек кимна и Алберг вдигна слушалката. След малко на вратата се почука и момиче със синя рокля и червена престилка влезе с кошница в ръка.

Когато Мартин Бек привърши със сандвича с шунка и няколко глътки кафе, попита:

— Как смяташ, че е попаднала там?

— Не знам. През деня при шлюза винаги има хора, така че едва ли е станало тогава. Може да я е хвърлил от кея или вълнолома и после всмукването от корабите да я е отнесло навътре. Или пък да е изхвърлена от някоя лодка.

— Какви кораби минават през шлюзовете? Малки лодки или увеселителни корабчета?

— Не са толкова много. Повечето са товарни кораби. И параходите по канала, разбира се, редовните. „Диана“, „Юно“ и „Вилхелм Там“.

— Можем ли да идем и да погледнем?

Алберг се надигна, взе снимката, избрана от Мартин Бек, и каза:

— Можем да тръгнем веднага. Тъкмо пътъом ще оставя това в лабораторията.

Часът беше почти три, когато се върнаха от Буренсхулт. Трафикът при шлюзовете беше оживен и Мартин Бек с удоволствие би останал сред туристите и въдичарите на кея, за да наблюдава корабите.

Успя да разговаря с екипажа на екскаватора, беше на вълнолома и погледна басейна на шлюза. Навътре във водите на Бурен съзря платноходно кану и закопня за своето собствено, което бе продал преди няколко години. По обратния път към града си припомняше пътуванията из архипелага през лятото.

На масата на Алберг лежаха пресни копия от фотолабораторията. Един от сержантите, който беше и фотограф, беше ретуширал снимката и лицето на момичето сега изглеждаше почти като живо.

Алберг прегледа купчината, сложи четири от копията в зелената папка и заключи:

— Добре, тогава ще разпределя това на момчетата, така че да почнат веднага.

Когато след няколко минути се върна, завари Мартин Бек до бюрото замислено да потърква носа си.

— Искам да проведе няколко разговора — каза той.

— Иди в стаята в дъното на коридора.

Стаята бе по-голяма от тази на Алберг и имаше прозорци на две от стените. Беше обзаведена с две бюра, пет стола, канцеларски шкаф и маса с износена стара пишеща машина „Ремингтон“.

Мартин Бек седна, постави цигарите и кибрита на масата, отвори зелената папка и се зачете в докладите, които не му казаха нещо повече от Алберг.

Час и половина по-късно цигарите му свършиха. Беше провел няколко безрезултатни телефонни разговора и се срещна с градския прокурор и с Ларшон, които изглеждаха уморени и притеснени. Точно когато смачкваше празния пакет, звънна Колберг.

Десет минути по-късно се срещнаха в хотела.

— Леле, колко си мрачен! — възкликна Колберг. — Искаш ли да хапнеш?

— Не, благодаря. Ти свърши ли нещо?

— Говорих с едно момче от вестник „Муталатиднинг“. Местен редактор в Буренсберг. Смята, че е открил нещо хитро. Някаква жена от Линшъопинг трябвало да почне работа в Буренсберг преди десет дни, но изобщо не се е появила. Изглежда е тръгнала от Линшъопинг предния ден и оттогава никой нищо не е чул за нея. Никой не се е и погрижил да я издирва — явно, че не са й имали особено доверие. Вестникарчето познавало нейния работодател и извършило собствени проучвания, но въобще не се сетило да разбере как изглежда. Това направих аз и се оказа, че не е същата жена. Тази беше дебела и руса. И все още няма вест от нея. Отне ми целия ден.

Той се облегна назад и зачовърка зъбите си с кибритена клечка.

— Какво ще правим сега?

— Алберг изпрати няколко от своите момчета да тропат по вратите. Ще трябва да им помогнеш. Щом се появи Меландер, ще направим една обиколка с прокурора и Ларшон. Иди при Алберг, той ще ти каже какво да правиш.

Колберг допи чашата си и се изправи.

— Ти идваш ли? — попита.

— Не, не сега. Кажи на Алберг, че съм в стаята си, ако му потрябвам за нещо.

В стаята Мартин Бек си свали сакото, обувките и вратовръзката и седна на ръба на леглото.

Времето се бе прояснило и бели облаци на парцали се надпреварваха по небето. Следобедното слънце светеше в стаята.

Мартин Бек се изправи, отвори широко прозореца и дръпна тънките вълнени пердета. После легна на леглото със скръстени под главата ръце.

Мислеше за момичето в тинята на Бурен.

Замижа и си я представи така, както изглеждаше на снимките. Гола и изоставена, със слаби рамене и черен кичур около врата.

Коя е тя, какво е мислила, как е живяла? Кого е срещнала?

Беше млада и той бе сигурен, че е била красива. Трябва да е имала някого, който я е обичал. Някой близък, който сега се чуди какво се е случило с нея. Сигурно е имала приятели, колеги, родители, може би братя и сестри. Никой човек, особено млада и красива жена, не е чак толкова самотен, та да няма на кого да липсва, щом изчезне.

Мартин Бек дълго размишлява над факта, че никой не е попитал за нея. Изпита жал към момичето, което никому не липсва, без сам да разбере защо. Или е казала, че заминава? В такъв случай нещата могат дълго да се проточат, докато някой се запита къде е.

Въпросът беше един: колко дълго?

5.

Беше единайсет и половина сутринта на третия ден, откак Мартин Бек бе в Мутала. Стана рано, доколкото съзнаваше — без особена полза. Стоя известно време до малкото писалище, разлиствайки бележника си. Няколко пъти посегна към телефона, мислеше да се обади у дома, но и това не направи.

Сложи си шапката, заключи вратата на стаята и се спусна по стълбите. Креслата във вестибюла бяха заети от няколко журналисти, на пода имаше камери със сгънати стативи, стегнати в ремъци. Един от фотографите от печата пушеше, облегал на стената при антрето. Съвсем млад мъж, местеше цигарата от единия до другия ъгъл на устата си. Той вдигна своята „Лайка“ и погледна към визьора.

Мартин Бек подмина групата, нахлупил ниско шапката над очите си, повдигна рамене и увеличи крачка. Направи го съвсем автоматично, но винаги дразнеше хората, защото един от репортерите изненадващо кисело подметна:

— Я кажете, ще има ли вечеря за групата по разследването?

Мартин Бек промърмори нещо, сам не знаеше какво, и продължи към изхода. Секунда преди да отвори вратата, чу щракване, което означаваше, че фотографът е снимал.

Бързо тръгна по тротоара, но намали крачка, щом разбра, че е извън полезрението им. Тогава спря нерешително за десетина секунди. Хвърли недопушената цигара, вдигна рамене и пресече към стоянката за таксита. Потъна в задната седалка, потърка с десния показалец носа си и мина обратно покрай хотела. Под периферията на шапката успя да зърне човека, който го заговори във вестибюла. Журналистът стоеше напред антрето и се взираше след колата. Но само за миг, после и той вдигна рамене и се върна обратно в хотелската сграда.

Журналисти и хора от държавната комисия по убийствата често отсядаха в един и същ хотел. След бързи и успешни разследвания обикновено отделяха последната си вечер за обща вечеря, на която

доста се пиеше. С времето това беше станало обичай. Мартин Бек не го харесваше, но повечето от неговите колеги бяха на друго мнение.

Въпреки че почти нищо не се случи, успя да понаучи нещичко за Мутала през тези две денонощия. Знаеше поне имената на улиците. „Престгатан“, „Дротнинггатан“, „Йостермалмсгатан“, „Буренсвеген“, „Рекстадсвеген“ и ето че пристигна. Помоли шофьора да го остави на моста, плати и слезе. Застана с ръце върху парапета и се загледа надолу по канала, който минаваше като стълба през дългия зелен склон. Докато стоеше така, си мислеше, че е забравил да накара таксиджията да отбележи сумата в квитанцията, което щеше да предизвика идиотска кавга в касата, ако трябваше да я пише сам. Най-добре би било разходите да се пишат на машина, така изглежда по-внушително.

Все още мислеше за това, докато вървеше по северната страна на канала.

В сутрешните часове преваля няколко пъти и въздухът беше лек и свеж. По средата на склона спря и подуши. Усети слаб чист дъх на диви цветя и мокра зеленина. Спомни си детството — перлена огърлица точно от такива усещания, но това беше преди тютюневият дим и бензиновите пари да успеят да притъпят остротата на сетивата му.

Мартин Бек отмина петте шлюза и продължи покрай облицования кей. В басейна на шлюзовете имаше няколко вързани лодки, а при вълнолома и навътре в Бурен се забелязваха една-две яхти. На петдесет метра от фара гърмеше и трещеше екскаваторът, наблюдаван от няколко чайки, които летяха в лениви широки кръгове. Виждаше се как главичките им се обръщат ту на едната, ту на другата страна в очакване на онова, което черпалката ще измъкне от дъното. Тяхната бдителност и концентрираност бяха удивителни, както издръжливостта и оптимизмът им. Напомняха за Колберг и Меландер, мислеше си Мартин Бек.

На края на вълнолома спря отново. Значи тук е лежала тя. Или по-точно казано, тук нечие изтерзано и измъчено тяло е било положено върху сгънатия брезент, практически на показ на всички. След няколко часа е било отнесено върху носилка от двама делови господата в работни дрехи и после някакъв старец, дете това му е работата, е разрязал тялото, внимателно го е зашил отново и така то е попаднало в

хладилната камера на моргата. Той самият не го беше видял. Винаги има на кого да си благодарен.

Мартин Бек внезапно осъзна, че стои със скръстени на гърба ръце, прехвърлил тежестта на единия си крак — навик от годините на патрулирането, еднакво трудно изкореним и непоносим. Взираше се в някакво сиво безинтересно парче настилка, където тебеширените знаци от първото разследване отдавна бяха измити от дъжда...

Явно доста време се бе занимавал с това, защото в околността бяха настъпили известни промени. Най-набиващата се в очи бе малък бял пътнически кораб, който с добра скорост се насочваше към басейна на шлюза. Щом заобиколи екскаватора, около двадесетина обектива на камери се насочиха към забележителния плавателен съд и като завършек машинистът изпълзя от кабината си и го фотографира. Мартин Бек проследи парахода с поглед, докато минаваше край фара, и отбеляза няколко неприятни детайла. Корпусът беше с чисти линии, но мачтата беше изпилена и първият комин, който положително е бил висок, прав и красив, бе заменен със странна тенекиена качулка с обтекаеми форми. Във вътрешността, където машинарията би трябвало да отмерва ритмичните си удари, ръмжеше нещо, което вероятно бе дизелов мотор. Палубата бе претъпкана с туристи. Почти всички изглеждаха стари или на средна възраст и доста от тях носеха сламени шапки с цветни ленти.

Корабът се наричаше „Юно“. Той си спомни, че Алберг назова това име при първата им среща.

Сега на кея се бе натрупала доста голяма тълпа. Някои мятаха въдици, други се припичаха, но повечето зяпаха кораба. За пръв път от няколко дни насам Мартин Бек намери причина да каже нещо.

— Параходът винаги ли минава по това време?

— Да, ако идва от Стокхолм. Дванайсет и половина, точно така. Оня, който идва от другата страна, минава по-късно, малко след четири. Срещат се във Вадстена.

— Много хора има тук, на сушата имам предвид.

— Идват да гледат парахода.

— Винаги ли са толкова много?

— В повечето случаи.

Човекът, с когото разговаряше, извади лулата от устата си и плю във водата.

— Ама че глупаво удоволствие! Да седиш и да зяпаш тълпа туристи.

Когато Мартин Бек се връщаше покрай канала, още веднъж мина покрай малкия пътнически параход, сега вече изкачил половината стръмнина, мирно пляскащ във водата на третия шлюз. Някои от пътниците бяха слезли на брега. Едни фотографираха парахода, други се тълпяха около павилиончетата — купуваха значки, картички и пластмасови сувенири, които несъмнено бяха произведени в Хонконг. Мартин Бек успя да си внуши, че няма време, и вроденият респект към държавните превозни средства го накара да вземе автобуса.

Във вестибюла нямаше журналисти, а на рецепцията — никакви съобщения. Качи се в стаята си, седна на масата и погледна към Големия площад. Всъщност би трябвало да отиде в полицейското, но още преди обяд беше там два пъти.

След половин час се обади Алберг.

— Здравей. Добре, че те заварвам. Областният управител е тук.

— И?

— В шест часа ще има пресконференция. Изглежда угрижен.

— Така ли?

— Иска да присъстваш.

— Ще дойда.

— Ще вземеш ли Колберг? Не успях да му кажа.

— Къде е Меландер?

— С едно от момчетата проверяват някакъв сигнал.

— Има ли нещо?

— Не, по дяволите.

— А въобще?

— Нищо. Управителят се безпокои заради пресата. Извинявай, но звъни другият телефон.

— Добре. Ще се видим.

Остана известно време на масата, равнодушно довършвайки цигарите си. После погледна часовника, изправи се и излезе в коридора. Мина покрай три врати, почука на четвъртата и се промъкна вътре по стария си обичай — тихо и светкавично.

Колберг лежеше на леглото и четеше вечерния вестник. Беше си свалил обувките и сакото и разкопчал ризата. Служебният му пистолет лежеше на нощното шкафче, завит във вратовръзката.

— Днес сме на дванайста страница — каза той. — И на тях не им е лесно, бедните дяволи.

— На кого?

— На драскачите, на кого. „Мистиката около убийството на жената в Мутала се сгъстява. Не само местната полиция, но дори държавната комисия по убийствата и нейните рафинирани разузнавачи се лутат в непрогледна мъгла.“ Откъде ги измислят?

Колберг беше пълен и имаше привидно безразлично, дори приветливо излъчване, което бе довело мнозина до съдбоносни грешки.

— „Случаят отначало изглеждаше обикновено дело, но става все по-комплициран. Разследването е крайно секретно, но се работи по няколко линии. Голата красавица в Бурен“... О, я ме целуни по...

Той пробяга с очи по останалата част от статията и хвърли вестника на пода.

— Е, да, красавица, как пък не! Една обикновена кривокрака женска, с голям задник и малки цици.

Мартин Бек вдигна вестника и разсеяно го запрелиства.

— Е, имаше голяма путка, разбира се — допълни Колберг. — И това е било нейното нещастие — добави той философски.

— Видя ли я?

— Разбира се. Ти не си ли?

— Само на снимките.

— Аз обаче я видях. Майка му стара!

— Какво прави днес следобед?

— А ти какво мислиш? Докладите за ходенето от врата на врата. Пълен боклук. Направо е идиотизъм да изпратиш петнайсет момчета за оня, що духа. Всички говорят различни неща и виждат различно. Някои изписват по четири страници как са видели едноока котка или че децата в къщи са хремави, други пък търсят три трупа или бомба с часовников механизъм, или обратното, питат най-различни глупости.

Мартин Бек не каза нищо. Колберг въздъхна.

— Би трябвало да имат формуляр. Това ще спести четири пети от времето.

— Да.

Мартин Бек зарови из джобовете си.

— Не пуша, както ти е известно — обади се злорадо Колберг.

— Областният управител има пресконференция след половин час. Искате да отидем.

— Аха. Е, това ще е адски забавно.

Той посочи вестника и продължи:

— Да можехме ние да ги питаме тия драскачи, поне един път. Четири дни поред този тук пише, че се очаква арест следобед. А мацката изглежда ту като Анита Екберг, ту като София Лорен.

Той стана от леглото, закопча ризата и започна да си завързва обувките.

Мартин Бек приближи до прозореца.

— Ще вали — каза той.

— Майната му — Колберг се прозя.

— Уморен ли си?

— Нощес съм спал два часа. Бяхме навън на лунна светлина сред широките гори и търсехме оня тип от Санкт Зигфридс.

— Да, да.

— Да, да. И след като ровичкахме около седем часа в този туристически пейзаж, някой все пак благоволи да каже, че момчетата са го пипнали в Берцелипарк оная вечер.

Колберг беше облечен и пъхаше пистолета в джоба си. Хвърли бърз поглед към Мартин Бек и каза:

— Изглеждаш кофти. Какво има?

— Нищо особено.

— Хайде да вървим. Световният печат ни очаква.

В стаята имаше вече двајсетина журналисти. Освен тях там бяха областният управител, градският прокурор, Ларшон и един телевизионен оператор с камера и две лампи. Алберг не се виждаше никъде. Областният управител седеше зад една маса и разлистваше замислено някаква папка. Повечето стояха прави. Столовете не достигаха. Всички най-недисциплинирано говореха един през друг. Беше тясно и въздухът бе успял да се развали. Мартин Бек ненавиждаше тълпите. Направи няколко плъзгащи крачки зад останалите и се настани с гръб към стената, тъй че да е на границата между питащи и отговарящи.

След няколко минути областният управител се обърна към шефа на полицията и му пошепна нещо. Градският прокурор пък се обърна

към Ларшон и каза със суфльорска дикция, която проряза останалия шум:

— Къде, по дяволите, е Алберг?

Ларшон сграбчи телефона и след четиридесет секунди Алберг влезе в стаята. Очите му бяха зачервени, беше запотен и все още зает да си дооправя сакото.

Областният управител се изправи и леко почука с писалката по бюрото. Беше висок и едър, облечен изключително прецизно, почти елегантно.

— Господа, радвам се, че толкова много от вас успяха да дойдат на тази импровизирана пресконференция. Тук виждам представители от всички жанрове на информацията — пресата, радиото, телевизията.

Той леко се поклони на телевизионния оператор — вероятно единственият присъстващ, когото успя да разпознае.

— Радва ме също, че според мен методите ви за отразяване на разследването на тази печална... и деликатна история в повечето случаи се оказаха коректни и изпълнени с отговорност. За съжаление има и някои изключения, търсене на сензации и безплодни спекулации, които нямат нищо общо с толкова... деликатен случай като...

Колберг широко се прозина и дори не помисли да сложи ръка пред устата си.

— Както всички разбирате, това разследване — не е нужно да повтарям наново — е... много деликатно и...

От другата страна на стаята Алберг погледна Мартин Бек със светлосините си очи, пълни с мрачно разбиране.

— ...и тези... деликатни въпроси естествено изискват много внимателно третиране...

Областният управител продължи да говори. Мартин Бек надникна над рамото на журналиста пред него и видя как в репортерския му бележник бавно се оформя звезда. Телевизионният оператор се занимаваше със статива си.

— ...и, разбира се, не бих искал да скрия, че сме благодарни на всякаква помощ в това... деликатно разследване. Накратко, имаме нужда от поддръжката на онзи фактор, който ние наричаме великия детектив Общественост.

Колберг се прозяваше. Алберг направо изглеждаше отчаян.

Мартин Бек най-сетне се осмели да разгледа присъстващите. Разпозна трима от журналистите, бяха по-възрастни и дошли от Стокхолм, после позна още двама. Повечето изглеждаха много млади.

— И така, господа, ръководството на разследването е тук и е на ваше разположение — обобщи областният управител и седна.

С което си каза своето. На въпросите отговаряше най-напред Ларшон. Повечето бяха задавани от трима млади репортери, които непрекъснато говореха един през друг. Мартин Бек забеляза, че част от вестникарите седяха мълчаливо, без да си водят бележки. Тяхното отношение към следствието явно бе знак на съчувствие и разбиране. Фотографите се прозяваха. Стаята вече бе замъглена от цигарения дим.

Въпрос: Защо чак сега се организира пресконференция?

Отговор: Ръководството по разследването бе затрупано от работа. Освен това някои факти са от такова естество, че не биха могли да се публикуват, без да се подхвърли на риск следствието.

Въпрос: Имате ли наистина някаква следа по случая?

Отговор: Всичко, което можем да кажем, е, че разследването върви по една точно определена линия.

След тази удивителна серия от полуистини комисарят хвърли тъжен поглед към областния управител, който упорито разглеждаше ноктите си.

Въпрос: Тук беше отправена критика към някои от моите колеги. Нима ръководството на разследването твърди, че те повече или по-малко умишлено са изкривили фактите?

Въпросът бе поставен от репортера, чиито забележителни измишльотини така силно бяха впечатлили Колберг.

Отговор: Да, за съжаление.

Въпрос: А не е ли по-скоро полицията тази, която ни остави нас, журналистите, извън обсега на съществената информация? И умишлено ни насочи към собствени пътища за набиране на информация?

Отговор: Хммм.

Някои от по-неразговорчивите журналисти почнаха да проявяват признаци на неодобрение.

Въпрос: Идентифицирахте ли жертвата?

Комисарят Ларшон със светкавичен поглед прехвърли топката на Алберг, седна и демонстративно измъкна пура от вътрешния си джоб.

Отговор: Не.

Въпрос: Възможно ли е да е от града или околностите?

Отговор: Не изглежда правдоподобно.

Въпрос: Защо не?

Отговор: В такъв случай щяхме да успеем да я идентифицираме.

Въпрос: Това ли е единствената причина да се предполага, че тя е от някоя друга част на страната?

Алберг мрачно погледна комисаря, който изцяло беше погълнат от пурата си.

Отговор: Да.

Въпрос: Дадоха ли някакъв резултат изследванията по дъното край вълнолома?

Отговор: Намерихме някои предмети.

Въпрос: Свързани ли са с престъплението?

Отговор: Не е лесно да се отговори.

Въпрос: На колко години е била тя?

Отговор: Вероятно между двайсет и пет и трийсет.

Въпрос: Откога е била мъртва, когато са я открили?

Отговор: И на това не е лесно да се отговори. Между три и пет денонощия.

Въпрос: Описанието, което става достояние на обществеността, е доста неясно. Не може ли да дадете нещо по-точно?

Отговор: Изготвихме ново. Ретуширахме и една снимка на лицето ѝ, която можете да ползвате. Моля.

Алберг сграбчи купчина хартия от масата и започна да я разпределя. Въздухът в стаята тежеше и се носеше миризма на пот.

Въпрос: Имаше ли някакви особени белези по тялото?

Отговор: Не, доколкото ни е известно.

Въпрос: Как така?

Отговор: Ами нямаше никакви отличителни белези.

Въпрос: Проучването на зъбите не даде ли някакви нишки на разследването?

Отговор: Имала е здрави зъби.

Настъпи дълга мъчителна пауза. Мартин Бек забеляза, че репортерът пред него е погълнат от довършване на звездата.

Въпрос: Какво постигнахте с разпитването по вратите?

Отговор: Материалът се дообработва.

Въпрос: Възможно ли е тялото да е хвърлено във водата на съвсем друго място и да е довлечено при вълнолома от течението?

Отговор: Не е много вероятно.

Въпрос: И така, ако обобщим, може ли да се каже, че полицията е изправена пред една мистерия?

На това отговори областният управител:

— Повечето престъпления по принцип са мистерия.

С което пресконференцията приключи.

На излизане един от по-старите журналисти спря Мартин Бек и сложи ръка на рамото му:

— Наистина ли не знаете нищо?

Мартин Бек поклати глава. В стаята на Алберг двамина се занимаваха с подреждането на протоколите от „тропането по вратите“.

Колберг отиде до масата, погледна някои от документите и вдигна рамене.

Влезе Алберг. Свали си сакото и го метна на облегалката на стола. После се обърна към Мартин Бек:

— Управителят иска да говори с теб. Остана там вътре.

Управителят и градският прокурор все още седяха зад масата.

— Бек — каза управителят, — не мога да не отбележа, че вашето присъствие тук повече не е необходимо. Чисто и просто няма задачи за вас тримата.

— Съвършено правилно.

— Въобще смятам, че е най-добре голяма част от останалата работа да се свърши някъде другаде.

— Възможно е.

— Накратко, не искам повече да ви задържам тук, особено ако вашето присъствие е по-необходимо на друго място.

— И аз мисля така — обади се градският прокурор.

— Аз също — каза Мартин Бек.

Ръкуваха се.

При Алберг все още цареше тишина. Мартин Бек не я наруши.

След малко влезе Меландер. Той си свали шапката и кимна сериозно към другите. После отиде до масата, дръпна към себе си пишещата машина на Алберг, пхна лист хартия и натрака няколко реда. Подписа се и остави хартията в една от папките на полицата.

— Има ли нещо? — попита Алберг.

— Не — отвърна Меландер.

Откакто влезе, и мускулче не бе трепнало по лицето му.

— Заминаваме си утре — обяви Мартин Бек.

— Хубаво — рече Колберг и се прозя.

Мартин Бек направи крачка към вратата, обърна се и погледна мъжа зад бюрото.

— Ще дойдеш ли в хотела?

Алберг отметна глава и се загледа в тавана. После се изправи и започна да си навлича сакото.

Във вестибюла на хотела се разделиха с Меландер.

— Ядох вече. Лека нощ.

Меландер бе спретнат човек. Освен това беше икономичен и се прехранваше предимно с хотдог и безалкохолни напитки.

Другите влязоха в ресторанта и седнаха.

— „Гордън Драй“ и тоник — поръча Колберг. — Тоникът да е швепс.

Останалите си поръчаха бифтек, бира и ракия. Колберг получи напитката си и я изпи на три едри глътки. Мартин Бек придърпа новото списание и го зачете.

— Отивам да си лягам — обяви Колберг.

— Ще ми направиш ли една услуга?

— Винаги.

— Искам да напишеш ново описание, предназначено лично за мен. Не описание на труп, а на човек. Как вероятно е изглеждала, докато е била жива. Не е спешно.

Колберг помълча.

— Разбирам какво искаш — каза накрая. — Впрочем нашият приятел Алберг снабди днес световната преса с една неистина. Всъщност тя има белег, бенка от рождение, от вътрешната страна на бедрото. Кафява. Изглежда като прасенце.

— Не сме го видели.

— Аз го видях — подчерта Колберг.

Преди да си тръгне, добави:

— Не се ядосвайте. Човек не може да види всичко. Освен това сега убийството е твое. Забрави, че си ме виждал. Просто някакво видение. Довиждане.

— Довиждане — отговори Алберг.

Ядоха и пиха в пълна тишина. Доста по-късно Алберг, без да вдига поглед от чашата си, попита:

— Ще оставиш ли тази работа?

— Не — отвърна Мартин Бек.

— Нито пък аз. В никакъв случай.

Половин час по-късно се разделиха.

Когато Мартин Бек се качи в стаята си, в процепа на вратата бе пъхнат свитък хартия. Той го разгъна и веднага позна отчетливия ясен почерк на Колберг. И понеже си го знаеше отдавна, никак не се изненада.

Съблече се, изми горната част на тялото си със студена вода и нахлузи пижамата. После си изу обувките, постави панталона под дюшека, запали нощната лампа и си легна.

Колберг пишеше:

„За дамата, която е обсебила мислите ти, може да се каже следното:

1. Била е (както вече знаеш) висока 167 сантиметра, със сивосини очи и тъмнокестенява коса. Зъбите ѝ са съвършено здрави и няма белези от операции по тялото, като изключим белег по рождение високо от вътрешната страна на бедрото, на около четири или пет сантиметра от слабините. Белегът е кафяв и голям колкото десетстотинкова монета, но овален и приличащ на малко прасенце. Била е (според личното мнение на лекаря, извършил аутопсията, което измъкнах от него по телефона) на двайсет и седем или двайсет и осем години. Тежала е около петдесет и шест килограма.

2. Телосложението ѝ е било следното: тесни рамене и доста тясна талия, широки хълбоци и добре развит задник. Мерките ѝ вероятно са били 82-58-94. Бедрата — силни и дълги. Мускулести прасци и сравнително силни, но не дебели крака. Пръстите на краката — дълги и прави. Без мазоли, но със силни втвърдявания по възглавничките на пръстите, сякаш е вървяла боса много дълго или е носела предимно сандали или гумени ботуши. Краката са били силно окосмени, вероятно е ходела без чорапи. В разположението им има дефект. Движила се е с прилепени колене и разперени настрани пръсти. Има някои отоци по тялото, но не е била дебела. Тънки ръце. Малки длани с дълги пръсти. Номер на обувките 37.

3. Слънчевият загар по тялото показва, че се е пекла на слънце в бански костюм от две части и слънчеви очила. На краката е имала сандали с каишки.

4. Половият орган е добре развит, със силно, тъмно окосмяване. Гърдите — малки и отпуснати. Зърната на гърдите — големи и тъмнокафяви.

5. Доста къс врат. Силни черти на лицето. Голяма уста с пълни устни. Прави, плътни, тъмни вежди с изсветлели мигли, не особено дълги. Носът прав, къс и възширок. Никакви следи от козметика по лицето. Ноктите на пръстите на ръцете и краката са твърди и вероятно изрязвани късо. Никакви следи от лак за нокти.

6. В протокола от аутопсията (който си чел) ми направи впечатление следното: не е раждала или правила аборт. Убийството не е извършено във връзка с обикновено съвокупление (няма следи от сперма). Хранила се е 3–4 часа преди да умре — месо, картофи, ягоди, мляко. Никакви следи от болести или органични изменения. Не е пушела.

Поръчал съм събуждане в шест. Чао.“

Мартин Бек прочете заключението на Колберг два пъти, преди да сгъне листа и да го постави на нощното шкафче. После загаси лампата и се обърна към стената.

Зазоряваше се, когато заспа.

6.

Топлината трептеше над асфалта, когато напуснаха Мутала. Беше ранна утрин и пътят се простираше прав и пуст. Колберг и Меландер седяха на предната седалка, а отзад Мартин Бек беше свалил стъклото на прозореца и подлагаше лице на свежия ветрец. Чувстваше се зле от кафето, което погълна, докато се обличаше.

Колберг караше лошо и нервно по преценката на Мартин Бек, но като никога досега мълчеше. Меландер упорито се взираше през страничното стъкло и нервно хапеше мундщука на лулата си.

Като пропътуваха в мълчание около три четвърти час, Колберг кимна надясно, където между дърветата проблясваха водите на езеро.

— Бурен — каза той. — Бурен, Роксен и Глан. Да ме вземат мътните, но това комай е всичко, което съм запомнил от училище.

Другите не се обадиха.

В Линшьопинг спряха пред една сладкарница. Мартин Бек все още се чувстваше зле и остана при колата, докато другите ядяха.

Закуската подобри настроението на Меландер и през останалата част от пътуването двамата мъже на предната седалка си размениха няколко реплики. Мартин Бек продължаваше да мълчи. Нямаше желание да приказва.

Когато пристигнаха в Стокхолм, се прибра направо в къщи. Жена му седеше на балкона и се печеше на слънце. Беше само по шорти и щом чу вратата да се отваря, взе сутиена си от парапета и се изправи.

— Здравей — каза тя. — Как беше?

— Отвратително. Как са децата?

— Отидоха с велосипедите на плаж. Изглеждаш блед. Разбира се, нищо не си ял като хората. Ще ти направя закуска.

— Уморен съм — отказа Мартин Бек. — Не искам закуска.

— Но ще стане за минутка. Седни сега...

— Не искам закуска. Искам да поспя. Събуди ме след един час.

Беше девет и четвърт.

Той влезе в спалнята и затвори вратата.

Когато тя го събуди, му се струваше, че е спал само една-две минути.

Часовникът показваше един без четвърт.

— Казах след час.

— Изглеждаше толкова уморен. На телефона е комисарят Хамар.

— По дяволите!

Един час по-късно вече седеше в стаята на шефа.

— Доникъде ли не стигнахте?

— Не. Не знаем нищичко. Нито коя е, нито къде е убита, още по-малко от кого. Горедолу знаем как и къде, но това е всичко.

Хамар седеше с длани, опрени върху масата, и разглеждаше ноктите си със свити вежди. Беше петнайсет години по-възрастен от Мартин Бек и доста пълен, с гъста сива коса и рунтави вежди. Беше добър шеф, спокоен, дори малко флегматичен и двамата винаги отлично се разбираха.

Комисарят Хамар склучи ръце и вдигна поглед към Мартин Бек.

— Дръж връзка с Мутала. Възможно е да е така, както мислиш — момичето да е във ваканция, да я смятат за заминала, дори и в чужбина. Могат да минат и четиринайсет дни, преди някой да я потърси. Ако броим три седмици отпуск. С нетърпение очаквам доклада ти колкото се може по-скоро.

— Ще го получиш следобед.

Мартин Бек влезе в кабинета си, махна покривалото на машината, известно време разлистваше копията, които беше получил от Алберг, и започна да пише.

В пет и половина телефонът иззвъня.

— Ще се върнеш ли за вечеря?

— Май няма такива изгледи.

— Няма ли други полицаи освен тебе? — недоволстваше жена му. — Трябва ли ти да вършиш всичко? Кога си въобразяват, че можеш да се виждаш със семейството си? Децата питат за теб.

— Ще се опитам да се прибера в шест и половина.

Половин час по-късно докладът беше готов.

— Прибери се и си отспи — каза му Хамар. — Изглеждаш уморен.

Мартин Бек наистина бе уморен. Взе такси до в къщи, вечеря и си легна.

Заспа мигновено.

В един и половина през нощта бе събуден от телефона.

— Спеше ли? Съжалявам, че те събудих. Искрах само да ти кажа, че е готово. Той се яви сам.

— Кой?

— Холм, съседът. Нейният човек. Изплю си всичко. Ревност. Странно, а?

— Чий съсед? За кого говориш?

— За оная в Стуренген, естествено. Искрах само да ти кажа, за да не седиш буден и да мислиш напразно... Господи, да не съм сбъркал?

— Да.

— Да, по дяволите! Ти не беше там. Стенстрьом беше. Извинявай. Ще се видим утре.

— Много мило, че се обади — каза Мартин Бек.

Върна се обратно в леглото, но не можа да заспи. Лежеше и гледаше в тавана, вслушан в леките похърквания на жена си. Усещаше се празен и отчаян.

Когато слънцето огря стаята, той се обърна настрана и помисли: утре ще се обади на Алберг.

На другия ден му се обади, после още четири-пет пъти всяка седмица през следващия месец, но никой от двамата нямаше нещо особено за казване. Произходът на момичето си оставаше мистерия. Вестниците престанаха да пишат за случая и Хамар вече не питаше как вървят нещата. Все още нямаше сведения, които да съвпадат. Понякога изглеждаше, сякаш тя никога не е съществувала. Всички освен Мартин Бек и Алберг май бяха забравили, че някога са я виждали.

В началото на август Мартин Бек си взе една седмица отпуск и замина със семейството си по крайбрежието. Когато се върна, се зае с обикновената си работа, която се бе понатрупала. Чувстваше се потиснат и спеше лошо.

Една нощ в края на август лежеше в леглото и се взираше в тъмнината.

Късно същата вечер се бе обадил Алберг — от хотела и явно леко пийнал. Говориха малко за убийството и преди да сложи слушалката, Алберг каза:

— Който и да е и където и да е, ще го хванем.

Мартин Бек стана и потътри боси крака към дневната. Там запали лампата над бюрото си и погледна корабния модел на „Дания“. Все още му оставаше такелажът.

Седна на масата и измъкна една папка от чекмеджето. Там бяха описанието на момичето от Колберг и копия от снимките, направени от фотографа в Мутала преди два месеца. Въпреки че знаеше почти наизуст описанието, пак го прочете внимателно и бавно. После нареди снимките пред себе си и дълго ги разглежда.

Когато прибра папката и загаси лампата, си помисли: която и да е била и откъдето и да е, ще разбере.

7.

— Интерпол, да ме вземат мътните — изруга Колберг.

Мартин Бек не каза нищо. Колберг надникна над рамото му.

— Да не би да пишат рапортите и на френски?

— Да. Този е от полицията в Тулуза. Имали са едно изчезване.

— Френска полиция — вдигна рамене Колберг. — Миналата година правих едно разследване при тях чрез Интерпол. Една малка палавница от Юршхолм. Три месеца не се чу звук, след което пристигна едно дълго, проклето писмо от парижката полиция. Не разбрах нито дума и го дадох за превод, а на другия ден прочетох във вестниците, че я намерил някакъв шведски турист. Намерил я бил, Господи Боже! Тя си седяла в оная световноизвестна кръчма, дето ходят всички шведски уличници...

— Льо Дом.

— Да, бе. Тя седяла там с някакъв арабин, с когото живеела и ходела там всяка шибана вечер почти половин година. Следобед получавам аз превода и там пише, че не е забелязвана във Франция най-малко три месеца и абсолютно я няма там и сега. Във всеки случай не и жива. „Нормалните“ изчезвания се разкриват винаги за две седмици, пишат те, и в този случай за съжаление явно става дума за престъпление.

Мартин Бек сгъна писмото, хвана крайчеца му между палеца и показалеца на дясната си ръка и го захвърли в едно от чекмеджетата.

— Какво пишат? — попита Колберг.

— За момичето от Тулуза ли? Испанската полиция я намерила преди седмица в Майорка.

— По дяволите, колко печати и глупави думи трябва, за да се каже толкова малко.

— Да — съгласи се Мартин Бек.

— Впрочем твоята мадама не е шведка, както всички мислеха от самото начало. Странно.

— Кое?

— Че никой не я търси, която и да е. И аз понякога си мисля за нея.

Тонът на Колберг значително се повиши:

— Това ме дразни. Дразни ме страхотно! Колко нишки си изтеглил досега?

— Двайсет и седем с тази.

— Ще има още.

— Сигурно.

— Не мисли чак толкова за тая гадост.

— Няма.

„Добрите съвети положително са по-полезни, когато ги даваш, а не когато ги получаваш“, помисли Мартин Бек. Изправи се и отиде до прозореца.

— Трябва да се връщам при моя убиец — въздъхна Колберг. — Само гримасничи и се тъпче със сандвичи. Какво поведение, моля ти се. Първо изпиваш литър минерална вода „Флорида“, после претрепваш жената и децата с брадва, запалваш къщата и си прерязваш гърлото с триона. На всичкото отгоре търчиш в полицията, където ревеш и се оплакваш от храната. Следобед ще го изпратя в затвора. Майната му на този прекрасен живот! — Той тресна вратата зад гърба си.

Зеленината между полицейското управление и хотела в Кристинеберг бе почнала да излинява. Небето бе прихлупено и сиво, с влачеци се завеси от ръмящ дъжд и буреносни облаци, а дърветата бяха успели да загубят доста голяма част от листата си. Датата беше двайсет и девети септември и есента бе настъпила решително и безвъзвратно. Мартин Бек с отвращение погледна недопушената си „Флорида“ и се замисли за деликатните си дробове и първата чудесна хрема, която щеше да хване в този полузимен сезон.

— Бедна малка приятелко, коя си ти? — проговори той на себе си.

Съзнаваше, че шансовете намаляват с всеки изминал ден. Може би никога нямаше да разберат коя е тя, а още по-малко да хванат и извършителя. Ако онзи не повтореше. Жената, която лежеше там, на вълнолома, под слънцето върху един брезент, поне имаше лице, тяло и един неизвестен гроб. А убиецът беше нищо, без контури, мъгляв

образ. Но мъглявите образи нямат никакви страсти и никакви наточени сечива. Нямат ръце на удушвач.

Мартин Бек потръпна. Спомни си, че имаш три от най-важните достойнства на един полицаи, мислеше той. Ти си упорит и логичен. И съвършено спокоен. Ти не позволяваш да те изкарат от кожата ти и винаги се ангажираш изцяло професионално в разследването, за каквото и да се отнася то. Думи като отвратителен, кошмарен и животински принадлежат само на вестниците, а не на твоя мисловен свят. Убийците са съвсем обикновени хора, само дето са много по-нещастни и неприспособими.

Не беше виждал Алберг от онази вечер в хотела в Мутала, но разговаряха често. Последният път беше миналата седмица и той си спомни финалната му реплика:

— Отпуск? Не и преди това да се изясни. Скоро прегледах всичко отначало и ще продължа дори ако трябва сам да преора цялото езеро Бурен.

Засега Алберг беше само един пълен инат. Така си мислеше Мартин Бек.

— Мамка му, мамка му, мамка му — мърмореше той, притискайки юмрук към челото си.

После се върна до масата и седна, обърна стола към прозореца и вяло се загледа в листа, пъхнат в пишещата машина. Опитваше се да си спомни какво се бе напъгал да напише в момента, в който Колберг се появи с онова писмо.

Шест часа по-късно часовникът показваше пет без две минути, той беше с палто и шапка и вече мразеше претъпканото метро в южна посока. Продължаваше да вали и той потръпна от отвращение към спарените мокри дрехи и ужасяващата клаустрофобия, притиснат в компактната маса от чужди тела.

Една минута преди пет се появи Стенстрьом. Той блъсна вратата, както винаги без да почука. Навикът му дразнеше, но бе поносим в сравнение със сигналите на кълвач на Меландер или оглушителните думкания по вратата на Колберг.

— Има едно съобщение за Отдела за изчезнали жени. Трябва веднага да изпратиш благодарствено писъмце до американското посолство. Само то се отзова.

Той разучаваше светлочервената ивица от телекса.

— Линкълн, Небраска. Преди това какво беше?

— Астория, Ню Йорк.

— Те ли бяха, дето изпратиха описание от три страници и забравиха да споменат, че е негърка?

— Да — потвърди Мартин Бек.

Стенстрьом му подаде телекса:

— Ето номера на посолството. Казаха, че ще се обадят.

С гузна съвест, но радостен от всяка възможност да избегне мъченията в метрото, Бек се върна до бюрото, ала вече беше късно. Персоналът от посолството се беше разотишъл.

Другият ден беше сряда и времето изглеждаше по-лошо отвсякога. Сутрешната поща донесе закъсняло издирване на двайсет и пет годишна прислужница от някакво място, наречено Рунг, вероятно намиращо се в Сконе. Не се била завърнала след отпуска си.

Цялата сутрин разпращаха копия от описанието на Колберг и ретуширани снимки до градските прокурори във Велинге, както и на някакъв детектив-лейтенант Елмър Б. Кафка, Отдел за убийства, Линкълн, Небраска, САЩ.

След обедната почивка Мартин Бек усети как лимфните жлези на шията му започват да се подуват и когато вечерта се прибра у дома, вече му бе трудно да преглъща.

— Утре криминалната полиция ще се оправя без теб, това ти го гарантирам — рече жена му.

Той отвори уста да каже нещо, но само хвърли поглед на децата и я затвори отново, без да продума.

Тя не закъсня да увенчае триумфа си.

— Носът ти е напълно запушен. Зяпаш за въздух като риба на сухо.

Той остави вилицата и ножа, промърмори „благодаря за вечерята“ и се затвори със своя макет. Това занимание постепенно го успокои напълно. Работеше бавно и методично, без да се остави да го разсейват странични мисли. Дори и да чуваше шума от телевизора в съседната стая, въобще не го забелязваше. След неопределено време на прага застана дъщеря му с намусен вид и следи от дъвка по брадичката.

— Търсят те по телефона. Типично. Тъкмо по средата на „Пери Мейсън“^[1].

„По дяволите, трябва да преместя телефона.

По дяволите, трябва да се заема с възпитанието на децата.

По дяволите, какво да кажеш на едно тринайсетгодишно дете, лудо по Бийтълс и с вече набъбнал бюст?“

Той се промъкна в дневната, сякаш се извиняваше, че въобще съществува, хвърли глуповат поглед на преситеното кучешко лице на адвокатата, изпълнило екрана, придърпа телефона и излезе в антрето.

— Здравсти. — Беше Алберг. — Виж какво, мисля, че набарах нещо.

— Да?

— Спомняш ли си, че разговаряхме за корабите по канала? Които минават отгук през лятото в един и половина и в четири всеки ден?

— Да.

— Опитах се да проконтролирам движението на малките параходи и товарните кораби тази седмица, почти е невъзможно да се установят всички, които се мотаят наоколо. Но преди час едно от момчетата от патрулната полиция каза, че е видяло пътнически кораб да минава в западна посока посред нощ някъде през миналото лято. Кога точно — не помни и не се сетил за това, докато не го попитах. Дежурил тогава няколко нощи. Изглежда невероятно, но той се кълне, че е вярно. На другия ден излязъл в отпуск и после забравил.

— Разпознал ли е парахода?

— Не, чакай. Обадох се в Гьотеборг на чиновниците от параходството. И един от тях каза, че би могло да бъде вярно. Смята, че лодката се казва „Диана“, и ми даде адреса на капитана.

Кратка пауза. Чу се как Алберг драсна клечка кибрит.

— Добрах се и до капитана. Той си спомни, въпреки че явно хич не му се щеше. Първо стоели на котва цели три часа при Хевринге, после се пръснал някакъв паропровод в мотора...

— В машината.

— Какво каза?

— В машината. Не в мотора.

— Тъй де, във всеки случай престояли в Съодершьопинг повече от осем часа за ремонт. Това значи, че закъснели с дванайсет часа и са минали през Буренсхулт след полунощ. Не са зареждали в Мутала или Вадстена, а пътували директно за Гьотеборг.

— Кога е станало това? Кой ден?

— Нощта срещу пети.

Никой от тях не промълви нищо следващите десет секунди. После Алберг каза:

— Четири дни преди да я намерим. Обадих се пак на оня от параходството и сверих часовете. Той запитва за какво става дума и аз поисках да знам дали всички, които са били на борда, са пристигнали нормално. Нима някой не е пристигнал? — попита той. Казах, че всъщност не знам. Вероятно си е помислил, че не съм съвсем наред.

Отново настъпи тишина.

— Мислиш ли, че това значи нещо? — попита накрая Алберг.

— Не знам — отговори Мартин Бек. — Може би. Но при всички случаи си свършил добра работа.

— Ако всички, които са били на борда, са слезли в Гьотеборг, значи нищо не е свършено. — В гласа му се долавяше странна смесица от разочарование и скромнен триумф. — Трябва да проверим всички сведения.

— Несъмнено.

— Чао.

— Чао. Ще се обадя.

Мартин Бек постоля прав известно време с ръка на телефонната слушалка, после сбърчи чело и като сомнамбул прекоси дневната и влезе в стаята си. Внимателно затвори вратата и седна пред параходния макет, вдигна ръка към една от мачтите, но веднага я отпусна.

Час по-късно все още седеше така, докато не дойде жена му и го прати в леглото.

[1] Популярен американски тв сериал. Бел. пр. ↑

8.

— Не може да се каже, че изглеждаш особено здрав — констатира Колберг.

Мартин Бек усещаше всичко друго, но не и че е здрав. Имаше хрема, болеше го гърлото, ушите му горяха, бронхите му свистяха. Настинката като по програма бе навлязла в най-болезнената си фаза. Все пак умишлено пренебрегна и нея, и домашните атаки, прекарвайки целия ден в канцеларията си. Преди всичко избяга от задушавашите грижи, които щяха да се исипят върху му, ако бе останал на легло. След като децата израснаха и почнаха да ѝ се изплъзват, жена му с кавгаджийска разгорещеност и маниакална грижовност се вживя в ролята на домакиня и периодите му на инфлуенца бяха за нея събития, равни на рождените дни и националните празници.

Освен това по известни причини не му се седеше в къщи.

— Защо висиш тук, като не си здрав?

— Нищо ми няма.

— Я не мисли толкова за тази история. Не ни е за пръв път да се проваляме. Нито пък за последен, знаеш го така добре, както и аз. От това няма да ни стане нито по-добре, нито по-зле.

— Не мисля точно за това.

— И не му мисли. Вреди на морала.

— На морала?

— Да, ами представи си какви глупости могат да ти минат през главата само ако им позволиш. Размишлението е майка на неефективността — заключи Колберг и излезе.

Беше тъжен и лишен от събития ден, пълен с кихане, кашляне, храчене и сива всекидневна работа. Звъня два пъти в Мутала, предимно за да ободри Алберг, който в светлината на новия ден бе осъзнал, че неговата находка е без особена стойност, поне доколкото можеше да бъде свързана с трупа в басейна на шлюза.

— Предполагам, че не е трудно да прецениш наново нещата, дори ако си се трепал като куче без резултат.

Алберг звучеше съкрушен и разкаян, когато каза това. Беше почти сърцераздирателно.

Изчезналото момиче от Ренг все още беше изчезнало. Това не го безпокоеше. Защото беше сто петдесет и пет сантиметра висока, с изрусена коса и фризура ала Бриджит Бардо.

Когато стана пет часът, той взе такси до дома, но слезе при станцията на метрото и измина останалото разстояние пеш, най-вече за да спести ужасния икономически спор, който несъмнено би последвал, ако жена му го видеше да се прибира с такси.

Не можеше нищо да яде, но изгълта чаша чай от лайка. За всеки случай. Остава да ме заболи и стомахът, каза си Мартин Бек. После отиде да си легне и заспа почти веднага.

На другата сутрин се чувстваше малко по-добре, със стоическо спокойствие изпи чаша вряла медена вода и изяде една коричка. Дискусията за здравословното му състояние и непосилните изисквания към държавните служители доста се проточи и когато пристигна в Кристинеберг, часът вече беше десет и четвърт.

На бюрото му лежеше телеграма.

Минута по-късно, за пръв път през осемгодишната си служба, Мартин Бек влетя в стаята на шефа, без да почука и въпреки светещата червена лампа, предупреждаваща за посетител.

Вечно навъртащият се наоколо Колберг седеше на едната си кълка на ръба на бюрото и проучваше копие от някакъв жилищен план. Хамар си беше на мястото, в своя стол, подпрял тежката си глава на ръце. И двамата зяпнаха срещу натрапника.

— Получих телеграма от Кафка.

— Доста бодро начало на работния ден — отбеляза Колберг.

— Така се казва човекът. Криминалист от Линкълн в Америка. Идентифицирал е жената от Мутала.

— Че може ли да го направи с телеграма? — попита Хамар.

— Изглежда.

Той постави листа на масата. Тримата прочетоха текста.

„ТОВА Е НАШЕТО МОМИЧЕ. ОЛ РАЙТ. РОУЗАНА МАКГРО, НА 27, БИБЛИОТЕКАРКА. ОБМЕН НА ПО-НАТАТЪШНА ИНФОРМАЦИЯ НУЖЕН КОЛКОТО СЕ МОЖЕ ПО-СКОРО. КАФКА. ОТДЕЛ УБИЙСТВА.“

— Роузана Макгро — повтори Хамар. — Библиотекарка. А вие не вярвахте.

— Аз си имах теория — възрази Колберг. — Че е от Мьолби. Къде се намира Линкълн?

— В Небраска, някъде във вътрешността на Щатите — поясни Мартин Бек.

Хамар още един път прочете съобщението.

— Остава ни само да почнем отначало. Сега изглежда малко по-добре. Но как е попаднала в Мутала?

Той остави телеграмата.

— Ще получим повече информация по пощата. Това не казва много-много.

— За нас си е много — обади се Колберг. — Не сме разглезени.

— Е? — попита спокойно Хамар. — Ти и аз най-напред трябва да изясним това тук.

Мартин Бек се върна в стаята си, седна и известно време масажира слепоочията си. Първото ненадейно чувство за напредък донякъде изчезна. Трябваше да минат три месеца, за да се получи информация, която в деветдесет и девет от случаите идваше гратис. Цялата истинска работа тепърва предстоеше.

Посолството и областният управител можеха да почакаат. Той дръпна към себе си телефона и се обади в Мутала.

— Да — прозвуча гласът на Алберг.

— Идентифицирана е.

— Наистина?

— Така изглежда.

Алберг не каза нищо.

— Била е американка. От едно място на име Линкълн, в Небраска. Пишеш ли?

— Да, по дяволите.

— Казвала се е Роузана Макгро. Записа ли?

— Бъди сигурен.

— На двайсет и седем години, библиотекарка. Това е всичко, което знам за момента.

— Как успя?

— Обикновена работа. Издирвали са я постепенно. Не чрез Интерпол. Чрез посолството.

— Параходът — досети се Алберг.

— Какво каза?

— Параходът. Откъде може да се появи един американски турист, ако не от параход? Може да не е точно от „моя“, а от някаква увеселителна яхта. Оттук минават такива.

— Не знаем дали е била туристка.

— Така е. Започвам веднага. Ако е познавала някого тук или е живяла в града, ще го установя за двайсет и четири часа.

— Добре. Ще се обадя, щом науча нещо повече.

Мартин Бек приключи разговора, кихвайки в ухото на Алберг. Тъкмо да се извини, онзи вече бе затворил.

Въпреки че главоболието не бе стихнало и ушите му бучаха, определено се чувстваше по-добре. Сякаш беше бегач на дълги разстояния секунда преди старта. Само две неща го безпокояха. Убиецът бе направил фалстарт, имаше три месеца преднина, а той самият не знаеше накъде ще бяга.

Някъде под повърхността на обезпокоителната перспектива и разсъжденията му върху различни критерии, полицейският му ум вече бе почнал планирането на обичайното разузнаване за следващите четиридесет и осем часа, от което можеше предварително да се очаква някакъв резултат. Така както е сигурно изтичането на пясъка в пясъчния часовник.

Всъщност през тези три месеца не беше мислил за нещо друго, освен за това. За момента, в който най-после ще започне разследването. Досега имаше чувството, че шляпа в блато посред непрогледна тъмнина. Сега усети първата здрава буца пръст под краката си. Следващите нямаше да са толкова далеч.

Не очакваше светкавични резултати. Ако Алберг открие, че жената от Линкълн е работила в Мутала или е живяла у познати в града, или че въобще някога е отседнала там, би го изненадало повече, отколкото ако убиецът ей сега влезе през вратата и постави изобличителния материал на бюрото му.

За сметка на това доста се надяваше на допълнителна информация от Щатите, без да изпитва особено нетърпение. Мислеше за различните сведения, които можеха да бъдат доставени от човека в Америка, после за упоритото твърдение на Алберг и напълно неоснователната му мисъл, че жената е дошла с кораб. Естествено,

логично е да се предположи, че тя е била хвърлена във водата от кола. Колата е новият домашен бог на човека, тя успя да изведе повечето му функции, включително и нелегалното транспортиране на трупове.

Веднага след това се замисли за детектива лейтенант Кафка, как ли изглежда и дали полицейското управление, в което работи, прилича на онези, дето ги показват по телевизията.

Запита се колко ли е часът сега в Линкълн, къде ли е живяла жената, дали жилището ѝ не стои празно и заключено, облепено с бели ленти, и дали вътре въздухът не е спарен и тежък, пълен с фин, неподвижен прах.

Усети, че географските му познания за Северна Америка са доста смътни. Въобще не знаеше къде е Линкълн, а името Небраска не му говореше повече от всякакви други имена.

След обяда отиде в библиотеката и хвърли поглед на картата на света. Намери бързо Линкълн, градът наистина беше навътре в страната, всъщност съвсем в центъра на САЩ. Вероятно бе доста голям, но той така и не откри никакви справочници с данни за северноамериканските градове. С помощта на джобния си алманах изчисли разликата в часовете и установи, че са седем. Сега часовникът сочеше два и половина следобед, значи при полицаия от Линкълн трябва да беше седем и половина сутринта и вероятно Кафка още си лежеше в леглото и четеше сутрешния вестник.

Остана замалко пред картата, после постави пръст върху голямата колкото главичка на карфица черна точка в югоизточния ъгъл на щата Небраска и си каза наум:

— Роузана Макгро.

Повтори името още няколко пъти, сякаш за да го набие здраво в съзнанието си.

Когато се върна, Колберг седеше зад бюрото, погълнат от нанизването на кламери в безкрайна верига.

Телефонът звънна, преди някой от двамата да е казал нещо.

— Телефонната централа прехвърля разговор от Съединените щати. Ще бъде проведен след около трийсет минути. Ще говорите ли?

Значи детективът лейтенант Елмър Б. Кафка не си лежеше в леглото със сутрешния вестник. Още едно прибързано заключение.

— От Америка, мамка му — възхити се Колберг.

Разговорът дойде след около три четвърти час. Най-напред се чуваше объркано жужене от много телефонистки, които говореха една през друга, после проби гласът, изненадващо ясен и отчетлив:

— Йеа, Кафка е на телефона. Вие ли сте, мистър Бек?

— Йес.

— Получихте ли телеграмата ми?

— Йес. Тенк ю.

— Ясна е, нали?

— Има ли някакво съмнение, че не е същата жена?

— Говориш като туземец — вметна Колберг.

— Не, сър, това си е Роузана. Идентифицирах я за по-малко от час благодарение на великолепното ви описание. Дори два пъти го проверих. Дадох го на приятелката ѝ и на бившия ѝ приятел от Омаха. И двамата бяха напълно сигурни. Както и да е, изпратил съм ви снимки и някои други неща.

— Кога е напуснала дома си?

— В началото на май. Идеята ѝ била да прекара два месеца в Европа. Било е първото ѝ пътуване в чужбина. Доколкото знам, пътувала е сама.

— Знаете ли нещо повече за плановете ѝ?

— Не много. Всъщност никой тук не знае. Но мога да ви дам следа. Изпратила е картичка от Норвегия на приятелката си, в която пише, че щяла да остане една седмица в Швеция, след това да продължи за Копенхаген.

— Нищо повече ли не е написала?

— Ами... споменала е за качване на шведски кораб. Един вид обиколка по езеро или нещо подобно. Не ни стана много ясно.

Мартин Бек сдържа дъха си.

— Мистър Бек, там ли сте?

— Йес.

Връзката бързо се влоши.

— Разбрах, че е била убита — повиши глас Кафка. — Хванахте ли го?

— Още не.

— Не ви чувам.

— Надявам се в най-скоро време, още не — викна и Мартин Бек.

— Застреляхте ли го?

— Какво? Не, не е застрелян...

— Да, да, чувам, застреляли сте копелето — крещеше онзи от другата страна на Атлантика. — Страхотно! Ще кажа на тукашните вестници.

— Това е недоразумение — изкрещя Мартин Бек.

Последната реплика на Кафка дойде като слаб шепот сред ужасния шум.

— Да, разбирам идеално. Имам и вашето име, ол райт. Доскоро. Ще се обадя пак. Спорна работа, Мартин.

Мартин Бек постави слушалката. Остана прав през целия разговор. Беше пламнал и челото му лъщеше от пот.

— Какво си се развикал? — сяде го Колберг. — Да не мислиш, че има мегафон до Небраска?

— Не се чуваше добре накрая. Той мисли, че съм застрелял убиеца. Щял да уведоми вестниците.

— Върховно! Утре там ще си героят на деня. Вдругиден ще те направят почетен гражданин, а за Коледа ще ти пратят ключа на града. Позлатен. Железният стрелец Мартин, отмъстителят от Багармосен. Момчетата ще пукнат от смях.

Мартин Бек изтри потта от челото си.

— Е, какво каза, общо взето, твоят шериф? Или изцяло задържа вниманието си върху това, колко си гениален?

— Най-много хвалби получи ти, за твоето описание. Великолепно описание, каза.

— Сигурен ли е в идентичността?

— Да, абсолютно, проверил е при нейната приятелка и някакъв бивш годеник.

— А по-нататък?

— Заминала е от къщи в началото на май. Щяла да прекара два месеца в Европа. За пръв път излизала в чужбина. Била сама. Изпратила картичка от Норвегия на приятелката си, писала, че ще бъде тук една седмица и после щяла да продължи за Копенхаген. Каза, че изпращал по пощата снимки и други неща.

— Това ли беше всичко?

Мартин Бек отиде до прозореца и се загледа навън. Хапеше нокътя на палеца си.

— На картичката пишела, че ще направи пътуване с кораб. Един вид обиколка из шведските езера.

Той се обърна и се втренчи в своя колега. Колберг вече не се усмихваше и насмешливият блясък в очите му бе угаснал. След минута каза много бавно:

— Значи наистина е пристигнала с оня параход. Нашият приятел в Мутала е прав.

— Така изглежда — съгласи се Мартин Бек.

9.

Мартин Бек пое дълбоко въздух, когато слезе на перона пред метрото при шлюза. Пътуването в претъпкания влак както винаги го бе омаломощило.

Въздухът беше ясен и от Салтшъон над града появаше свеж бриз. Той пресече улицата и купи пакет цигари. После запали и подпря лакти на парапета. На кея бе закотвен туристически параход с английското знаме. Оттук не можеше да прочете името, но предположи, че е „Девония“. Ято чайки с крясъци се биеше за някакви кухненски отпадъци във водата. Той постоя малко, загледан в кораба, после продължи надолу към кея.

На купчина греди седяха двама мъже с мрачен вид. Единият се опитваше да напъха фас в дървеното си цигаре и като не успя, другият, на когото ръцете по-малко трепереха, му помогна. Мартин Бек си погледна часовника. Девет без пет. По това време вече са без пари, помисли си, иначе щяха да висят пред магазина за пиене.

Той отмина „Буре II“, който товареха на кея, и застана на тротоара точно срещу „Рейсен“. Минаха няколко минути, преди да успее да пресече безкрайната върволица от коли и да премине магистралата.

Списъка на пътниците от курса на „Диана“ на трети юли го нямаше в кантората на каналното параходство. Имаха го в Гьотеборг, щяха да му го изпратят колкото могат по-скоро. Но списъка на екипажа и бележките за персонала можеше да получи веднага. Когато си тръгваше, взе и една-две брошури, които изчете по пътя към Кристинеберг.

Меландер вече седеше в креслото за посетители.

— Здравей, момче — поздрави Мартин Бек.

— Добро утро — отвърна Меландер.

— Тая лула вони. Но стой си, стой си и трови въздуха. Нали си на гости. Или може би искаш нещо?

— Човек не хваща рак толкова скоро, ако пуши лула. „Флорида“ впрочем са най-опасните цигари на света. Така съм чувал. Иначе съм по служба.

— Провери „Американ Експрес“, поща, чекове, телефони, контакти... ти знаеш какво.

— Мисля, че да. Как се казваше дамата?

Мартин Бек написа името на парче хартия — Роузана Макгро, и го протегна на Меландер.

Той си тръгна и Мартин Бек отвори прозореца. Въздухът бе студен и вятърът свистеше в короните на дърветата, правейки въртопи от листа по земята. След малко го затвори, окачи сакото си на облегалката на стола и седна.

Вдигна слушалката и набра номера на Отдела за чужденци. Ако се е регистрирала в някой хотел, би трябвало да я имат в техните регистри. Всъщност наистина би трябвало да е в тях. Наложил се да чака доста дълго, преди някой да отговори, а после минаха десет минути, докато момичето се върна на телефона. Беше намерила картон. Роузана Макгро е живяла в хотел „Жилет“ от тринайсети юни до втори юли.

— Изпратете фотокопие — нареди Мартин Бек.

Натисна копчетата на телефона и изчака сигнала със слушалка в ръка. После поръча такси и си сложи сакото. Пъхна ретушираната снимка на Роузана Макгро в джоба си и излезе от стаята. След десет минути слезе на площад „Брункеберг“, плати и влезе през стъклените врати на хотела.

Пред стойката на портиера стоеше компания от шестима господа. Имаха табелки с имената им на ревера на саката си и говореха един през друг. Портиерът изглеждаше нещастен и отчаяно ръкомахаше, правейки извинителни жестове. Изглежда дискусиата щеше да се проточи и Мартин Бек седна в един от фотьойлите във фойето.

Изчака, докато човекът успя да убеди участниците в конгреса в нещо си, и изгледа как групата изчезва в асансьора. Чак тогава се приближи.

Портиерът стоически прегледа регистъра, докато намери името най-долу на една страница. Той обърна книгата така, че Мартин Бек да може да прочете. Беше написала с красиви равни букви:

„Месторождение — Денвър, Кол., САЩ. Домашен адрес: Линкълн, Небр. Последно местопребиваване: Небр., САЩ.“

Мартин Бек провери останалите гости, записали се в дните около тридесети. Над Роузана Макгро стояха имената най-малко на осем американци. Всички без най-горните двама бяха посочили някакво място в САЩ като последно местопребиваване. Първата в редицата се казваше Филис, другата част от името ѝ беше нечетлива. Тя бе написала Нордкап, Швеция, като последно местопребиваване. Следващият бе написал Нордкап, Норвегия, в същата колона.

— Това група ли е било? — попита Мартин Бек.

— Да видя — посегна портиерът и наклони глава. — Не, всъщност не си спомням, но е напълно възможно. Тук често идват американски групи. Пристигат с влака от Нарвик.

Мартин Бек му показва снимката, но човекът поклати глава:

— Не, съжалявам, имам толкова много гости...

Никой не я беше разпознал, но все пак посещенията в хотела даде някакъв резултат. Сега знаеше къде е живяла, видя името ѝ в регистъра и дори успя да погледне стаята ѝ. На втори юли бе напуснала хотела.

— И после? Накъде е тръгнала? — каза си той тихо.

В слепоочията му бумтеше и пламтеше, болеше го гърлото. Питаше се колко ли висока температура има.

Може да е заминала с парахода по канала и да се е качила вечерта преди заминаването му от Стокхолм. В брошурата от параходството беше прочел, че на борда може да се ноцува преди отпътуване. Той все повече се убеждаваше, че тя е била на „Диана“, въпреки че все още нямаше нищо, което директно да сочи това.

Къде ли е Меландер, помисли той и се пресегна за телефона, но тъкмо да набере номера, на вратата отчетливо се почука.

На прага стоеше Меландер.

— Не. Нито „Американ Експрес“, нито на други места. Никой нищо не знае за нея. Отивам да хапна, ако нямаш нищо против.

Нямаше нищо против и Меландер изчезна.

Обади се в Мутала, но Алберг не беше там.

Главоболието му се засили. След като напразно търси таблетки, отиде при Колберг да вземе назаем една-две. На вратата получи ужасен

пристъп от кашлица, който го направи неспособен да каже нещо цяла минута.

Колберг изкриви глава и загрижено го погледна.

— Звучиш по-зле и от осемнайсет дами с камелии. Ела да те види чичо доктор.

Той заразглежда Мартин Бек през лупата си.

— Ако не слушаш доктора, не ти остава много. Върви си у дома, пъхни се в леглото и изпий един-два огромни грога. Най-добре три. С ром, само това помага. После ще заспиш и ще се събудиш като новороден.

— Що за глупости! Освен това не обичам ром — намръщи се Мартин Бек.

— Ами вземи коняк тогава. Не се безпокой за Кафка. Ако се обади, аз ще се погрижа за него. Английският ми е перфектен.

— Няма да се обади. Имаш ли прахчета за главоболие?

— Не, но получавах шоколадов бонбон.

Мартин Бек се върна в стаята си. Въздухът бе плътен и застоял, но той не искаше да пуска вътре студа и се отказа да проветрява.

Алберг все още го нямаше, когато половин час по-късно му звъня. Зае се със списъка на екипажа на „Диана“. Съдържаше осемнайсет имена и адреси на различни места в страната. Шест от тях бяха в Стокхолм, а две от имената бяха без адрес. Двама живееха в Мутала.

Когато стана три и половина, реши да последва съвета на Колберг. Подреди бюрото и си сложи палтото и шапката.

По пътя за дома влезе в една аптека и купи кутийка аспирин.

В шкафа откри малко коняк, изсипа го в чаша бульон и с нея в ръка се прибра в спалнята. Когато жена му малко по-късно се появи с грейката, той вече спеше.

На другата сутрин се събуди рано, но остана в леглото до осем без четвърт. Тогава стана и се облече. Чувстваше се значително по-добре и главоболието бе изчезнало.

Точно в девет отвори вратата на канцеларията си. На бюрото му имаше плик с червена лента „експресно“. Той го отвори с показалец, преди да се е съблякъл.

В плика се намираше списъкът на пътниците.

Погледът му веднага се закова на нейното име:

„Макгро, Роузана, мис, САЩ — самостоятелна каюта А 7.“

10.

— Знаех си, че имам право — твърдеше Алберг. — Просто го чувствах. Колко пътници е имало на парахода?

— Шейсет и осем по списъка — отвърна Мартин Бек и попълни цифрата в документа пред себе си.

— Има ли им адресите?

— Не, само националностите. Ще бъде адска работа издирването на всички тези хора. Някои можем, разбира се, да зачеркнем. Деца и стари лелки например. Освен това имаме персонал и екипаж, които също трябва да издирим. Това прави още осемнайсет души, но техните адреси ги имам тук.

— Каза, че според Кафка е заминала сама. Ти какво мислиш?

— Не изглежда да е имала компания. Живяла е сама в каютата. Според плана на парахода тя е била най-отдалечената на средната палуба.

— Да си призная, това почти нищо не ми говори — въздъхна Алберг. — Макар че ги гледам тия лодки няколко пъти в седмицата всяко лято, фактически не знам как изглеждат. Никога не съм бил на борда на някоя от тях. И трите ми изглеждат еднакви.

— Съвсем еднакви, разбира се, не са. Мисля, че трябва да надзорнем на „Диана“. Ще разбере къде се намира сега — рече Мартин Бек.

Той разказа за посещението си в „Жилет“, даде на Алберг адресите на щурмана и капитана, които живееха в Мутала, и обеща да се обади пак, щом разбере къде е параходът „Диана“.

Чак като свърши разговора с Алберг, влезе при шефа със списъка на пътниците.

Хамар го поздрави с напредъка и го помоли да замине и да огледа парахода час по-скоро. Междувременно списъкът с пътниците оставаше грижа на Колберг и Меландер.

Меландер не изглеждаше много въодушевен от задачата да издири адресите на шейсет и седем души, пръснати по цялото земно

кълбо. Той седеше в стаята на Мартин Бек със своето копие от списъка на пътниците в ръка и бързо пресмяташе:

— Петнайсет шведи, от които петима Андершон, трима Юхансон и трима Петершон. Звучи обещаващо. Двайсет и един американци. Тоест без един. Дванайсет немци, четирима датчани, четирима англичани, един шотландец, двама французи, двама южноафриканци — тях ще трябва да ги търсим с тамтами, петима холандци и двама турци.

Той си изтръска лулата в кошчето и пъкна списъка в джоба си.

— Турци. По канала Йота — промърмори и излезе от стаята.

Мартин Бек се обади в параходството. „Диана“ бе на котва в Бохус, малко селище край езерото Йота, на около три километра от Гьотеборг. Там трябваше да ги посрещне човек от кантората и да им покаже парахода.

Обади се на Алберг и му съобщи, че взима следобедния влак за Мутала. Договориха се да тръгнат на следващия ден в седем, за да стигнат в Бохус към десет.

Като никога се прибра в къщи не в пиков час и метрото бе почти празно.

Жена му беше почнала да разбира колко важен е този случай за него и си позволи само слаб протест, когато ѝ съобщи, че заминава. Подреди чантата му сред враждебна тишина, но Мартин Бек се престори, че не забелязва демонстративната ѝ надутост. Разсеяно я целуна по бузата и напусна дома си половин час преди тръгването на влака.

— Не се погрижих да ти запазя стая в хотела — съобщи Алберг, който го чакаше с колата извън гарата в Мутала. — Имаме чудесен диван, на който можеш да спиш.

Седяха и говориха до късно през нощта и когато будилникът иззвъня на сутринта, се чувстваха всичко друго, но не и отспали. Алберг звънна в криминално-техническия отдел, откъдето обещаха да изпратят двама души в Бохус. После слязоха при колата.

Утрото беше сивкаво и студено и малко след като потеглиха, почна да ръми.

— Успя ли да откриеш капитана и щурмана? — попита Мартин Бек, когато градът остана зад гърба им.

— Само капитана — отвърна Алберг. — Труден човек. Трябваше да вадя с ченгел всяка дума от устата му. Както и да е, той не е имал много вземане-даване с пътниците. Не е чул или видял нещо, свързано с убийството. А тъкмо по време на това пътуване явно е бил изцяло зает с повредата на мотора... пардон, на машината. Настроението му се развали веднага щом споменах точно този рейс. Но той каза, че имал две момчета за помощници и доколкото му е известно, те са се прехвърлили на друг параход, който прави рейсове за Англия и Германия, веднага след последното пътуване с „Диана“.

— Хм — изхъмка Мартин Бек, — трябва да ги намерим. Ще проверим по параходствата.

Дъждът се усили и с пристигането им в Бохус водата плискаше по стъклата на колата. Не видяха много от селището, дъждът закриваше гледката, но то изглеждаше малко, с няколко фабрики и някаква постройка, простираща се покрай езерото. Намериха пътя към брега и след известно време много бавно каране видяха корабите. Изглеждаха изоставени и призрачни и чак когато стигнаха пристанището, можаха да различат имената, изписани с черни букви под мостиците им.

Останаха в колата, очаквайки човека от параходството. Наоколо не се виждаше жива душа, но малко по-нататък имаше паркирана кола. Когато се приближиха, видяха зад кормилото мъж, който ги наблюдаваше.

Завиха и паркираха колата до другата. Човекът смъкна страничното стъкло и нещо извика. През бученето на дъжда дочуха имената си и Мартин Бек закима утвърдително, докато смъкваше своето стъкло.

Мъжът се представи и предложи въпреки дъжда да се качат веднага на борда.

Беше нисък и набит, сякаш се търкаляше пред тях, водейки ги към „Диана“. С известно затруднение той се прехвърли през планшира и под козирката на мостика изчака Мартин Бек и Алберг, които се изкатериха след него.

Човечецът отключи една врата откъм десния борд и влязоха в нещо като гардеробна. От другата страна личеше също такава врата, която водеше до горната палуба. Отдясно имаше две стъклени врати към трапезарията, а между тях — голямо огледало. Точно по средата

му се спускаше отвесна стълба към долната палуба. Слязоха по нея и след това по още една стълба. Долу имаше четири големи каюти и салон-каюта с обточени с ширити дивани. Човечецът показва как може да се покриват с кувертюри.

— Когато имаме повече пасажери, спят тук — поясни той.

Изкачиха се обратно по стълбата до следващата палуба. Там имаше каюти за пътниците и екипажа, тоалетни и баня. Трапезарията бе на средната палуба. Вътре имаше шест кръгли маси с места за по шест души, бюфет на кърмата и малко сервизно помещение с кухненски асансьор, водещ надолу към кухнята. От другата страна на гардеробната се намираще салон с големи прозорци с изглед към носа на кораба.

Когато се качиха на най-горната палуба, дъждът почти беше спрял. Тръгнаха към носа. Откъм десния борд имаше три врати — едната към сервизното помещение, другите две към каютите. Към носа имаше трап, водещ към командния мостик. До самия трап бе каютата на Роузана Макгро.

Вратата на каютата гледаше точно към носа. Човекът я отвори и те влязоха. Помещението беше малко, около метър и половина, без вентилатор. Облегалката на койката можеше да се повдига, така че да се превърне в още една, горна койка. Друго в каютата, освен мивка с шкафче с махагонова дръжка, почти нямаше. На дъсчената стена бяха закрепени огледало и поличка за чаши и тоалетни принадлежности. Подът бе покрит със закован килим, под койката имаше място за куфари, а до нея — празно пространство с няколко закачалки.

Мястото бе твърде тясно за трима души, което човекът от параходството веднага разбра. Той излезе и седна на сандъка със спасителните пояси, вгледан със сбърчено чело в калните си обувки, от които по палубата се стичаше вода.

Мартин Бек и Алберг огледаха малката кабина. Не се надяваха на някакви следи от Роузана, тъй като знаеха, че каютата е била почиствана безброй пъти от нейното пребиваване насам. Алберг внимателно легна на койката и установи, че едва ли може да се смята за просторно място за спане на възрастен човек.

Оставиха вратата на каютата отворена, излязоха и седнаха върху сандъка до човека.

След известно време мълчание забелязаха голяма черна кола да завива долу на пристанището. Това бяха хората от криминално-техническият отдел. Носеха голям черен куфар. Не мина много време и те вече работеха.

Алберг смушка Мартин Бек и кимна към трапа. Качиха се на горната палуба. От двете ѝ страни бяха закрепени две спасителни лодки, имаше два сандъка за шезлонги и одеяла, но иначе палубата бе празна. До капитанския мостик бяха разположени две пътнически каюти, интендантски килер и капитанската каюта.

В основата на трапа Мартин Бек спря и извади плана на каютите, който бе получил в параходството. Водейки се по него, той обиколи кораба още един път. Когато се върнаха на носа, дребният човечец все още седеше на сандъка, тъжно наблюдавайки двамата полицаи, които пълзяха на колене по каютата и вадеха гвоздеите от килима.

Часът бе вече два, когато голямата полицейска кола изчезна по пътя към Гьотеборг, пръскайки фонтани от кал от колелата. Криминалистите бяха взели със себе си всичко, което можеше да се извади от каютата, а то не беше особено много. Смятаха, че резултатите от експертизата няма да се забавят.

Мартин Бек и Алберг благодариха на човека от параходството, а той раздруса ръцете им с прекален ентузиазъм, явно благодарен, че най-сетне ще се махне оттам.

Когато и неговата кола изчезна зад първия завой, Алберг каза:

— Уморен съм и съм доста гладен. Да идем в Гьотеборг и да пренощуваме там. Имаш ли нещо против?

След половин час паркираха пред някакъв хотел на „Постгатан“. Взеха си отделни стаи, отпочинаха около час и после слязоха да вечерят.

Докато се хранеха, Мартин Бек разправяше за лодки и кораби, а Алберг — за някакво пътуване до Ферийските острови.

Никой от тях не спомена Роузана Макгро.

11.

Тръгнаха си към пет и половина сутринта, с първите лъчи на зората, когато боклукчийски машини, вестникари и тук-таме полицаи бяха единствените господари на блесналите от дъжда улици. Много сиви километри от пътя трябваше да изчезнат под колата, преди някой от тях да наруши тишината. Малко след Хиңдос Алберг се прокашля и каза:

— Мислиш ли, че е станало там? Вътре в тая тясна кабина?

— Къде другаде?

— С хора само на двајсетина сантиметра зад стената на другата каюта?

— Дъсчената преграда.

— Какво каза?

— Зад дъсчената преграда, а не зад стената.

След километър-два Мартин Бек додаде:

— Може би точно затова.

— Да, за да ѝ попречи да вика.

— Точно така.

— Но как би могъл да ѝ попречи? Трябва да е... продължил доста дълго.

Мартин Бек не отговори. Всеки от тях ясно си спомняше малката каюта и нейните спартански размери. Никой не можеше да спре реенето на фантазията си. И двамата изпитваха безпомощното чувство на надигащо се гадене. Заровиха из джобовете си за цигари и запушиха в пълно мълчание.

Мартин Бек проговори чак когато навлизаха в пристанището Улрикехамн:

— Възможно е да е получила повечето от нараняванията, когато вече е била мъртва или най-малкото в безсъзнание. В протокола от аутопсията има някои неща, които показват това.

Алберг кимна. Без да говорят, знаеха, че тези размишления ще ги накарат поне малко да им олекне.

В Йоншъопинг спряха да пият кафе. Както винаги, на Мартин Бек му прилоша, но същевременно някак си се ободри.

Край Грена Алберг изрече на глас онова, което мислеха и двамата през последния час:

— Не я познаваме.

— Не — Мартин Бек не вдигаше поглед от мъгливия, но прелестен изглед над езерото Пер Бархес Визингшьо.

— Не знаем коя е тя, искам да кажа...

Алберг млъкна.

— Знам какво искаш да кажеш.

— Нали? Как е живяла, как се е държала. Как е общувала с хората. Всичко това.

— Да.

Това наистина беше така. Жената върху брезента имаше само име, адрес и професия. Нищо повече.

— Мислиш ли, че момчетата от криминално-техническия ще открият нещо?

— Винаги можем да се надяваме.

Алберг му хвърли бърз поглед. Не, нямаше нужда от излишни фрази. Единственото, на което в рамките на разумното можеха да се надяват от техническото разследване, беше поне да отхвърлят предположението, че каюта номер А 7 е идентична с местопрестъплението. Откак жената от Линкълн е била на борда й, „Диана“ беше направила двайсет и четири пътувания по канала. Това означаваше, че кабината е била основно почиствана двайсет и четири пъти, точно толкова пъти са били прани чаршафи, кърпи за ръце и други вещи и всякакви следи безвъзвратно са изчезнали. Това означаваше също, че между трийсет и четирийсет души са обитавали кабината след Роузана Макгро. Всички те естествено са оставили своите отпечатъци.

— Остава разпитът на свидетелите — въздъхна Алберг.

— Да.

Осемдесет и пет души, от които вероятно един бе виновен, а останалите — свидетели, представляваха всеки своето малко парченце от пъзела на голямата игра. Осемдесет и пет души, разпръснати по четирите краища на света. Само да ги откриеш представляваше Сизифов труд, какво ли оставаше да бъдат разпитани всички и да се

съпостави материалът — за това Мартин Бек дори не смееше да помисли.

— И Роузана Макгро — обади се Алберг.

— Да — отвърна Мартин Бек. И след малко: — Има само един начин, доколкото разбирам.

— Момчето от Америка?

— Да.

— Как се казваше той?

— Кафка.

— Странно име. Изглежда ли ти добър?

Мартин Бек помисли за абсурдния телефонен разговор преди няколко дни и на лицето му се появи първата за деня мрачна усмивка.

— Трудно е да се каже.

На половината път между Вадстена и Мутала Мартин Бек изрече почти на себе си:

— Куфарите. Дрехите. Тоалетните принадлежности, четката за зъби. Сувенирите, които си е купила. Паспортът. Парите. Пътническите чекове.

Алберг впи ръце в кормилото, впери поглед в тира, който пълзеше пред тях през последните три километра.

— Ще прочеша канала — обеща той. — Първо между Буренсхулт и пристанището. После на изток от Бурен. Шлюзовете са вече чисти, но...

— Тинята?

— Да. И тогава нямаме почти никакъв шанс. Ако екскаваторът не е погребал всичко в езерото. Понякога го сънувам тая проклета машина, събуждам се посред нощ и псувам. Жена ми мисли, че съм луд. Горката — Алберг наби спирачки пред полицейското управление.

Мартин Бек го изгледа с внезапно проболо го чувство на завист, недоверие и респект.

Десет минути по-късно Алберг седеше зад бюрото си, както винаги по риза, и говореше с криминално-техническия отдел. Междувременно в стаята влезе Ларшон, ръкува се и въпросително повдигна вежди. Алберг остави слушалката.

— Няколко капки кръв по дюшека и килима. По-точно четиринайсет. Продължават да анализират.

Ако тези петънца от кръв не се бяха намерили, щяха да смятат теорията за каюта номер А 7 като местопрестъпление за несъстоятелна.

Комисарят дори не забеляза тяхното облекчение. Дължината на вълната, по която протичаше безмълвната им комуникация, му беше неизвестна. Той пак повдигна вежди и попита:

— Това ли беше всичко?

— Няколко стари отпечатъка от пръсти — допълни Алберг. — Не много. Там чистят добре.

— Областният управител е на път за насам — съобщи Ларшон.

— Винаги е добре дошъл — вдигна рамене Алберг.

— Само това ни липсваше — намръщи се Ларшон.

Мартин Бек замина в 17,20 през Мьолби. Пътят му отне четири часа и половина и през цялото време той работеше над писмото до Америка. Когато пристигна в Стокхолм, концепцията му беше готова. Не бе съвсем доволен, но нямаше значение. За да спести време, взе такси до „Николай“^[1], зае на заем една от стаите и написа писмото на машина. Докато го четеше, чуваше как пияниците хъркат и псуват, а един старшина им говореше:

— Спокойно, момчета, само спокойно.

За пръв път от доста време насам той си спомни за времето, когато патрулираше и колко дълбоко ненавиждаше цялата тази съботна история.

В единайсет без четвърт беше пред пощата на „Васагата“⁴. Металният капак на пощенската кутия се затвори с трясък.

Помъкна се на юг в ръмящия дъжд, покрай хотел „Континентал“ и новия супермаркет. На ескалатора в метрото мислеше за Кафка и се питаше дали този мъж, когото не познава, ще разбере какво има предвид.

Мартин Бек бе уморен и заспа още на спирка „Шлюза“, твърдо убеден, че няма да слиза преди последната спирка.

[1] Изтрезвително отделение на стокхолмската полиция. Бел. пр.

↑

12.

Една сутрин десет дни по-късно на бюрото на Мартин Бек лежеше писмото-отговор от Америка. Той го видя още преди да е затворил вратата зад гърба си. Докато окачваше палтото си, зърна собственото си лице в огледалото до закачалката. Беше бледо и сивкаво, с тъмни торбички под очите и причината вече не беше никаква инфлуенца, а липсата на сън. Разкъса големия кафяв плик и измъкна два протокола от разпит, едно написано на машина писмо и лист хартия с биографични данни. Любопитно прелисти документите, но потисна импулса си да ги прочете веднага. Вместо това отиде при машинописките и поиска светкавичен превод в три копия.

От канцеларията се качи един етаж по-горе, отвори вратата и се озова при Колберг и Меландер. Те се сядоха всеки на бюрото си, работеха гръб срещу гръб.

— Имате ново обзавеждане ли?

— Единственият начин да издържим — обясни Колберг.

И той като Мартин Бек беше блед, със зачервени очи. Невъзмутимият Меландер изглеждаше както обикновено.

Пред Колберг имаше копие от доклад на жълта хартия. Той прокара пръст по редовете и каза:

— Значи, тук някоя си госпожа Лизелоте Йенсен, на шейсет и една години, съобщава на полицията във Велье, че било ветровито пътуване, че на голямата студена лодка също било ветровито, че валяло цял ден и цяла нощ, че параходът леко се люлеел и същата нощ я хванала морска болест, а на следващата пак валяло. Все пак пътешествието било приятно и всички пътници били толкова сладки. Сладкото момиче от снимката за съжаление не може да си спомни. Във всеки случай не били на една маса. Капитанът бил очарователен, а мъжът ѝ казал, че просто не можели да изядат всичката тая хубава храна. Времето било ветровито, освен когато валяло. Не знаели, че Швеция била толкова красива. И аз не знаех, по дяволите. И така, повечето време играели бридж с прелестните южноафриканци

господин и госпожа Хойт от Дърбан. Но каютите били твърде малки и на втората вечер мъжът ѝ намерил голям паяк в леглото. Ала бил куражлия и успял да го изхвърли от кабината.

— Паяк, значи — вметна Меландер, без да вади лулата от устата си.

— Обичам ги аз тия датчани. Нищо не са забелязали, нищо не са видели или чули и накрая полицаят Тофт от Велъе, който е водил разпита, пише, че все трябва да има нещо в свидетелските показания на милото семейство старци, което да хвърли светлина върху случая. Заключение му е направо съкрушително.

— Ще видим, ще видим — промърмори Меландер.

Мартин Бек се беше подпрял на ръба на бюрото и ровеше из документите. Изсумтя нещо неразбрано. След десетдневна работа бяха успели да установят местожителството на две трети от хората, които са били на борда на „Диана“. По един или по друг начин се бяха свързали с около четирийсет и за двайсет и три от случаите разполагаха със смислени протоколи. Общо взето, резултатът беше слаб. От обадилите се досега никой не можеше да си спомни нещо повече за Роузана, освен че може би са я мернали на борда по време на пътуването.

Меландер извади лулата от устата си и каза:

— Карл-Оке Ериксон, моряк. Намерихме ли го?

Колберг провери в един от списъците си.

— Огняр. Не, но знаем нещичко. Отписал се е от моряшкото общежитие в Гьотеборг преди три седмици. Сега е на финландски товарен кораб.

— Аха — рече Меландер. — И е на двайсет и три години?

— Да, а какво искаш да кажеш с това „аха“?

— Името ми напомня нещо. И ти би трябвало да си спомниш. Но тогава не се казваше така.

— Каквото и да си спомниш, все ще е от полза — каза респектиран Колберг. — Този дявол има памет на цирков слон — обърна се той към Мартин Бек. — Все едно да делиш стая с перфориран регистър.

— Знам.

— И който пуши най-гадната смес на света — допълни Колберг.

— Ще се сетя — упорстваше Меландер.

— Сигурно. Боже, колко съм уморен! — възкликна Колберг.

— Малко спиш — напомни му Меландер.

— Да.

— Гледай да си отспиваш. Аз спя осем часа всяка нощ. Заспивам на секундата, щом си сложа главата на възглавницата.

— Какво смята жена ти за това?

— Нищо. Тя заспива още по-бързо, понякога не успяваме да угасим лампата.

— Виж ти. Е, аз не мога така.

— Защо не?

— Не знам. Просто не мога да спя.

— И какво правиш в такъв случай?

— Лежа и си мисля какво си говедо.

Колберг завря ръка в купчината писма. Меландер изтръска лулата си и се взря в тавана. Мартин Бек отлично го познаваше и разбра, че в този момент той прехвърля сведения в безценната картотека на своята памет, където складираше всичко, което е видял, прочел или чул.

Половин час след обяда една от секретарките пристигна с превода.

Мартин Бек си свали сакото, заключи вратата и започна да чете най-напред писмото. В него пишеше:

„Скъпи Мартин,

Мисля, че разбирам какво имаш предвид. Протоколите от разпита, който ти изпращам сега, са преписани директно от магнетофонната лента. Не съм правил никакви съкращения или поправки. Така че сам ще прецениш материала. Ако искаш, мога да изровя още народ, който я е познавал, но тия двамата са най-доброто според мен. Моля се на Бога да хванете мръсника, който го е извършил. И когато и да го заловите, не забравяй да му оставиш едно споменче и от мене. Изпращам ти събрани всички биографични данни, които успях да намеря, както и един коментар към протокола.

Поздрави.

Елмър.“

Той остави писмото настрана и дръпна към себе си протоколите. Първият имаше заглавие: "Разпит на Едгар М. Мълвейни в кабинета на

обществения прокурор в Омаха, Небраска, на 11 октомври 1964 година. Водещ разпита — лейтенант Кафка. Свидетел на разпита — сержант Ромни.

И по-нататък:

„Кафка: Вие сте Едгар Монкюр Мълвейни, на 33 години, живеете на Дванайста източна улица в този град. Имате инженерно образование и от една година сте назначен за заместник-шеф на отдел в Северната електрическа корпорация, Омаха. Вярно ли е това?

Мълвейни: Да, вярно е.

К.: Не ви разпитваме под клетва и вашите показания няма да бъдат заверени при нотариус. Част от въпросите, които ще ви задам, засягат интимни подробности от вашия живот и може да ви се сторят неприятни. Ще бъдете разпитван информативно и нищо от онова, което ще кажете, няма да бъде публикувано или използвано срещу вас. Не мога да ви принудя да отговаряте, но искам да подчертая следното: ако отговорите на всички въпроси напълно достоверно и колкото е възможно по-изчерпателно, можете съществено да допринесете да бъде или да бъдат заловени извършителите на убийството на Роузана Макгро.

М.: Ще се постарая.

К.: Допреди единадесет месеца сте живели в Линкълн. Там сте и работили.

М.: Да, като инженер в техническата централа на общността, в секцията за уличното осветление.

К.: Къде живеете?

М.: В къща на Грийн Рок 83, делях апартамент с мой колега. Тогава и двамата не бяхме женени.

К.: Кога се запознахте с Роузана Макгро?

М.: Преди около две години.

К.: Тоест през есента на 1962 година?

М.: Да, през ноември.

К.: При какви обстоятелства се срещнахте?

М.: Срещнахме се на парти у един мой колега, Джони Матсон.

К.: Този Матсон общуваше ли с Роузана Макгро?

М.: Едва ли. Беше открито парти, където идваха и си отиваха много хора. Джони я познаваше бегло от библиотеката, където тя

работеше. Беше поканил всякакъв сорт хора, който знае откъде и как ги беше събрал.

К.: Как се запознахте с Роузана Макгро?

М.: Не знам, просто се срещнахме.

К.: Бяхте ли отишли на партито с твърдото намерение да си осигурите дамска компания?

(Пауза.)

К.: Бъдете любезен и отговорете.

М.: Опитвам се да си спомня. Възможно е, тогава нямах постоянна приятелка. Но по-скоро отидох, защото нямах нищо друго наум.

К.: И какво се случи?

М.: Роузана и аз се срещнахме съвсем случайно, както казах. Поговорихме малко. После танцувахме.

К.: Колко пъти?

М.: Първите два танца. Партито едва започваше.

К.: Значи сте се срещнали веднага?

М.: Да, вероятно.

К.: И?

М.: Предложих да си тръгнем оттам.

К.: Само след два танца?

М.: По-скоро по време на втория.

К.: И какво отговори мис Макгро?

М.: Тя каза: да, да вървим.

К.: Просто така?

М.: Да.

К.: Какво ви накара да направите подобно предложение?

М.: Трябва ли да отговарям на такива въпроси?

К.: В противен случай този разговор е безсмислен.

М.: О кей, забелязах, че по време на танца тя се възбуди.

К.: Възбуди? В какъв смисъл? Сексуално?

М.: Да, разбира се.

К.: И как забелязахте това?

М.: Не мога (пауза)... така направо да обясня. Във всеки случай си пролича, и то много ясно. Поведението ѝ. Не мога да уточня.

К.: А вие самият? И вие ли се възбудихте сексуално?

М.: Да.

К.: Бяхте ли пили алкохол?

М.: Едно мартини най-много.

К.: А мис Макгро?

М.: Роузана никога не пиеше алкохол.

К.: Значи напуснахте партито заедно? Какво се случи после?

М.: Никой от нас не бе дошъл с кола. Взехме такси до къщата, в която живееше тя, Втора южна улица 116. Тя все още живее там. Живееше, искам да кажа.

К.: И тя ви позволи да я последвате?

М.: Разменихме си няколко глупави реплики. Обикновените шегички, знаете. Смисъла не си спомням. Изглежда, че приказките ѝ бяха досадни.

К.: Влязохте ли в близост в колата?

М.: Целувахме се.

К.: Тя съпротивяваше ли се?

М.: Ни най-малко. Ние се целувахме, казах.

(Пауза.)

К.: Кой плати таксито?

М.: Роузана. Не успях да я спра.

К.: И после?

М.: Извинявам се. Влязохме в апартамента. Беше доста хубаво там. Спомням си, че се изненадах. Имаше страшно много книги.

К.: Какво направихте?

М.: Амиии...

К.: Имахте ли сношение?

М.: Да.

К.: Кога?

М.: Почти веднага.

К.: Бъдете така любезен да разкажете подробно какво точно се случи.

М.: Какво, по дяволите, целите с това? Някакъв частен доклад Кинсли^[1]?

К.: Извинявам се. Но искам да ви напомня какво ви казах в началото на разговора. Това може да се окаже важно.

(Пауза.)

К.: Трудно ли ви е да си спомните?

М.: Не, Боже мой!

(Пауза.)

М.: Много е странно да седя тук и да излагам един човек, който не е сторил нищо лошо и на всичкото отгоре е мъртъв.

К.: Разбирам чувствата ви. И ако все още настоявам, то е, защото имаме нужда от помощта ви.

М.: Е, добре, питайте.

К.: Влязохте в жилището. После?

М.: Тя си свали обувките.

К.: И после?

М.: Целунахме се.

К.: И после?

М.: Тя влезе в спалнята.

К.: А вие?

М.: Последвах я. Трябват ли ви още подробности?

К.: Да.

М.: Тя се съблече и легна.

К.: Върху леглото?

М.: Не, във леглото. Под одеялото и чаршафа.

К.: Изцяло ли беше съблечена?

М.: Да.

К.: Изглеждаше ли стеснителна?

М.: Ни най-малко.

К.: Тя загаси ли светлината?

М.: Не.

К.: А вие?

М.: Как смятате?

К.: И после имахте полово сношение?

М.: Какво, по дяволите, си мислите, че сме правили? Трошили сме орехи ли? Извинете, но...

К.: Колко дълго останахте?

М.: Не знам точно, до един или два. После се прибрах.

К.: Значи това е първият път, когато изобщо сте видели мис Макгро?

М.: Да, първият път.

К.: Какво си мислехте за нея, като си тръгнахте оттам? И на другия ден?

(Пауза.)

М.: Мислех... първо си помислих, че е най-обикновена евтина курва, макар че не изглеждаше така от пръв поглед. После реших, че е нимфоманка. Но и едното, и другото беше глупост. Сега, особено когато знам, че е мъртва, да, просто изглежда абсурдно, че някога съм можел да мисля така.

К.: Чуйте ме, приятелю. Уверявам ви, че е еднакво деликатно и за мен да поставям всичките тези въпроси, както и за вас да им отговаряте. Никога не бих го правил, ако нямах определена цел. Тъй че ще е по-зле, ако не стигнем доникъде.

М.: Извинете, че избухнах преди малко. Работата е там, че не съм свикнал с обстановката. Изглежда толкова налудничаво да седя тук, в тази стъклена клетка, и да разpravям неща за Роузана, които никога преди не съм споделял с никого, с разни полицаи, мотаещи се нагоре-надолу, докато магнетофонът си върви ли, върви, а сержантът само седи и зяпа там, в ъгъла. Не съм никакъв циник, особено що се касае до...

К.: Джек, вземи смъкни тия щори покрай стената. И чакай навън.
(Пауза.)

Ромни: Довиждане.

М.: Моля за извинение.

К.: Няма за какво да се извинявате. Какво всъщност стана между вас и госпожица Макгро? След първото ви запознанство?

М.: Два дена по-късно й се обадох по телефона. Тогава нямаше особено желание да се видим, каза си го направо, но ми позволи да я потърся пак, ако искам. Следващият път, когато се обадох, беше около седмица по-късно, тя ме покани да отида у тях...

К.: И вие...

М.: Да, спяхме заедно. И после така си и тръгна. Понякога един път в седмицата, понякога два. Срецахме се винаги у Роузана. Често пъти съботите, после прекарвахме заедно неделите, когато и двамата бяхме свободни.

К.: Колко продължи връзката ви?

М.: Осем месеца.

К.: Защо я прекратихте?

М.: Влюбих се в нея.

К.: Страхувам се, че не ви разбирам добре.

М.: Всъщност е много просто. В интерес на истината отдавна бях влюбен в нея. Наистина я обичах. Но ние никога не говорехме за любов, не си казвахме нищо.

К.: Защо?

М.: Защото исках да я задържа. После, когато ѝ казах, ами... всичко веднага свърши.

К.: Как стана това?

М.: Виждате ли, Роузана беше най-откровеният човек, когото някога съм срещал. Тя доста ме харесваше и най-вече обичаше да спим заедно. Но не желаше да живеем заедно. Никога не го е криела. И тя, и аз отлично знаехме за какво сме се срещнали.

К.: Как реагира тя, когато ѝ казахте, че сте влюбен в нея?

М.: Натъжи се. После каза: ще спим още веднъж заедно, а утре ще си отидеш отгук и край. Няма да се нараняваме един друг.

К.: А вие как го приехте?

М.: Ами нормално. Ако я познавахте така добре, както я познавах аз, щяхте да разберете, че нямаше какво да направя.

К.: Кога стана това?

М.: На трети юли миналата година.

К.: И оттогава прекъснахте всякакви взаимоотношения?

М.: Да.

К.: Докато бяхте заедно, тя срещаше ли се и с други мъже?

М.: И да, и не.

К.: С други думи, имахте ли чувството, че тя е спала и с други от време на време?

М.: Изобщо нямах никакво чувство. Аз знаех. През март бях на четириседмичен курс във Филаделфия. Още преди да замина, тя ми каза да не разчитам, че... ще ми бъде вярна толкова дълго време. Когато се върнах, я запитах и тя ми съобщи, че го е направила веднъж, след три седмици.

К.: Имала е сношение?

М.: Да. Що за просташки израз! Бях достатъчно глупав да я попитам с кого.

К.: Какво ви отговори тя?

М.: Че не ме засяга. И наистина не ме засягаше, във всеки случай не и по нейния си начин.

К.: През тези осем месеца, в които сте били заедно, имахте ли интимни... редовни сношения, ако правилно съм ви разбрал?

М.: Да.

К.: А тези вечери и нощи, когато не бяхте заедно, тя какво е правила?

М.: Беше сама. Чувстваше се добре, когато е сама. Четеше невероятно много, освен това често работеше и вечерно време. Пишеше нещо, не знам какво. Не разговаряше с мен по тези въпроси. Разбирате ли, Роузана беше много самостоятелна. Пък и нямахме много общи интереси. Освен в едно. Но ни беше хубаво заедно. Това е самата истина.

К.: Как може да сте толкова сигурен, че е оставала сама, когато ви е нямало?

М.: Бях... бях ревнив от време на време. Няколко пъти, когато не искаше да ме вижда, отивах и наблюдавах къщата. Два пъти видях как се прибира сама у дома и излиза на сутринта.

К.: Давахте ли ѝ пари?

М.: Никога.

К.: Защо?

М.: Тя нямаше нужда от моите пари, каза ми го още в началото. Когато понякога излизахме, тя си плащаше сама.

К.: А когато престанахте да се срещате? Какво направи тя тогава?

М.: Не знам, повече никога не я видях. Не мина много време, получих нова работа и се преместих тук.

К.: Как преценявате характера ѝ?

М.: Беше много самостоятелна, както вече казах. Честна. Съвсем естествена във всяко отношение. Например не използваше грим и никога не носеше украшения. Изглеждаше спокойна и отпусната, но един път ми каза, че не иска често да се срещаме, защото съм щял да ѝ лазя по нервите. Така правели всички, казваше, а в нашия случай това не било необходимо.

(Пауза.)

К.: Сега ще ви поставя няколко въпроса от много интимен характер.

М.: Питайте. Вече мога да отговоря на каквото и да е.

К.: Имате ли някаква представа колко пъти сте били заедно?

М.: Да. Четиридесет и осем.

К.: Нима? Знаете точно?

М.: Да, мога дори да ви кажа защо. Всеки път, когато се срещахме и спяхме заедно, правех малко кръгче в календара си в кантората. Тъкмо преди да го изхвърля, преброих кръгчетата.

К.: Бихте ли могли да кажете, че сексуалното ѝ поведение бе нормално?

М.: Тя беше много сексуална.

К.: Имате ли достатъчно опит, за да прецените тази работа?

М.: Бях на трийсет и една, когато се срещнахме. Все някои неща са ми се случвали преди това.

К.: Тя получаваше ли оргазъм при сношение с вас?

М.: Да, винаги.

К.: Имаште ли по няколко сношения едно след друго?

М.: Не. Нямахте нужда от това.

К.: Използвахте ли противозачатъчни средства?

М.: Роузана имаше някакви хапчета. Взимаше по едно всяка сутрин.

К.: Обсъждахте ли сексуални въпроси?

М.: Никога. И двамата знаехме каквото трябва.

К.: Тя често ли говореше за предишните си връзки?

М.: Никога.

К.: А вие?

М.: Само един-единствен път. Но тя изглежда не се интересуваше и повече не отвори думата.

К.: За какво си говорехте?

М.: За всичко възможно. Предимно ежедневни неща.

К.: Освен с вас с кого общуваше тя?

М.: С никого. Имаше една приятелка, колежка от библиотеката, но много рядко се срещаха през свободното си време. Както казах, Роузана беше единак...

К.: Но все пак тя е отишла на партито, на което сте се запознали?

М.: Да, за да срещне някого, с когото да спи. Тя тогава... дълго се е въздържала.

К.: Колко дълго?

М.: Шест седмици.

К.: Откъде знаете?

М.: Тя ми каза.

К.: Трудно ли беше да бъде задоволена?

М.: Не и за мен.

К.: Имаше ли специални изисквания?

М.: Изискваше онова, което изискват всички нормални жени. Да я любиш до последни сили. Ако разбирате какво искам да кажа.

К.: Имаше ли някакви специални способности?

М.: В леглото?

К.: Да.

М.: Законът на Харисън не важи тук, в Небраска, нали?

К.: Не, не се страхувайте.

М.: Впрочем няма никакво значение. Тя имаше само една особеност, която може да се нарече специална. Дереше.

К.: Кога?

М.: Повечето време. Предимно при оргазмите.

К.: Как?

М.: Какво?

К.: Как така дереше?

М.: Разбирам. С двете ръце и с всички пръсти. С ноктите си. От хълбоците по гърба до врата. Още имам белези.

К.: Разнообразно ли беше сексуалното ѝ поведение?

М.: Какви шантави изрази употребявате! Не, съвсем не. Лежеше винаги по един и същ начин. По гръб, с възглавница под задника, с широко разкрасчени крака, вдигнати високо. Беше съвсем естествена, пряма и откровена както в това, така и във всичко останало. Искаше да го прави, много и дълго, без извъртания и предубеждения и по единствения начин, който тя смяташе за естествен.

К.: Разбирам.

М.: Би трябвало при това положение.

(Пауза.)

К.: Само още едно нещо. От това, което казахте, имам впечатление, че по време на вашата връзка вие сте бил този, който постоянно е търсел контакт с нея. Вие сте се обаждали и тя е отговаряла дали да отидете или пък няма желание да се срещне с вас и да ѝ се обадите друг път. Значи през цялото време тя е била тази, която е решавала дали и кога да се срещате?

М.: Предполагам.

К.: Случвало ли се е тя да ви телефонира и да ви помоли да отидете?

М.: Да, четири или пет пъти.

(Пауза.)

К.: Трудно ли ви беше да я загубите?

М.: Да.

К.: Оказахте ни голяма помощ. Бяхте искрен. Благодаря.

М.: Надявам се, разбирате, че този разговор трябва да е конфиденциален. Миналата Коледа срещнах тук една жена и се ожених за нея през февруари.

К.: Разбира се. Нали казах още в началото.

М.: О кей, тогава може би ще изключите магнетофона.

К.: Естествено.“

Мартин Бек сложи настрана сгънатия доклад и замислено изтри потта от челото и дланите си с носна кърпа. Преди да продължи четенето, отиде до тоалетната, изми си лицето и изпи чаша вода.

[1] Известно американско проучване по сексуални въпроси. Бел. пр. ↑

13.

Вторият протокол не бе толкова дълъг като първия. Освен това тонът беше различен.

"Разпит, проведен с Мери Джейн Питърсън в полицейското управление в Линкълн, Небраска, на 10 октомври 1964 г. Водещ разпита — лейтенант Кафка. Свидетел на разпита — сержант Ромни.

Ромни: Това е Мери Джейн Питърсън. Неомъжена, на 28 години, живееща на Втора южна улица 62. Работи в общинската библиотека тук, в Линкълн.

Кафка: Моля, седнете, мис Питърсън.

Питърсън: Благодаря. За какво става дума?

К.: Няколко въпроса.

П.: За Роузана Макгро?

К.: Съвършено правилно.

П.: Не знам повече от онова, което вече казах. Получих картичка от нея. Това е всичко. Затова ли ме домъкнахте тук и ме откъснахте от работата ми, за да го кажа още веднъж?

К.: Бяхте ли приятелки с мис Макгро?

П.: Разбира се.

К.: Заедно ли живеехте, преди мис Макгро да си намери самостоятелно жилище?

П.: Да, четиринайсет месеца. Тя дойде тук от Денвър и нямаше къде да отиде. Оставих я да живее при мен.

К.: Поделяхте ли си разходите по апартамента?

П.: Естествено.

К.: Кога се разделихте?

П.: Преди повече от две години, някъде през пролетта на 1962.

К.: Но продължавахте да дружите?

П.: Ами нали се срещахме всеки ден в библиотеката.

К.: Бяхте ли заедно и вечерите?

П.: Не много често. Достатъчно ни беше работното време.

К.: Какво смятате за характера на мис Макгро?

П.: Де мортуис нихил ниси бене.^[1]

К.: Джек, я поеми замалко. Ще се върна веднага.

Ромни: Лейтенант Кафка ви попита какво смятате за характера на мис Макгро.

П.: Чух и отговорих — за мъртвите или добро, или нищо. Това е на латински.

Р.: Въпросът звучеше така: Какъв бе нейният характер?

П.: Ще трябва да попитате за това някого друго. Мога ли да си вървя?

Р.: Опитайте и ще видите.

П.: Вие сте дръвник! Някой да ви го е казал?

Р.: Ако бях на ваше място — прости ме, Боже!, — щях много да внимавам какво приказвам.

П.: Защо?

Р.: Може да не ми хареса.

П.: Ха-ха.

Р.: Какъв бе характерът на мис Макгро?

П.: Смятам, че трябва да питате някого друго, идиот такъв.

Кафка: Добре, Ромни. Мис Питърсън?

П.: Да, какво има?

К.: Защо се разделихте с мис Макгро?

П.: Беше ни тясно. И въобще не виждам какво ви засяга това.

К.: Бяхте добри приятелки, нали?

П.: Разбира се.

К.: Разполагам с рапорт от полицията в Трети район от 8 април 1962. В един без десет през нощта наемателите на Втора южна улица 62 крещели. Разменяли си реплики на висок глас и се чувал тропот и шум от жилището на четвъртия етаж. Когато полицаите Флин и Ричардсън пристигнали там след десет минути, не били допуснати вътре, поради което накарали хазяина да отвори с гаечен ключ. Вие и мис Макгро сте се намирали в апартамента. Мис Макгро била по пеньоар, докато вие сте били с обувки с висок ток и с — доколкото е сметнал полицаят Флин — бяла коктейлна рокля. Мис Макгро имала кървяща рана на челото. В стаята царял хаос. Никоя от вас не пожелала да направи изявление и след възстановяване на спокойствието — така пише — полицията напуснала жилището.

П.: Какво искате да кажете с това?

К.: На следващия ден мис Макгро се преместила в хотел, а седмица по-късно си намерила собствено жилище на няколко пресечки по-нагоре на същата улица.

П.: Отново ви питам — какво означава измъкването на тази стара скандална история? Сякаш малко ми бяха неприятностите тогава.

К.: Опитвам се да ви убедя в необходимостта да отговаряте на нашите въпроси. Освен това винаги е полезно да се казва истината.

П.: Добре де, изхвърлих я. Защо не? Жилището си беше мое.

К.: Защо сте я изхвърлили, както казвате?

П.: Какво значение има днес? Кой го интересува една кавга отпреди три години между две приятелки?

К.: Всичко, което касае Роузана Макгро, явно представлява интерес точно сега. Изглежда, както личи от пресата, няма какво особено да се напише за нея.

П.: Искате да кажете, че ще разтръбите цялата история във вестниците, ако пожелаете?

К.: Този доклад е официален документ.

П.: В такъв случай странно, че още не са го докопали.

К.: Това отчасти се дължи на факта, че сержант Ромни го откри пръв. В момента, в който бъде върнат в централния архив, всеки ще има достъп до него.

П.: А ако не го върне?

К.: Тогава нещата естествено ще изглеждат другояче.

П.: А протоколът от този разпит тук също ли е официален документ?

К.: Не.

П.: Сигурен ли сте?

К.: Да.

П.: О кей, какво искате да знаете? И побързайте, желая да се измъкна оттук, преди да съм получила истеричен припадък.

К.: Защо принудихте мис Макгро да се премести?

П.: Защото ме изложи.

К.: По какъв начин?

П.: Роузана беше курва. Беше разгонена кучка. И аз й го казах.

К.: А тя какво отговори?

П.: Скъпи малък лейтенанте, Роузана не отговаряше на подобни простацини. Тя беше над тия неща. Седеше си гола в леглото, както обикновено, и четеше някакъв философ. Само ме погледна. С широко отворени, неразбиращи очи.

К.: Имаше ли буен темперамент?

П.: Тя изобщо нямаше темперамент.

К.: Коя беше директната причина за бурната ви раздяла?

П.: Трябва сам да се сетите. На всичкото отгоре ви е нужна силно развинута фантазия.

К.: Мъж?

П.: Едно животно, с което тя легнала, докато аз седях и го чаках на трийсет мили отук. Той нещо не беше доразбрал, глупакът му с глупак, и сметнал, че трябва да ме вземе от къщи. Когато пристигнал, аз вече съм била тръгнала с колата. Роузана естествено си беше у дома. Тя винаги си беше у дома. И станало, каквото станало. Слава Богу, животното се беше омело, когато се прибрах. Иначе сега да шиех кесии в Сиукс Сити.^[2]

К.: Как разбрахте какво се е случило?

П.: Роузана. Тя винаги казваше истината. Защо го направи? Сладка Мери Джейн, аз просто исках да го направя. Освен това беше и логична: Сладка Мери Джейн, това само показва, че не си заслужава да разчиташ на него.

К.: Все още ли твърдите, че вие с мис Макгро бяхте приятелки?

П.: Да, колкото и да е странно. Ако Роузана въобще имаше някакъв приятел, това бях аз. Нещата потръгнаха, когато тя се премести и престанахме да бъдем заедно денонощно. Когато пристигна тук от университета, винаги беше сама. Родителите ѝ малко преди това бяха умрели в Денвър почти едновременно. Нямаше братя и сестри или други роднини и никакви приятели. Нямаше и пари. Нещо се беше объркало с наследството ѝ и година след година се нижеха, без да получи нищичко. Най-накрая, разбира се, взе парите, малко след като се бе сдобила с апартамента.

К.: Какъв беше характерът ѝ?

П.: Мисля, че страдаше от някакъв комплекс за самостоятелност, който приемаше странни форми. Един от навиците ѝ беше да се облича небрежно. Смяташе за чест да изглежда отвратително. В най-добрия случай ходеше със сандали и торбести фланелки. С нечувани усилия

понякога нахлузваше рокля, когато отиваше на работа. Имаше маса странни идеи. Почти никога не носеше сутиен, въпреки че имаше доста по-голяма нужда от мнозина други. Ненавиждаше обувки на краката си. Казваше, че въобще не обичала дрехите. През свободното си време се мотаеше гола по цели дни. Никога не ползваше нощница или пижама. Това ме дразнеше невъобразимо.

К.: Беше ли небрежна?

П.: Само във външния си вид, но съм сигурна, че това беше преднамерено. Преструваше се, че никога не са съществували такива неща като козметика, фризьори или найлонови чорапи. Но във всичко останало беше почти педант, преди всичко с книгите си.

К.: Какви бяха интересите ѝ?

П.: Четеше много. Пишеше по малко, не ме питайте какво — не знам. Лятото излизаше навън с часове. Твърдеше, че обичала да върви. И мъжете. Други интереси нямаше.

К.: Беше ли мис Макгро привлекателна жена?

П.: Ни най-малко, би трябвало да ви е ясно, ако не сте чули. Но тя беше луда за мъже, а това е напълно достатъчно.

К.: Имаше ли постоянна връзка?

П.: Когато се премести отгук, се залепи за някакъв, който работеше в уличното осветление. Някъде около половин година, срещнах го няколко пъти. Небето само знае колко пъти го е мамила, най-малко сто.

К.: Докато живеехте заедно, водеше ли често мъже в жилището?

П.: Да.

К.: Какво имате предвид с „често“?

П.: Какво вие имате предвид?

К.: Случваше ли се да е по няколко пъти в седмицата?

П.: О, не, все пак трябва да има някаква мярка.

К.: Колко пъти се случваше? Отговорете.

П.: Не ми дръжте такъв тон.

К.: Ще използвам какъвто искам тон. Колко често водеше мъже в жилището?

П.: Един или два пъти в месеца.

К.: Различни мъже ли бяха?

П.: Не знам. Не винаги ги виждах. Почти никога. Тя много внимаваше. Най-често се случваше, когато бях навън, на танци или

нещо такова.

К.: Мис Макгро не излизаше ли с вас?

П.: Никога. Дори не знам дали можеше да танцува.

К.: Можете ли да кажете името на някого от мъжете, с които е общувала?

П.: Имаше един немски студент, когото срещнахме в библиотеката. Аз ги запознах. Струва ми се, че се казваше Милденбергер. Уди Милденбергер. Три или четири пъти го беше водила у дома.

К.: И колко продължи това?

П.: Един месец, може би пет седмици. Но той ѝ се обаждаше всеки ден, а междувременно се срещаша и някъде другаде. Живееше тук, в Линкълн, няколко години, но миналата пролет си замина за Европа.

К.: Как изглеждаше?

П.: Красив. Висок, рус, широкоплещест.

К.: Вие самата имахте ли интимни отношения с този Милденбергер?

П.: Какво, по дяволите, ви засяга това?

К.: Колко различни мъже е водила Роузана по времето, когато живяхте заедно?

П.: Ами... шест или седем.

К.: Привличаше ли я някакъв по-специален тип мъже?

П.: В това отношение си беше напълно нормална. Искаше красавци. Или поне такива, които изглеждат като истински мъже.

К.: Какво знаете за пътуването ѝ?

П.: Само това, че го планираше отдавна. Смяташе да пътува с кораб и след това да обиколи Европа за един месец и да види колкото може повече. Беше решила после да се установи някъде и да живее там останалото време, в Париж или в Рим. Но защо питате за всичко това? Нали полицията там е застреляла оня, дето я е убил?

К.: Сведението за съжаление се оказа невярно. Недоразумение.

П.: Могла ли най-сетне да си вървя? Имам доста работа.

К.: Как реагирахте, когато узнахте какво се е случило с мис Макгро?

П.: Разбира се, най-напред бях шокирана, но не съвсем изненадана.

К.: Така ли?

П.: Ами да. С нейния начин на живот...

К.: Достатъчно. Довиждане, мис Питърсън.

П.: И няма да забравите какво ми обещахте, нали?

К.: Нищо не съм ви обещавал. Спри магнетофона, Джек."

Мартин Бек се облегна назад в люлеещия се стол, вдигна лявата си ръка към устата и ухапа кокалчето на показалеца си.

После взе последния документ от Линкълн и разсеяно зачете коментара на Кафка.

„Роузана Беатрис Макгро, родена на 18 май 1937 година в Денвър, Колорадо. Бащата — дребен фермер. Фермата е на петдесетина километра от Денвър. Образование — колеж в Денвър, после три години в Колорадския университет. И двамата родители са починали през есента на 1960. Наследството, около 20 000 долара, е било изплатено през юли 1962. Мис Макгро не е оставила никакво завещание и доколкото е известно, няма наследници.

Относно достоверността на свидетелските показания. Моето впечатление е, че Мери Джейн Питърсън в известно отношение изопачава истината и че премълчава някои подробности, които вероятно биха подронили репутацията ѝ. Показанията на Мълвейни имах възможност да проверя. Сведението, че Роузана Макгро е срещнала междуременно друг мъж в периода ноември 1962 — юли 1963, изглежда се потвърждава. От нещо като дневник, който намерих в нейното жилище, излиза, че това е вярно. Датата е била 22 март и инициалите на мъжа са У.М. (Уди Милденбергер?). Всичките си връзки тя е отразявала по един и същ начин, нещо като код с дата и инициали. Не успях да установя никакви неистини или директни лъжесвидетелства в изявлението на Мълвейни.

За самите свидетели. Мълвейни е около 185 см висок, твърде силен, синеок, русолав. Изглежда доста прям, но малко наивен. Мери Джейн Питърсън е хубавица, елегантна, облича се разкошно. Стройна и слаба. Никой от тях не фигурира в нашите регистри, освен комичния скандал в жилището през 1962. (Следва подпис.)“

Мартин Бек си облече сакото и заключи вратата. После се върна на мястото си. Разпростря документите от Кафка пред себе си и застина с подпрени на бюрото лакти и лице върху дланите.

[1] За мъртвите или добро, или нищо (лат.). Бел. пр. ↑

[2] Женски затвор в щата Небраска. Бел. пр. ↑

14.

Мартин Бек вдигна поглед от протоколите от разпита, когато Меландер блъсна вратата на стаята му. Това беше нещо, което се случваше много рядко.

— Карл-Оке Ериксон-Столт — каза Меландер. — Помниш ли го? Мартин Бек се замисли.

— Огнярят на „Диана“, него ли имаш предвид? Така ли се казваше?

— Сега се нарича Ериксон. Преди две години и половина се е наричал Ериксон-Столт. Когато е бил осъден на една година затвор, защото прелъстил момиче, което нямало и тринайсет години. Не си ли спомняш? Един як, дългокос, нахален тип.

— Да, мисля, че си спомням. Сигурен ли си, че е същият?

— Проверих в моряшкото представителство. Същият е.

— Не помня точно какъв беше. Не живееше ли в Сунобюберг?

— В Хагалунд. При майка си. Станало е един ден, когато майката била на работа, той тогава не е работел. Завел дъщерята на портиера у тях. Нямала още тринайсет години и по-късно се оказало, че била със забавено развитие. Накарал я да пие — мисля, че ракия и плодов сок, и когато била достатъчно пияна, я изнасилил.

— Май че родителите й съобщиха за него.

— Да, аз бях този, който го прибра. По време на разпита се опита да се прави на интересен и твърдеше, че момичето го предизвикало и само си поискало. Тя не изглеждаше дори ден повече от единайсетгодишна, съвсем дете за своята възраст. Лекарят, който я прегледа, се опасяваше, че ще има последици от шока, но повече не знам. Във всеки случай Ериксон получи една година затвор.

Мартин Бек почувства смразяващи спазми в стомаха само като си помисли, че същият човек е бил на борда на „Диана“ заедно с Роузана.

— Къде е сега? — попита той.

— На финландски товарен кораб, „Калайоки“. Ще разбере къде се намира в момента.

В мига, в който Меландер затвори вратата, Мартин Бек вдигна слушалката и се обади в Мутала.

— Трябва да го хванем — въодушеви се Алберг. — Обади се веднага, щом получите нещо от параходството. Искам го тук дори ако трябва да преплувам и да го хвана сам. Другият огняр също е нает на някакъв кораб, но скоро ще разбере и за него. Освен това трябва да говоря пак с капитана. Оставил е морето и сега работи в „Електролукс“.

Приключиха разговора. Мартин Бек поседя неподвижен известно време, питайки се какво да прави. Внезапно стана нервно и бързо се качи един етаж по-горе.

Меландер тъкмо завършваше някакъв телефонен разговор, когато влезе в стаята му. Колберг не беше там.

— Този кораб, „Калайоки“, тъкмо е на път за Холмсунд. През нощта ще е на котва в Съодерхамн. Параходството потвърди, че оня е на борда.

Мартин Бек се върна в стаята си и отново звънна в Мутала.

— Ще взема едно от моите момчета и тръгваме да го приберем — каза Алберг. — Ще ти се обадя, щом го доведем.

Настъпи пауза. После Алберг попита:

— Мислиш ли, че е той?

— Не знам. Може да е някаква случайност, разбира се. Виждал съм го само веднъж, преди около две години. Доста неприятен тип.

Останалата част от следобедта Мартин Бек прекара в кабинета си. Чувстваше се доста неработоспособен, но все пак успя да отхвърли някои задачи, които се бяха понатрупали. През цялото време мислеше за финландския параход, който плаваше към Съодерхамн. И за Роузана Макгро.

Прибра се у дома и се опита да поработи над своя корабен модел, но скоро отново застина с подпрени на масата лакти и скръстени пред себе си ръце. Едва ли можеше да разчита да узнае нещо от Алберг преди следващата утрин и накрая си легна. Спа неспокойно и в пет часа вече беше буден.

Когато сутрешният вестник тупна на прага на антрето, той вече бе обръснат и облечен. Тъкмо четеше спортната страница и Алберг се

обади.

— Прибрахме го. Държи се нахакано. Нищо не казва. Не мога да твърдя, че ми харесва. Впрочем говорих и с областния. Той каза, че ако е нужен експерт по разпитите, трябвало да те помоля да дойдеш. Смятам, че си нужен.

Мартин Бек погледна ръчния си часовник. Вече знаеше разписанието наизуст.

— Добре, ще успея за влака в седем и половина. Ще се видим. Чао.

Помоли таксито да го закара до Кристинеберг, откъдето взе папката с протоколите от разпитите. Пет минути преди седем и половина седеше във влака.

Карл-Оке Ериксон-Столт беше роден в община Катарина преди двайсет и три години. Бащата починал, когато бил на шест, и година по-късно майка му и той се преместили в Хагалунд. Единствено дете. Майката, шивачка на конфекция, го изхранвала, докато завършил училище. Единственият учител, който си спомни за него, смяташе, че бил добър и, общо взето, нормално развит, но скандалджия и инат. Понататък работил на различни места, предимно като разносвач с велосипед и механик. Когато бил на осемнайсет, излязъл в морето — първото пътуване като юнга, а после като огняр. Корабното командване не съобщава нещо особено за него. Една година по-късно отново се върнал при майка си, която го издържала, докато след година държавата не сложила ръка върху него. През април миналата година бил освободен от Лонгхолмен.^[1]

Мартин Бек беше прочел протокола от разпита предишния ден, но този път го проучи много внимателно. В папката имаше и заключение от съдебен психиатър. То бе кратко и в него се говореше за лабилност, летаргия и липса на емоционалност. Освен това Карл-Оке Ериксон-Столт имал психопатични отклонения и силно развито сексуално влечение — комбинация, която би могла да доведе до ненормални крайности.

От гарата Мартин Бек отиде направо в полицията и в единайсет без десет почука на вратата на Алберг. Вътре бе и комисарят Ларшон. Изглеждаха уморени и разтревожени и очевидно се зарадваха, че могат да прехвърлят топката другиму. Никой от тях не бе успял да откопчи и дума от Ериксон, като се изключи някоя и друга псувня.

Алберг прегледа папката. Когато я затвори, Мартин Бек попита:

— Откри ли другия огняр?

— Да, донякъде. Работи на германски кораб, който в момента е в Хок ван Холанд. Тази сутрин се обадох в Амстердам и разговарях с някакъв комисар, който знаеше малко немски. Трябва да чуеш моя немски. Доколкото съм разбрал, в Хага имало някакво момче, което говорело датски и можело да се справи с разпита. Ако и той ме е разбрал. В такъв случай ще знаем нещо утре.

Алберг поръча кафе. Мартин Бек изпи две чаши и каза:

— О кей, най-добре е да започваме. Къде ще седнем?

— В съседната стая. Има магнетофон и каквото там ти е нужно.

Ериксон изглеждаше горе-долу така, както си го спомняше Мартин Бек. Около един и осемдесет висок, слаб и върлинест. Дълго, кльощаво лице с косо разположени сини очи, засенчени от дълги извити мигли и плътни прави вежди. Дълъг прав нос, малка уста с тесни устни, отпусната брадичка. Косата му беше черна, дълга на врата и сресана на висок перчем на челото. Дълги бакенбарди и малки черни мустачки, които Мартин Бек не помнеше да е забелязал преди. Имаше лоша стойка — стоеше с повдигнати рамене и попревит гръб. Беше облечен с изпокъсани джинси, морскосиня куртка, черна кожена жилетка без ръкави и черни обувки с остри носове.

— Седнете — Мартин Бек кимна към стола от другата страна на бюрото. — Цигара?

Ериксон си взе една, получи огънче и седна. Пъхна цигарата в ъгъла на устата си, смъкна се в стола и праметна десния крак върху лявото си коляно. После подпъхна палци под колана и се загледа в стената над главата на комисаря.

Мартин Бек го разглежда известно време, включи магнетофона и започна да чете от папката:

— Ериксон, Карл-Оке, роден на двацет и трети ноември хиляда деветстотин четиридесет и първа. Моряк, за последен път зачислен на финландския товарен кораб „Калайоки“. Домашен адрес Хагалунд, Солна. Вярно ли е това?

Ериксон направи слабо движение с глава.

— Попитях: вярно ли е това? Верни ли са данните? Отговорете — да или не.

Е.: Да, по дяволите.

Б.: Кога се записахте на „Калайоки“?

Е.: Преди три седмици.

Б.: Какво правехте дотогава?

Е.: Нищо особено.

Б.: Какво „нищо особено“ правихте?

Е.: Какво?

Б.: Къде живеехте, преди да се запишете на финландския кораб?

Е.: При един приятел в Гьотеборг.

Б.: Колко време живяхте там?

Е.: Няколко дни. Май че седмица.

Б.: А преди това?

Е.: При майка ми.

Б.: Работехте ли там?

Е.: Не, бях болен.

Б.: Какво беше заболяването ви?

Е.: Просто бях болен. Лошо ми беше, температура и такива работи.

Б.: Къде работехте, преди да се разболееете?

Е.: На един параход.

Б.: Как се казваше параходът?

Е.: „Диана“.

Б.: Какво работехте там?

Е.: Бях огняр.

Б.: Колко време бяхте на „Диана“?

Е.: Цялото лято.

Б.: От...?

Е.: От първи юли до средата на септември. После те престанаха. Оставят парахода, значи. Карат само лятно време. Напред-назад с тълпи глупави туристи. Смятах да се откажа по-рано, но приятелчето искаше да продължим, пък и имах нужда от мангизите.

След този словесен напън Ериксон изглеждаше напълно изтощен и потъна още по-дълбоко в стола.

Б.: Кое е приятелчето? Какво работеше на „Диана“?

Е.: Огняр. Бяхме трима. Аз, приятелчето и капитанът.

Ериксон се приведе напред и смачка цигарата в пепелника.

— Какъв е този кръстосан разпит, по дяволите? — изръмжа и отново се изтегна на стола. — Нищо не съм направил. Тъкмо си

намери човек работа и всичко, и дойдат проклетите ченгета...

Б.: Ще отговаряте на моите въпроси. Познавахте ли други хора от екипажа?

Е.: Не и като започнах. Тогава познавах само приятелчето. Но после се срещаш и с другите. Доста са забавни тия, дето работят на палубата.

Б.: Срецахте ли се с момичета по време на пътуването?

Е.: Имаше само една мадама горе-долу прилична, но тя се хвана с капитана. Останалите бяха все бабички.

Б.: А пътниците?

Е.: Тях не ги виждах много-много. Въобще не съм виждал мадами.

Б.: На смени ли работехте тримата в машинното?

Е.: Да.

Б.: Спомняте ли си да се е случило нещо необикновено на борда през изминалото лято?

Е.: Не, какво необикновено?

Б.: Някое пътуване, което да не е било като другите? Например машината да се е развалила?

Е.: Е, да, разбира се. Счупи се една тръба. Хвърлихме котва в Съодершъопинг за ремонт. Мина доста време. Но не беше моя грешката, че моторът спря. Освен това точно тогава не бях на работа. Лежах и си почивах.

Б.: А когато потеглихте от Съодершъопинг? Работехте ли тогава?

Е.: Да. И преди това. И тримата работехме като дяволи, за да тръгне коритото. Работихме цяла нощ, а после аз бях на смяна и целия ден. Аз и капитанът.

Б.: Кога през деня ви свърши смяната?

Е.: Деня след Съодершъопинг ли? Ами доста късно следобеда.

Б.: Какво правехте, когато бяхте свободен?

Ериксон впери празен поглед в Бек и не отговори.

Б.: Какво правихте, след като приключихте работа същия ден?

Е.: Нищо.

Б.: Все нещо трябва да сте правили. Какво?

Същият празен поглед.

Б.: Къде се намираше параходът, когато бяхте свободен?

Е.: Откъде да знам? Някъде на Роксен.

Б.: Какво правихте, когато ви свърши смяната?

Е.: Нали казах — нищо.

Б.: Нещо трябва да сте правили. Срецнахте ли се с някого?

Ериксон изглеждаше обзет от безкрайна досада и поглади обраслия си врат.

Б.: Помислете. Какво правихте?

Е.: Какви са тия приказки? Какво си мислите, че може да прави човек на тая шибана лодка? Да ритам топка? Тая проклетия лежеше, затънала в тинята. Не, братче, на такава черупка можеш само да плюскаш и да къртиш.

Б.: Срецнахте ли някого този ден.

Е.: Разбира се, срецнах Бриджит Бардо. Откъде, майната му, да знам кого съм срецнал? Това беше отдавна.

Б.: О кей, почваме отново. Миналото лято, когато работехте на туристическия параход „Диана“, запознахте ли се с някого? С някого от пътниците?

Е.: Не съм се срецал с никакви пътници. Впрочем забранено ни беше да се срецаме с тях. Дори и да можех, нямах какво желание. Тълпа тъпи туристи. Изобщо не ме интересуваха.

Б.: Как се казваше приятелчето, с което работехте на „Диана“?

Е.: Защо? Абе, за какво става дума? Нищо не сме направили.

Б.: Как се казваше?

Е.: Рофе.

Б.: Име и презиме.

Е.: Рофе Шьоберг.

Б.: Къде е сега?

Е.: На някакъв „германец“. Не знам къде е. Може и да е в Куала Лумпур. Не знам, по дяволите!

Мартин Бек се предаде. Изключи магнетофона и се изправи. Ериксон полека започна да се разгъва, за да стане от стола.

— Стой си на мястото! — кресна Мартин Бек. — Ще седиш, докато ти кажа!

Обади се на Алберг, който само след пет секунди беше на вратата.

— Стани! — нареди Мартин Бек и излезе пръв от стаята.

Когато Алберг се върна в канцеларията си, Мартин Бек седеше на бюрото. Вдигна очи и сви рамене.

— Хайде да вървим да хапнем — рече той. — После ще опитам пак.

[1] Централен стокхолмски затвор. Бел. пр. ↑

15.

Още в осем и половина на другата сутрин Мартин Бек нареди да повикат Ериксон. За трети път. Разпитът продължи два часа със същия слаб резултат, както през предишните два дни.

Когато Ериксон се изсули през вратата, придружен от млад полицейски сержант, Мартин Бек включи магнетофона на превъртане и повика Алберг. Двамата изслушаха записа в мълчание, прекъсвано само от време на време от кратките коментари на Мартин Бек.

Няколко часа по-късно отново седяха в стаята на Алберг.

— Е, как мислиш?

— Не е той — отговори Мартин Бек. — Почти съм сигурен. Преди всичко не е достатъчно умен, за да играе някаква роля. Чисто и просто не разбира за какво става дума, той е извън играта.

— Може би си прав — вдигна рамене Алберг.

— Освен това има нещо, което, разбира се, може да се припише единствено на така наречената интуиция, но все пак съм убеден. Вече познаваме малко Роузана, нали?

Алберг кимна.

— Изключително ми е трудно да приема, че тя по собствена воля ще се даде на такъв като Карл-Оке Ериксон.

— Правилно. Искало ѝ се е, но не с кой да е. Но кой казва, че го е направила доброволно?

— Аз. Така трябва да е станало. Срећнала е някого и го е пожелала и когато се е стигнало до „онова“, тя е осъзнала грешката си, но е било късно. Не е бил Карл-Оке Ериксон обаче.

— Трябва да е станало по някакъв друг начин — колебливо се обади Алберг.

— Но как? Там, в онази малка каюта? Някой да е отворил вратата и да се е хвърлил върху нея? Тя сигурно би се съпротивявала, кряскала и викала и хората на борда би трябвало да я чуят.

— Може да я е заплашил. С нож или пистолет.

Мартин Бек хвърли дълъг замислен поглед към Алберг. После рязко се изправи и се приближи до прозореца — Алберг го проследи с очи.

— Какво ще правим с него? Не мога повече да го задържам.

— Смятам да говоря с него още веднъж. Според мен той не знае защо е тук. Време е да узнае.

Алберг се изправи и си облече сакото. После си тръгна.

Мартин Бек остана замалко до прозореца, размишлявайки, сетне звънна за Ериксон, извади портфейла си и влезе в съседната стая.

— Ама какво, по дяволите, става тук? — попита Ериксон. — Нищо не съм сторил. Не можете да ме държите повече тука, като не съм направил нищо. Майната му...

— Ще мълчиш, докато ти разреша да говориш. Ще отговаряш само на моите въпроси — тросна се Мартин Бек.

Той извади ретушираната снимка на Роузана Макгро и я пъкна под носа на Ериксон.

— Познаваш ли тази жена?

— Не. Коя е тая мадама?

— Виж хубаво снимката и после отговаряй. Виждал ли си жената от снимката?

— Не.

— Сигурен ли си?

Ериксон прехвърли лакът през облегалката на стола и се почеса под носа.

— Да. Никога не съм виждал мацката.

— Роузана Макгро, това име говори ли ти нещо?

— Що за идиотско име? Артистка ли е?

— Чувал ли си името Роузана Макгро преди?

— Не.

— Тогава ще ти поразкажа нещо. Жената на снимката е Роузана Макгро. Била е американка, пътничка при първия рейс на „Диана“ от Стокхолм на трети юли тази година. Тогава корабът е закъснял с половин денонощие, първо заради мъгла от изток, после заради повреда в мотора. Вече потвърди, че си бил на това пътуване. Когато параходът е пристигнал в Гьотеборг с десетчасово закъснение от разписанието, Роузана Макгро вече не е била на него. Тя е била убита в

нощта на четвърти срещу пети юли и три дена по-късно е била открита в басейна на шлюза в Буренсхулт.

Ериксон се изправи като бастун на стола. Сграбчи страничните облегалки и левият ъгъл на устата му заигра.

— Затова ли... Значи... Мислите, че...

Притисна дланите си една в друга, стисна силно ръце между коленете си и толкова се приведе напред, че брадичката му почти се удари в бюрото. Мартин Бек видя как кожата около носа му побеля.

— Не съм убивал никого! Никога не съм виждал тая жена! Кълна се!

Мартин Бек не каза нищо. Той не откъсваше поглед от лицето на мъжа пред себе си и видя нарастващия ужас в очите му.

Когато проговори, гласът му бе сух и безизразен.

— Къде се намирахте и какво правехте вечерта на четвърти юли и в нощта между четвърти и пети?

— В каютата. Кълна се! Бях си в каютата и къртех. Не съм направил нищо! Никога не съм виждал тази жена! Казвам ви истината!

Гласът му се изви във фалцет и той отметна тяло към гърба на стола. Дясната му ръка се стрелна към устата, започна яростно да дъвче палеца си, докато се вглеждаше в снимката пред него. Постепенно погледът му угасна и гласът стана напрегнат и истеричен.

— Опитвате се да ме измамите. Мислите, че не вдявам, а? Това с мадамата е само клопка. Вие сте приказвали с Рофе и тоя идиот е казал, че съм аз. Той е проговорил, мръсникът. Той беше. Той го направи. Аз не съм правил нищо. Истина е. Нищо не съм направил. Значи Рофе казва, че съм аз, а? Той ли ви каза?

Мартин Бек не откъсваше поглед от лицето му.

— Мръсникът му с мръсник! Той оправи ключалката и той открадна парите!

Ериксон се наведе напред и оживено заговори. Думите просто извираха от устата му.

— Той ме принуди да присъствам и аз. Беше работил на гадния строеж. Това си беше негов номер. Аз не исках. Казах, че не искам. Отказах. Но той ме принуди, животното. И е проговорил, говедото...

— О кей — прекъсна го Мартин Бек. — Рофе проговори. Сега да чуя всичко от самото начало.

Един час по-късно той пушна лентата със записа на Ларшон и Алберг. Там бяха пълните показания за кражба с взлом, която Карл-Оке Ериксон и Ролф Шьоберг бяха извършили месец по-рано в автомобилна работилница в Гьотеборг.

Когато Ларшон излезе, за да се обади в полицията в Гьотеборг, Алберг каза:

— Все пак знаем къде да го търсим за известно време. — Замълча, барабанейки по бюрото. — Значи остават около петдесет души заподозрени. Ако е вярна теорията, че убиецът е бил сред пътниците.

— Някои можем да зачеркнем отсега. С това се занимават Колберг и Меландер. Имат гигантски материал. Методът на изключването, както казва Меландер, и подозира всички, включително малки деца и учителки по ръкоделие.

Мартин Бек млъкна и погледна Алберг, който седеше със сведена глава и разглеждаше ноктите на пръстите си. Изглеждаше точно толкова потиснат, колкото Мартин Бек, когато разбра, че разпитът на Ериксон не води доникъде.

— Разочарован ли си? — попита.

— Трябва да си призная, че да. По едно време ми се струваше, че сме успели, а сега се оказва, че ни остава още толкова.

— Все пак мръднахме малко. Благодарение на Кафка.

Телефонът извъня и Алберг се хвърли към него. Дълго време мълчеше със слушалка, притисната до ухото. После внезапно извика:

— Я, я, их бин хийр. Алберг хийр.

— Амстердам — прошепна на Мартин Бек и той дискретно напусна стаята.

Докато си миеше ръцете, мислеше: „ан, ауф, хинтер, ин, небен, юбер, унтер, фор, цвишен“, спомняйки си сладникавата миризма в една стая преди много години, кръгла маса със зелена покривка и стара учителка с разпарцаливена немска граматика в дебелите си ръце. Когато се върна, Алберг тъкмо оставяше слушалката.

— Ама че дяволски език! Шьоберг го нямало на кораба. Зачислил се в Гьотеборг, но въобще не се е качвал на борда. Оттук нататък да му мислят в Гьотеборг.

Във влака Мартин Бек заспа. Събуди се тъкмо когато пристигаше на Централна гара. Но съвсем разбуден беше вече в леглото си в

Багармосен.

16.

В пет и десет Меландер барабанеше по вратата. Изчака пет секунди, преди да покаже мрачната си дълга физиономия в процепа и да каже:

— Смятам да си тръгвам. Става ли?

Нямаше формална причина да пита, но тази процедура се повтаряше всеки ден. За сметка на това пък никога не съобщаваше за пристигането си сутрин.

— Разбира се — отвърна Мартин Бек. — Доскоро.

След малко прибави:

— Благодаря ти за днес.

Мартин Бек остана, вслушвайки се в отмирането на работния ден. Най-напред замлъкнаха телефоните, после пишещите машини, постепенно замираха гласовете и накрая стъпките по коридорите.

В пет и половина звънна у дома.

— Да те чакаме ли за вечеря?

— Не, вечеряйте без мен.

— Ще закъснееш ли?

— Не знам. Възможно е.

— Не си виждал децата цяла вечност.

Без съмнение ги беше видял и чул само преди девет часа, тя знаеше това толкова добре, колкото и той.

— Мартин?

— Да.

— Звучиш странно. Случило ли се е нещо особено?

— Не, ни най-малко. Имаме много работа.

— Това ли е всичко?

— Разбира се.

Както обикновено. Мигът беше отминал. Няколко обикновени фрази и край на разговора. Притискаше слушалката до ухото си и чуваше как тя затваря телефона. „Клик“ — и куха тишина, сякаш се

намираше на хиляди километри оттук. Минаха години, откакто бяха разговаряли.

Сбърчи чело, въздъхна и погледът му се плъзна по документите върху масата. Всеки от тях имаше да каже нещо за Роузана Макгро и последните денонощия от нейния живот. В това беше сигурен. И все пак не му казваха нищо.

Да се чете всичко отначало изглеждаше напълно безсмислено, но вероятно трябваше да го направи сега и тук. Реши да започне.

Протегна ръка за цигара, но кутията беше празна. Хвърли я в кошчето за боклук и потърси друга в сакото. Последните седмици пушеше двойно повече от нормалното и това се отразяваше както на портфейла, така и на гърлото му. Явно беше изразходвал всичките си резерви, защото във вътрешния си джоб намери нещо, което в първия миг не разпозна.

Странният предмет беше картичка, купена в павилион за цигари в Мутала. Представляваше стълбите към шлюза в Буренсхулт, погледнати отгоре. В дъното се виждаха морето и вълноломът и най-близо до камерата двама мъже, които тъкмо се канеха да отворят вратите на шлюза за насочващ се към тях кораб. Вероятно фотографията е била стара, защото подобни кораби вече не съществуваха. Казваше се „Астреа“ и отдавна е бил предаден за унищожаване в някое пристанище.

Но когато фотографът от „Алмквист и Кьостер“ е посетил Мутала, е било лято и внезапно той си спомни тръпчивия свеж дъх на цветя и мокра зеленина.

Мартин Бек дръпна едно чекмедже и извади лупата си. Имаше формата на черпак и в дръжката ѝ бе монтирана електрическа батерия. Като се натиснеше едно копче, обектът се осветяваше от 2,5-ватова крушка. Снимката беше с добро качество и той ясно можеше да различи шкипера върху мостика на левия борд и някои пътници, струпани по релинга. Носовата част на кораба беше задръстена с някакви товари — още едно доказателство, че снимката може да е всичко друго, но не и направена скоро.

Тъкмо премести погледа си няколко сантиметра надясно, когато Колберг стовари юмука си върху вратата и се напъха вътре, изненадващ като гръмотевица навръх Коледа.

— Чао, уплаших ли те?

— Смъртоносно — намръщи се Мартин Бек, чувствайки как сърцето му не може да укроти пулса си.

— Още ли не си си тръгнал?

— Как не, вече съм си на третия етаж в Багармосен и ям каша.

— Знаеш ли как момчетата от нравствената му викат на този инструмент? — Колберг посочи лупата.

— Не.

— Впрочем кога ще ни плащат заплатите?

— Надявам се утре.

Колберг се стовари в креслото за посетители.

— Значи оня гамен, дето ходи да го предъвкваш, се оказа празен билет, а?

— Не е бил той.

— Хайде де, закълни се.

— Няма.

— Чувстваш ли се сигурен?

— Да.

— Е, това ми стига. Като си помислиш, все трябва да има някаква разлика между това да се нахвърлиш върху едно пияно дванайсетгодишно момиче и да изнасилиш и убиеш зряла жена.

— Да.

— Впрочем тя никога не би се навила на такъв кретен. Не и ако съм си научил добре урока от моя Кафка.

— Не — каза убедено Мартин Бек, — нямаше да го направи.

— А нашият човек в Мутала? Беше ли разочарован?

— Алберг? Да, малко. Но е упорит. Между другото, какво каза Меландер?

— Нищо. Познавам този дявол още от казармата и единственото, което го оживяваше, беше като даваха цигари с купони. — Колберг извади черен бележник и замислено го запрелиства. — Докато те нямаше, минах цялата история още веднъж. После се опитах да направя някакво обобщение.

— Да?

— Например запитах се за онова, което ще ни запита утре Хамар: какво знаем?

— И как си отговори?

— Чакай малко, по-добре е ти да отговориш. Какво знаем за Роузана Макгро?

— Някои неща. Благодарение на Кафка.

— Правилно. Смяя дори да кажа, че знаем най-същественото за нея. По-нататък, какво знаем за самото убийство?

— Имаме местопрестъплението. Знаем горе-долу как и кога е станало.

— Наистина ли знаем къде е станало?

Мартин Бек забарабани с пръсти по бюрото, сетне отговори:

— Да. В каюта № А7 на борда на „Диана“

— Изглежда, че кръвната група съвпада, но това никога не е достатъчно за предявяване на обвинение.

— Не, но поне това знаем — възрази Мартин Бек.

— О кей, ще се престорим, че знаем. А кога?

— На четвърти юли вечерта. След падането на нощта. Във всеки случай след вечерята, която е завършила в осем. Вероятно някъде между девет часа и полунощ.

— А как? Да, нали имаме заключението от аутопсията. Можем също да предположим, че се е съблякла сама. Доброволно. Или под смъртна заплаха, но това не ми се вижда вероятно.

— Наистина.

— И като последно, но не без значение — какво знаем за извършителя?

Колберг си отговори сам след около двацет секунди:

— Че извършителят е садист и сексуален маниак.

— Че извършителят е мъж — добави Мартин Бек.

— Да, най-вероятно. И доста силен. Роузана Макгро хич не е била загубена.

— Знаем, че е бил на борда на „Диана“.

— Да, ако изхождаме, че предишните ни версии са били правилни.

— Че спада към две определени групи — пътниците или екипажа.

— Наистина ли сме сигурни в това?

В стаята настъпи тишина. Мартин Бек масажираше слепоочията си с крайчеца на пръстите. Накрая рече:

— Би трябвало да е така.

— Би трябвало?

— Да.

— Добре, така да бъде. Затова пък не знаем нищо за външния му вид и националност. Нямаме отпечатъци от пръсти и въобще нищо, което да го обвърже с престъплението. Не знаем дали е познавал Роузана Макгро преди, естествено не знаем откъде е, къде е отишъл и къде се намира в момента.

Сега вече Колберг беше напълно сериозен.

— Знаем адски малко, Мартин — продължи той. — Дори не знаем със сигурност дали Роузана Макгро не е слязла от кораба в Гьотеборг жива и здрава. Минавало ли ти е през ума, че тя наистина може да го е направила? Че някой ѝ е отнел живота едва след това? Някой, който е знаел откъде идва и който е пренесъл тялото ѝ обратно в Мутала и го е хвърлил в морето?

— Мислил съм за това. Много е абсурдно, не става.

— Докато не наредим пасианса на тези няколко дни, теоретически е вероятно. Дори да не отговаря на разума. И дори да успеем да докажем — ама наистина да докажем, — че тя не е пристигнала в Гьотеборг, съществува още една възможност. Че е слязла на брега при шлюзовете в Буренсхулт и е попаднала на някой луд, който се е криел в храстите.

— В подобен случай би трябвало да сме намерили нещо.

— Да, ама „би трябвало“ е разтегливо понятие. В тая работа има неща, които направо ще ме подлудят. Как, по дяволите, би могла да изчезне на половината път, без никой да забележи? Дори чистачката или сервитьорката в трапезарията?

— Този, който я е убил, сигурно е останал на борда. Той е аранжирал каютата така, че всичко да изглежда нормално. Все пак става въпрос само за една нощ.

— А чаршафите? А одеялата? Би трябвало всичко да е подгизнало от кръв. Не мога да си представя как оня си седи кротко и пере. И ако е изхвърлил всичко в морето, как се е снабдил с чисто бельо?

— Не ще да е имало много кръв, така поне твърди професорът, дето направи аутопсията. А ако този, който я е убил, си е бил на борда като у дома си, спокойно е можел да вземе чисто спално бельо от килера.

— Възможно ли е един пътник да е такъв чистник? Без никой да забележи?

— Не е толкова трудно. Бил ли си в пътнически кораб с преспиване?

— Не.

— Всички лежат и спят. Абсолютно тихо и празно е. И всички шкафове и килери са отворени. Докато този параход е минавал Ветерн, когато е проверката с кучета, само трима души са били будни, тези на вахта — двама на мостика и един в машинното.

— Някой би трябвало да е забелязал, ако тя е слязла в Гьотеборг.

— Няма никаква специална процедура по слизането на брега. Параходът хвърля котва при Лила Бомен, всеки си взима багажа и се спуска по трапа. В нашия случай вероятно всички много са бързали заради закъснението. Пък и като никога вече е било тъмно, когато са пристигнали.

Мартин Бек млъкна замалко и се взря в стената.

— Това, което повече ме дразни, е, че пътниците в съседната каюта не са чули нищо.

— Мога да ти обясня, знам го отпреди два часа. В каюта № А 3 е имало холандско семейство. И двамата са над седемдесет години и глухи като пънове.

Колберг обърна страницата на бележника си и зарови пръсти в косата си.

— Нашата така наречена история за „как, къде и кога е извършено престъплението“ всъщност се гради предимно на принципите на достоверността, логически предположения и разни психологически догадки. Обвързващи доказателства нямаме. Във всеки случай ще се придържаме към тази реконструкция, тъй като е единственото нещо, с което разполагаме. По същия начин ще продължим и със статистиката. Нали?

Мартин Бек наклони стола назад и скръсти ръце на гърдите си.

— Да чуем — каза той.

— Знаем имената на осемдесет и шест души, които са били на борда. Шейсет и осем пътници плюс осемнайсет души екипаж. До днешна дата сме установили или по някакъв начин сме се свързали с всички без единайсет. Но дори и за тези единайсет знаем националността, пола и с изключение на трима — възрастта. Сега ще

приложим принципа на изключването. Преди всичко махваме Роузана Макгро. Остават осемдесет и пет. После всички жени, осем от екипажа и трийсет и седем от пътниците. Остават четиридесет. Между тях има четири момчета под десет години и седем старци, които са над седемдесетте. Остават двајсет и девет. Изключваме още капитана и моряка, който е бил на руля. Тяхната вахта е била между осем часа и полунощ, и двамата имат алиби. Едва ли са имали време да изнасилват и убиват. При машинистите положението е по-неясно. Без двама бройката става двајсет и седем. Значи, имаме имената на двајсет и седем мъже на възраст между четиринајсет и шейсет и осем години. Дванайсет шведи, един датчанин, един южноафриканец, един французин, един англичанин, петима американци, един германец, един шотландец, един турчин и един холандец. Географската ширина е направо ужасяваща. От американците един живее в Орегон и един в Тексас, англичанинът е от Бахамските острови, южноафриканецът — в Дюрбан, и турчинът — в Анкара. Този, който ще ги разпитва, да му мисли за пътя. Освен това на четирима от тези двајсет и седем въобще не успяхме да установим местожителството — един датчанин и трима шведи. Не можахме и да докажем дали някой от пътниците не е пътувал с туристическите параходи преди, въпреки че Меландер се измъчи да проверява списъците на пасажерите през последните двајсет и пет години. Моята теория е, че никой от пътниците не би могъл да го направи. Само четирима от тях са пътували в самостоятелни кабинни, другите са били повече или по-малко по двойки или са делили каютите с някого. Никой няма по-задълбочени познания за кораба, за навиците на борда, дори и за маршрута, за да може да свърши такова нещо. Остават осмината от екипажа, щурманът, двамата огняри, готвачът и трима палубни моряци. Моята теория е, че никой от тях също не би могъл да го извърши. Всички те са свързани помежду си и възможностите за сближаване с пътниците изглеждат крайно ограничени. И така, според мен никой не е убил Роузана Макгро. Има някаква грешка. Моите теории винаги отиват по дяволите. Това е то опасността да размишляваш.

За половин минута настана тишина.

— Освен онзи кретен Ериксон... Дявол да го вземе, все пак беше късмет, че успя да задържиш това говедо. Ти въобще слушаш ли ме? Чу ли какво казах?

— Разбира се — отвърна Мартин Бек разсеяно. — Разбира се, че чувам.

И това беше истина. Той слушаше внимателно. Но през последните минути гласът на Колберг сякаш все повече се отдалечаваше. Две напълно различни идеи проблеснаха някъде в съзнанието му. Едната беше асоциация с нещо, което някой някога беше казал, но тя незабавно потъна в тинята на незавършените и забравени мисли. Втората бе по-сигурна, един нов и доколкото си представяше, възможен за реализиране план.

— Трябва да е срещнала някого на борда — рече той на себе си.

— Ако не е било самоубийство — додаде Колберг с унила ирония.

— Някой, който не е смятал да я убива, поне не в самото начало, затова не е имал и причина да се крие...

— Естествено, нали това смятаме, но какво ще ни помогне, ако...

Мартин Бек съвсем ясно видя една сцена от последния си юлски ден в Мутала. Пияният, който завъртя екскаватора и го насочи към пристанищния басейн.

Той се изправи, взе старата пощенска картичка и се загледа.

— Ленарт, колко фотоапарати са щракали през тези дни? Най-малко двайсет и пет, дори трийсет, а може би и четирийсет. На всеки шлюз имаше народ, който тичаше насам-натам, за да снима парахода или да се снимат един друг. Днес от това пътуване има залепени снимки поне в двайсет или трийсет семейни албума. Всякакъв вид — първите са били направени в Ридархолмен, а последните в Лила Бомен. Да кажем, че двайсет души са експонирали по трийсет кадъра всеки в продължение на три денонощия. Това е, грубо пресметнато, по една филмова ролка на човек. Някои може да са снимали и с камера. Ленарт, трябва да има поне шестстотин фотографии... разбираш ли... шестстотин снимки. Може би хиляда.

— Да — бавно изрече Колберг, — разбирам какво имаш предвид.

17.

— Това, разбира се, ще е гигантска работа — каза Мартин Бек.

— Не по-малка от тази, с която и сега се занимаваме — възрази Колберг.

— Може да е налудничавата идея, може изцяло да бъркам.

Това беше игра, която двамата играеха вече дълго време. Мартин Бек се съмняваше и имаше нужда от поддръжка. Предварително знаеше отговора, който щеше да получи, и на всичкото отгоре знаеше, че и Колберг съзнава това.

— Може да излезе нещичко — рече упорито Колберг. И след няколко секунди добави: — Освен това вече имаме някои неща подръка. Знаем къде са с някои изключения, а с повечето вече имаме контакт.

Колберг можеше понякога с лекота да звучи убедително. Това си беше един от неговите специалитети.

След малко Мартин Бек попита:

— Колко е часът?

— Седем и десет.

— Има ли някой, който живее наоколо?

Колберг проучи бележника си.

— По-близо, отколкото предполагаш — в Нор Меларстранд^[1].
Пенсиониран полковник и бабичката му.

— Кой е бил при тях? Ти?

— Меландер. Мили хора, каза той.

— Това ли е всичко?

— Да.

Асфалтът беше мокър, лъскав и хлъзгав и Колберг тъжно ругаеше, докато колата занасяше на площад „Линдхаген“. След три минути пристигнаха.

Отвори им жената на полковника.

— Аксел, тука са двама господата от полицията — изкрещя тя към вътрешността на жилището.

— Помоли ги да влязат — изрева полковникът. — Или смяташ, че трябва да изляза на течението на стълбите?

Мартин Бек изтръска водата от шапката си и влезе. Колберг с трескава енергия избърса обувките си на изтривалката.

— Време само за маневри — кресна полковникът. — Господа, извинете, че не ставам.

На ниската масичка пред него бяха наредени неизиграна партия домино, тумбеста чаша за коняк и бутилка „Реми Мартен“. На два метра телевизорът предаваше с най-високия възможен звук епизод от сериала за семейство Джетсън, което и при нормални обстоятелства пресъздаваше своето ежедневие оглушително.

— Време за маневри, както казах. Искате ли коняк, господата? Само това помага.

— С кола съм — прогърмя гласът на Колберг, впил гробовен поглед в бутилката.

Трябваше да минат десетина секунди, докато Мартин Бек осъзна дълга си за солидарност. Той също поклати глава.

— Ти говори — обърна се той към Колберг.

— Какво? — изкрещя човекът в креслото.

Мартин Бек успя да наподобява нещо като усмивка. И най-малкият опит да се включи в разговора щеше да му струва повреда на гласните струни за цялата следваща седмица. Кряскането продължи:

— Фотографии ли? Не, вече не фотографираме. Виждам много зле, а Аксел винаги забравя да извади филма. Впрочем за това пита и онзи приятен млад мъж, който беше тук преди две седмици. Много мило момче.

Мартин Бек и Колберг си размениха светкавични погледи, изумени от неочакваното описание на Меландер.

— Наистина смешно — гърмеше полковникът. — Майор Йенч. Вие, разбира се, не знаете кой е той. По време на пътуването бяхме съседи с него и жена му. Офицер от интендантството, приятен мъж. Дори се оказа, че сме родени в една и съща година, но злощастният финал на похода срещу болшевиките сложил край на неговата кариера...

Мартин Бек завъртя глава и отчаяно впери поглед в центъра на телевизионния екран, който в момента предаваше някаква стара програма за риболова в Сконе. Жената на полковника бе насочила своя поглед в същата посока и, общо взето, не се интересуваше много от заобикалящата я действителност.

— Разбирам — викна Колберг.

После пое дълбоко дъх и продължи с удивителна сила на гласа и упорита целенасоченост:

— Полковник, говорехме за някакви фотографии. Забавно, нали?

— Какво? Да, исках да кажа, че същият този майор Йенч много го биваше да борави с камерата. Макар че едва ли виждаше или чуваше по-добре от нас. Снимаше непрекъснато и само преди няколко дни ми изпрати цяла пачка снимки от пътуването. Много мило, мисля, че трябва да му е струвало доста. Невероятно хубави снимки. Прекрасен спомен все пак.

Мартин Бек стана и намали звука на телевизора. Направи го инстинктивно, като самозащита, без самият да съзнава какво върши. Жената на полковника го погледна неразбиращо.

— Какво? О, да, разбира се. Скъпа, би ли донесла снимките, които получихме от Германия? Ще ги покажа на господата.

Под свитите си вежди Мартин Бек наблюдаваше жената, която се измъкваше от стола пред телевизора.

Снимките бяха цветни с размер 12 на 12. Бяха събрани в пачка, около петнайсет на брой, човекът в креслото ги държеше в лявата си ръка между палеца и показалеца. Мартин Бек и Колберг стояха надвесени от двете му страни.

— Това сме, значи, ние, ето я майоршата Йенч, аха, ето съпругата ми... ето ме и мен самия. Тази снимка е направена горе, на капитанския мостик. Беше първият ден, седя и разговарям с капитана, както виждате. А тук... не виждам за съжаление много добре... би ли ми подала лупата, скъпа?

Полковникът дълго и грижливо бърса лупата, преди да продължи разглеждането.

— Да, точно така, тук виждате майор Йенч, после жена ми и аз... Майоршата трябва да е щракнала тази снимка, изглежда по-неясна от другите. И тук сме пак ние, на същото място, но от друг ъгъл, както ми се струва. И... чакайте да видя... дамата, с която разговарям, се

казваше фрау Либенайнер, и тя е германка. Хранеше се на нашата маса, много симпатична и достойна жена, но за съжаление в напреднала възраст. Загубила мъжа си при Ел Аламейн.

Мартин Бек видя праствара, пълна леля в рокля на цветчета и розова шапка. Стоеше изправена до една спасителна лодка и държеше чаша кафе в едната и бисквита в другата си ръка.

Разглеждането продължи. Гледките бяха почти едни и същи. Мартин Бек усети болки в гърба. Сега вече без всякакво съмнение знаеше как изглежда майоршата Йенч от Уснабрюк.

На махагоновата масичка пред полковника лежеше последната снимка. Беше именно онази, чието съществуване предчувстваше Мартин Бек. „Диана“ беше заснета отстрани, на котва на кея в Ридархолмен, в дъното се виждаха кметството и две таксита, паркирани до трапа за слизане.

Изглежда снимката е била направена малко преди отпътуването, защото много от хората вече бяха на борда. На палубата, до една от спасителните лодки, се виждаше майоршата Йенч от Уснабрюк. Точно под нея стоеше Роузана Макгро. Наведена напред, с ръце, почиващи върху релинга, и широко разкрасени крака. На тях имаше сандали, носеше слънчеви очила и широка жълта рокля с презрамки. Мартин Бек се наведе колкото се може повече и се опита да различи стоящите най-близо. Същевременно чу как Колберг подсвирна през зъби.

— Аха, да, да — каза безгрижно полковникът, — ето това е параходът, тук, на Ридархолмен, с кулата на кметството отзад. А тук горе стои Хилдегард Йенч. Беше, преди да се запознаем. И, да, смешното е, че това момиченце няколко пъти също беше на нашата маса. Холандка или англичанка, доколкото си спомням. После я преместиха на друга маса, та ние, старците, да имаме повече място за лактите си, ха, ха.

Могъщ, обрасъл с бели косми показалец, увеличен от лупата, сочеше жената със сандалите и широката жълта рокля.

Мартин Бек пое дъх да каже нещо, но Колберг бе по-бърз.

— Какво? — учуди се полковникът. — Дали съм сигурен? Разбира се, че съм сигурен, по дяволите! Тя седя поне пет-шест пъти на нашата маса. Помня, че изобщо не каза нищо.

— Но...

— Разбира се, вашият колега ни показа няколко портрета, но нали разбирате, не е лицето, което си спомням. Помня роклята. Или казано по-точно, не дори и самата рокля.

Той изви тялото си наляво и заби грамадния си пръст в гърдите на Мартин Бек. Болката беше непоносима.

— Деколтетото — изрече с гръмогласен шепот.

[1] Квартал в Стокхолм. Бел. пр. ↑

18.

Часът беше единайсет и петнайсет и те отново седяха в канцеларията в Кристинеберг. Вятърът се беше усилил и мятеше пръски дъжд по стъклата на прозорците.

Двайсетте фотографии лежаха пръснати пред Мартин Бек. Беше отделил деветнайсет от тях настрана и може би за петдесети път се втренчваше в Роузана Макгро през светлия кръг на увеличителното стъкло. Видът ѝ беше точно такъв, какъвто си я беше представял хиляди пъти. Погледът ѝ сякаш беше насочен нагоре, вероятно към църквата на Ридархолмен. Изглеждаше здрава, отпусната и напълно не съзнаваше, че ѝ оставаха трийсет и шест часа живот. Вляво от нея се виждаше каюта № А 7. Вратата беше отворена, но на снимката не личеше как изглежда отвътре.

— Ясно ли ти е какъв късмет извадихме днес? — попита Колберг. — За пръв път през цялото това проклето разследване. Винаги ти излиза късметът, рано или късно. Този се позабави доста.

— Но не може да се каже същото и за нейния.

— Искаш да кажеш, че е попаднала на една маса с двама глухи пънове и три полуслепи бабички? Е, това не е лош късмет, просто си е законът за всемирната гадост. Ще те откарам. Или ще ползваш чудния обществен транспорт?

— Трябва първо да изпратим телеграма на Кафка. Другите писма ще напишем утре.

След половин час бяха готови. Колберг караше бързо и нервно в проливния дъжд, но Мартин Бек въобще не реагираше, въпреки че по принцип винаги му ставаше лошо в автомобил. Не промълвиха и дума през целия път. Чак пред къщата в Багармосен Колберг се поотърси и каза:

— Така. Сега трябва да си легнем и да помислим за всичко това.

В жилището беше тихо и тъмно, но когато минаваше покрай стаята на дъщеря си, чу приглушена музика от радиото. Сигурно

лежеше с транзистора под възглавницата. Едно време и той четеше романи за морски приключения с фенерче под завивката.

На кухненската маса имаше хляб, масло и сирене. Той си направи сандвич и потърси бира в хладилника. Нямахте. Изяде оскъдната си вечеря прав до мивката и я поля с чаша мляко.

После се прибра и си легна много внимателно. Жена му се обърна в съня си и се опита да каже нещо. Той лежеше по гръб, съдържайки дъх. След няколко минути дишането ѝ стана равномерно. Той се отпусна, затвори очи и се замисли.

Роузана Макгро се появи още на първите снимки. Освен това тези снимки ясно идентифицираха другите — двамата пенсионирани военни, жените им и вдовицата Либенайнер. Той спокойно можеше да разчита поне на още трийсет или четирийсет колекции, повечето по-големи от тази. Трябваше да бъде изровен всеки негатив, всеки фотограф, най-прецизно да се разпознае всеки или всички от снимките. Това чисто и просто щеше да свърши работа — най-сетне последното пътуване на Роузана Макгро щеше да бъде изяснено. Ще го имат пред себе си като на филм.

Много зависеше от Кафка и как той щеше да открие осем домакинства, пръснати по целия северноамерикански континент. Американците са разточителни в снимането, нали са прочути с това? Пък и ако някой друг освен убиеца е бил в контакт с жената от Линкълн, най-вероятно е да бъде неин земляк. Може би убиецът въобще трябва да се търси сред нейните сънародници? Може би един ден щеше да седи със слушалка до ухото си и да чува гласа на Кафка през адската шумотевица: „Йеа, застрелях този кучи син!“

По средата на тази мисъл Мартин Бек заспа, много по-неочаквано и по-бързо от обикновено.

На другия ден също валеше, дъждът се лееше на сиви струи и последните жълти листа тъжно се блъскаха в стените на къщите и в стъклата на прозорците.

Сякаш достигнат от нощните мисли на Мартин Бек, Кафка изстреля лаконична телеграма: „Изпрати колкото се може повече материал.“

Два дни по-късно Меландер, който никога нищо не забравяше, извади лулата от устата си и разсеяно каза:

— Уди Милденбергер се намира в Хайделберг. Бил е там през цялото лято. Искаш ли го за разпит?

Мартин Бек се поколеба пет секунди.

— Не.

Тъкмо да добави „запиши адреса“, но се въздържа в последния момент, вдигна рамене и слезе в своята стая.

През тези дни все по-често се случваше да няма какво да прави. Разследването беше навлязло в стадий, където нещата се движеха почти от само себе си, като същевременно се разпростираха по цялото земно кълбо, също като в едновременен старомоден роман. От Алберг в Мутала горещата линия достигна до него в Кристинеберг, оттам се разпростря ветрилообразно по редица точки от картата, от Нордкап на север до Дюрбан на юг и Анкара на изток. Безспорно най-важната контактна линия водеше до канцеларията на Кафка в Линкълн, близо десет хиляди километра на запад. Оттам се разклоняваше до места с различно географско положение на американския континент.

Възможно ли е при този огромен апарат на разположение да не може да проследи и обкръжи един убиец? За съжаление логичният отговор беше да. Мартин Бек имаше болезнени спомени от разследването на друго сексуално убийство. Беше извършено в мазе в едно от предградията на Стокхолм, тялото беше открито почти веднага и полицията е била на местопрестъплението след по-малко от час. Няколко души бяха видели убиеца и го описаха най-подробно, мъжът беше оставил следи от стъпки, фасове, клечки кибрит и дори беше изгубил някои предмети. Но не успяха да го хванат. Освен това отношението му към жертвата сочеше за изключително специална перверзност. Постепенно оптимизмът им се превърна в безсилие, всички следи сякаш потъваха в земята. Седем години по-късно същият мъж бе направил опит за изнасилване в съвсем различна част от страната и бе хванат на местопрестъплението. По време на разпита той внезапно рухна и си призна всичко.

Но за един от по-възрастните му колеги това бе от решаващо значение. Добре си спомняше, че месец след месец, година след година, дълго след като разследването бе приключено и оставено настрана, той седеше в канцеларията си по цели нощи, зает да прелиства за петстотин или за хиляден път всички протоколи и свидетелски показания. Колко пъти го беше срещал в най-неочаквани

ситуации и на най-необичайни места, когато би трябвало да е в отпуск или във ваканция, непрекъснато на лов за нови и нови доказателства по следствието, което се бе превърнало в трагедията на неговия живот. Постепенно той се разболя, пенсионираха го преждевременно по болест и въпреки това не се предаде. Накрая настъпи денят на развързката, когато някакъв тип, който преди не е бил осъждан или дори подозиран за някакво престъпление, внезапно избухна в плач пред смаяния областен прокурор в Халанд и призна убийство чрез удушаване със седемгодишна давност. Тогава всъщност беше хвърлена ярка светлина върху всички предположения и невероятни съвпадения, които са пречели на полицията веднага да хване убиец. Но Мартин Бек се питаше понякога дали закъснялото разрешаване на случая би могло да донесе покой на стария криминалист.

Такива ми ти работи. И все пак жената от мазето в никакъв случай не би могла да има нещо общо с Роузана Макгро — някаква запусната, шляеща се човешка отрепка, чиято асоциалност бе толкова неоспорима, колкото и жалкото съдържание на ръчната ѝ чанта.

Мартин Бек много мислеше за това, докато очакваше нещо да се случи.

В Мутала Алберг бе погълнат от това да дразни държавната инспекция с настоятелните си молби да бъде преровен всеки сантиметър от канала, а всеки отделен квадратен метър от дъното на езерото да се претърси старателно от водолази. Той рядко се свързваше с Мартин Бек, но последният очакваше всеки миг телефонът да звънне.

След седмица пристигна нова телеграма от Кафка. Текстът беше загадъчен и зашеметяващ: „Всеки момент ще можете да си починете.“

Мартин Бек се обади на Алберг:

— Казва, че щяло да ни просветне всеки момент.

— Което за мен означава, че трябва да се стегнем — отговори Алберг.

Колберг погледна на нещата от съвсем друга страна:

— Човекът е слабоумен. Страда от мания, която се нарича интуиция.

Меландер изобщо нищо не каза.

След десетина дни вече разполагаха с петдесетина готови снимки, а за копиране бяха предадени три пъти повече. Много от копията бяха с лошо качество и успяха да открият Роузана Макгро

само на две от тях. И двете бяха направени на кея на Ридархолмен и тя все така си стоеше сама на десния борд на палуба А, на един-два метра от своята каюта. На една от снимките се беше навела и почесваше дясната си китка, но това беше всичко. Иначе успяха да идентифицират още двайсет и трима пътници. Така общият им брой стигна до двайсет и осем.

Меландер се занимаваше с проучването на снимките, после ги пращаше на Колберг, който се опитваше да ги подреди по някаква хронология. Мартин Бек изучаваше купчинката час след час, но не казваше нищо.

Следващите дни им донесоха още няколко дузини снимки, но Роузана Макгро не беше на нито една от тях.

Затова пък пристигна закъсняло писмо от Анкара. То лежеше на бюрото на Мартин Бек в утрото на тринайсетия ден — според тяхното ново броене, но трябваше да минат още два дни, преди посолството да им предостави превод на английски. Въпреки всички предположения то съдържаше първия напредък от много време насам.

Един от турските пътници, двайсет и осем годишният студент по медицина Гюнес Фрат, бе признал, че познава жената от снимките, но не знаел името и националността ѝ. След „притискащ разпит“ пред някакъв полицейски полковник с много дълго име, изобилстващо с букви като йо, ю и з, той признал също, че му се сторила привлекателна и още първия ден от пътуването направил два „устни опита за запознанство“ на английски, но не му провървяло. Жената просто не му отговорила. По-късно я зърнал с някакъв мъж и си направил заключението, че тя е омъжена и само случайно или по някакви нейни съображения се е показвала сама. Единственото, което свидетелят могъл да каже за въпросния мъж, било, че онзи бил „доста висок“. През останалата част от пътуването свидетелят не видял повече жената. Чичото на Гюнес Фрат, който бил разпитан „информативно“ от полицейския полковник с дългото име, потвърдил, че по време на цялото пътуване е държал строго под око своя племенник и не го е оставял сам за повече от десет минути.

Посолството допълни случая с коментара, че и двамата пътници били от заможен и почитан род.

Писмото не ободри особено Мартин Бек. Сякаш през цялото време е знаел, че рано или късно ще се появи подобно съобщение. Все

пак бяха напреднали с една крачка и докато се мъчеше с обърканите телефонни връзки с Мутала, се питаше какво ли ще да е „притискащ разпит“ от турски полицейски полковник.

Един етаж по-горе Колберг прие новината хладнокръвно.

— Турците ли? Аз ги намерих. Доста хора са ги посочили в показанията си. Ето — снимки номера 23, 38, 102, 109...

— Достатъчно.

Мартин Бек порови в купчината и измъкна едно копие, на което двамата мъже се виждаха много ясно. Той се позагледа в белите мустаци на чичото и премести поглед на Гюнес Фрат, който беше дребен, но елегантно облечен, с тънки черни мустачки и правилни черти. Не изглеждаше хич зле.

За съжаление Роузана Макгро е била на друго мнение.

Беше петнадесетият ден от възникването на тяхната идея и сега със сигурност бяха идентифицирали четиридесет и един пътници, които се виждаха на една или повече снимки. Освен това колекциите се бяха увеличили с още две снимки на жената от Линкълн. И двете бяха направени в Съодертелъе, по канала. На едната тя се виждаше в дъното, неясно и с гръб към фотографа, а на другата си личеше в профил на релинга, на фона на железопътния мост. Три часа преди смъртта си Роузана Макгро бе свалила тъмните очила и мижеше срещу слънцето. Вятърът рошеше тъмната ѝ коса, устата ѝ беше полуотворена, сякаш е искала да каже нещо или просто се е прозявала. Мартин Бек дълго я наблюдава през лупата. Накрая попита:

— Кой е направил тази снимка?

— Една датчанка — отвърна Меландер. — Вибекке Амдал от Копенхаген. Пътувала е сама, в самостоятелна кабина.

— Научи каквото можеш за нея.

Половин час по-късно тресна бомбата.

— Телекс от Съединените щати — обади се жената от телеграфа. — Да го прочета ли? „Набарах златната жила вчера. Десет ролки осеммилиметров цветен филм и 150 диапозитива. Ще има да гледаш, колкото си искаш, Роузана Макгро. Някакъв непознат тип изглежда е бил с нея. «Панамерикан» гарантира доставката в Стокхолм в четвъртък. Кафка.“

Мартин Бек хлътна в стола. Нервно започна да масажира слепоочията си и хвърли поглед на календара върху бюрото.

Днес беше Света Катерина, сряда, 25 ноември 1964.

Навън се лееше дъждът, остър и студен. Скоро щеше да дойде и
снегът.

19.

Изгледаха филмите в една лаборатория точно срещу Северната гара. В прожекционната беше много тясно и дори в този сублимен момент Мартин Бек не успя да превъзмогне отвращението си към тълпите.

Присъстваха шефът, както и областният управител от Линшьопинг, градският прокурор, Ларшон и Алберг, които бяха пристигнали от Мутала. Освен това Колберг, Стенстрьом и Меландер.

Тук беше и Хамар, който беше виждал много повече престъпления от всички останали, но дори и той изглеждаше мълчалив, напрегнат и очакващ.

Загасиха осветлението.

Прожекционният апарат започна да ръмжи.

— Така, да... да, да...

Както винаги, Колберг просто не можеше да мълчи.

Минаваше гвардията на двореца. Площад „Густаф Адолф“. Гвардията зави по „Норбру“. Камерата се издигна нагоре по фасадата на операта.

— Нямаат никакъв стил — обади се Колберг. — Изглеждат като военна полиция.

Областният управител изшътка.

Скелетът на кораба „Васа“, обгърнат от танцуващите завеси на умело композирани водни струи. Красиво чипоносо шведско момиче на стълбите на Концертната зала. Сетне Хьоторгсити. Туристи пред лапландска хижа в Скансен. Дворецът Грипсхолм с танцуващи хора в народни носии в дъното. Възрастна американка с виолетови устни и пайети по рамките на очилата. Райсен, Шепсбрун, фериботът за зоологическата градина, голям пътнически кораб на котва в Стрьомен, видян от излетното корабче в движение.

— Какъв е тоя параход? — попита областният управител.

— „Мур-Маккормакс-Бразил“ — отвърна Мартин Бек. — Пристига тук всяко лято.

Валдемарсуде, жената с виолетовите устни, Данвиксхем.

— Каква е тая сграда? — попита пак областният управител.

— Старчески дом — отговори Колберг. — Хайле Селасие беше наредил да дадат салют, когато беше тук преди войната. Помислил, че е дворецът.

Чайки, красиво махащи с крила, центърът на Фаршта, опашка от народ пред автобус с покрив от син плексиглас. Въдичари, тъпо зяпащи в камерата.

— Кой е тоя, който снима? — поинтересува се областният управител.

— Уилфред С. Белами младши от Кламат Фолс в Орегон — отговори Мартин Бек.

— Никога не съм го чувал — управителят вдигна рамене.

Свартмангатан, Брункеберг, преекспонирани.

„Диана“ на кея на Ридархолмен, снимана откъм левия борд. Роузана Макгро в добре познатата поза с поглед, насочен право нагоре.

— Това е тя — посочи управителят.

— Боже мой! — възкликна Колберг.

Жената с виолетовите устни влиза в кадър отляво, зъбите ѝ блестят. Ясно се виждат само знамето и кулата на кметството. Поглед върху кея. Бели петна. Червенокафяви сенки. Черно.

Запалиха осветлението и мъж с бяла престилка надникна от вратата.

— Един момент, моля. Нещо с прожекционния апарат.

Алберг се обърна и погледна Мартин Бек.

— Сигурно се е запалил и всичко ще изгори — иронизира първият криминален асистент Ленарт Колберг, известен с това, че чете мисли.

В същия миг светлината угасна.

— Гледайте внимателно, момчета — подкани ги управителят.

Панорама на залива, гърбове на туристи, Западният мост, панорама на мостовете. Пенеща се вода, шведското знаме. Дълъг кадър на мисис Белами, изтегната на слънце в един шезлонг със затворени очи.

— Обърнете внимание на фона — подсети ги областният управител.

В дъното Мартин Бек успя да разпознае няколко души, но никой от тях не беше Роузана Макгро.

Шлюзът на Съодертелъе, железопътният мост, мостът над магистралата. Насрещни моторни яхти, махащ с ръка юнга, същите моторни яхти, снимани от другия борд, сбръчканият профил на мисис Белами.

Кадърът се повдигаше и спускаше с плавните меки движения на парахода, цветът му беше размазано сивозеленикав.

— Времето се е влошило — отбеляза областният управител.

Сега екранът беше светлосив, завъртане на камерата, къс от палубата с мостика, пустеещата, приличаща на гол гръб предна палуба. Градското знаме на Гьотеборг, мокро и провиснало на пилоната в далечината. Щурманът в кадър, балансиращ с поднос надолу по стълбите.

— Какво е пък това? — попита управителят.

— Това е близо до Харвинге — отговори Мартин Бек, — някъде около пет-шест часа. Спрели са заради мъглата.

Кадърът показва палубата, изоставени шезлонги, светлосиво, мокро. Никакви хора.

Камерата обръща надясно, после с лек тласък се връща обратно. Роузана Макгро се качва по стълбите към палуба А, все още със сандали на бос крак, но с тънка прозрачна мушама върху роклята и качулка, спусната върху косата. Минава покрай спасителната лодка, поглежда право в камерата, бърз, равнодушен поглед към оператора, лицето спокойно и отпуснато. Рязко обръщане на камерата. Роузана Макгро в гръб, подпряла лакти на релинга, тежестта на тялото върху десния крак, търка левия глезен с петата на десния крак.

Само едно денонощие я дели от смъртта. Мартин Бек сдържа дъха си. Никой в стаята не казваше нищо. Жената от Линкълн избледня, екранът се покри с бели точки. Ролката свърши.

Мъглата беше изчезнала. Една напрегната виолетова усмивка. Възрастна двойка в шезлонги с одеяла върху краката. Няма слънце, но няма и дъжд.

— Кой са тия? — попита областният управител.

— Други двама американци — отвърна Колберг. — Казват се Андерсън.

Параходът в някакъв шлюз. Кадър от вълнолома към палубата, много гърбове. Някакъв мъж от екипажа на сушата, силно приведен върти ръчката за отваряне на шлюза. Камерата проследява как се отварят вратите. Сбръчканата двойна брадичка на мисис Белами, видяна отдолу на фона на мостика, и името на парахода.

Нов кадър от мостика. Нов шлюз. Предната палуба претъпкана с народ. Камерата се завърта към говорещ мъж със сламена шапка.

— Корнфийлд, американец. Пътувал е сам — поясни Колберг.

Мартин Бек се запита дали не е единственият, който е забелязал Роузана Макгро в предишния кадър. Тя стоеше на релинга, както обикновено опряна на лакти, облечена в тъмен пуловер.

Кадърът от шлюза продължаваше, но тя вече не се виждаше.

— Това пък какво може да бъде? — учуди се областният управител.

— Карлсборг — обясни Алберг. — Не онзи при Ветерн, а един, който се намира веднага на запад от Съодершъопинг. Тръгнали са от Съодершъопинг в девет без четвърт. Това тук трябва да е около единайсет.

Нов шлюз, нов изглед от предната палуба. Ето я пак. Пуловерът е черен, с открояваща се яка поло. В близост много хора. Тя обръща лице към камерата, изглежда се смее. Рязко прекъсване. Пенеща се вода. Дълъг кадър с мисис Белами и двамата Андерсън. По някое време пред камерата минава величественият полковник от Нор Меларстранд.

Мартин Бек усещаше потта да се стича по врата му. Още десет часа. Наистина ли се смееше?

Кратък изглед от предната палуба, само трима-четирима души. Параходът се движи по езерото. Бели точки. Край на ролката.

— Роксен?

— Асплонген — обади се Алберг.

Подвижен мост. Сгради по брега. Хора махат с ръка, други наблюдават.

— Норшхолм — продължи Алберг. — Часът е три и петнайсет.

Камерата упорито снимаше брега. Дървета, крави, къщи. Момиченце на около седем-осем години вървеше по пътеката край канала. Синя лятна рокличка, миши опашки и дървено сабо. Някой от борда хвърли монета на пътеката. Тя я взе, поклони се смутено и

объркано. Още монети, момичето ги събираше. Затича се, за да е наравно с парахода. Една женска ръка с лъщящ половин долар между старческите пръсти с яркочервени нокти. Камерата изтегля, мисис Белами с екзалтирано лице хвърля монетата. Момичето на брега, дясната ѝ шепа пълна с пари, абсолютно объркан, изумен син поглед.

Мартин Бек не го видя. Той чу как Алберг затаи дъх, а Колберг се изправи на стола си.

Зад благотворителката от Кламат Фолс, Орегон, беше минала Роузана Макгро — от ляво на дясно. Не беше сама. Вляво, плътно до нея, вървеше друг човек. Мъж със спортно кепе. Той беше с цяла глава по-висок от нея и за една десета част от секундата бе очертал профила си върху светлия фон.

Всички го бяха забелязали.

— Спрете филма — нареди областният управител.

— Не, не — протестира Алберг.

Камерата така и не се обърна към парахода. Потънали в зеленина брегове се плъзгаха покрай него. Заливчета, красиви корони на дървета, докато летният пейзаж се скри зад колонките от бели точки.

Мартин Бек извади носна кърпа от вътрешния си джоб, сгъна я и си избърса врата.

Картината, изпълнила сега екрана, беше нова и изненадваща. Каналът се простираше пред тях и под тях, описваше дълъг плавен завой между обраслите с дървета брегове. От лявата страна се проточваше пътека, а далеч вдясно пасяха коне зад някаква ограда. По пътеката вървяха група хора.

Алберг изпревари областния управител.

— Това вляво е от Роксен. Параходът е минал шлюзовете при Берг. Часът трябва да е около седем вечерта.

В далечината изникна пилонът с градското знаме на Гьотеборг. Хората по пътеката се приближаваха.

— Слава Богу! — възкликна Алберг.

Само Мартин Бек знаеше какво иска да каже. Човекът, който снимаше, е имал една-единствена възможност — да последва някой гид, който използва паузата при шлюзовете, за да му покаже манастирската църква във Врета.

Сега параходът се виждаше целият, бавно плъзгащ се по канала, под пера от ленив сивобял пушек, който отразяваше косо падащата

вечерна светлина.

Но никой от прожекционната не гледаше вече парахода. Разпръснатата група пътници по пътеката беше толкова близо, че можеше да се различат някои особености. Мартин Бек веднага разпозна Гюнес Фрат, двайсет и две годишния студент по медицина от Анкара. Той се движеше най-отпред, жестикулирайки към човека до него.

После я видя.

Може би на петнайсет метра зад предната тълпа вървяха още две фигури. Едната от тях бе Роузана Макгро, все още в тъмния си пуловер. До нея с дълги крачки вървеше мъжът с шапката с козирка.

Все още бяха твърде далеч.

Дано да стигне филмът, помисли Мартин Бек.

Приблжиха се. Позицията на камерата оставаше непроменена.

Можеха ли да се различат лицата?

Той видя как високият мъж я хвана за ръката, сякаш да ѝ помогне да прескочи локва по пътеката.

Видя ги как спряха и се загледаха в парахода, който се плъзгаше покрай тях, закривайки ги. Край. Нямаше ги. Но мистър Белами от Кламат Фолс, Орегон, бе по-упорит от когото и да било и твърдо държеше камерата в същото положение. Параходът отмина Роузана Макгро, тя все още беше там, на пътеката, цяла-целеничка, забави крачка, отметна глава и протегна дясната си ръка към онзи, който все още беше скрит, но постепенно се появи. Ето го.

Смяната на кадъра дойде като шок. Близък план на шлюза, в периферията — чифт крака. Стори му се, че зърна светли панталони, крака в сандали и други в ниски обувки плътно до тях.

Картината изчезна. Светлината затрептя. Няколко души шумно въздъгнаха. Мартин Бек извиваше кърпичката между пръстите си.

Но това не беше краят. Едно леко преекспонирано лице с виолетова уста и пайети по очилата изпълни екрана и изчезна вдясно. По десния борд на палуба А мина сервитьорка с бяла блуза и удари гонг. Точно зад нея Роузана Макгро излезе от входа на трапезарията, смръщи вежди, погледна към небето и се обърна към някого, който не се виждаше. Все пак се забеляза ръка в пъстър туид, част от рамо. И отново се завъртя вихърът от бели точки, зад тях картината избледня, стана сиво, сиво, сиво.

Тя се беше смяла. Той бе сигурен в това. На четвърти юли, в седем часа вечерта. Десет минути по-късно е яла стек, пресни картофи, ягоди и мляко, докато един шведски полковник и един немски майор са кряскали един на друг впечатленията си от битката при Сталинград.

Екранът потъна в светлина. Нови шлюзове. Синьо небе и пълзящи облаци. Капитанът с ръка върху руля.

— Шьоторп — обясни Алберг. — Дванайсет часът на другия ден. Вече влизат в езерото Венерн.

Мартин Бек си припомни всички допълнителни подробности. Един час по-рано беше спряло да вали. Роузана Макгро беше мъртва. От дванайсет часа тялото ѝ лежеше, потънало в тинята при вълнолома в Буренсхулт, голо и изнасилено.

На палубата на парахода хората се излягаха в шезлонгите, приказваха, смееха се, вдигаха лица към слънцето. Сбръчканата богаташка от Кламат Фолс, Орегон, се хилеше виолетово срещу камерата.

Широко водно огледало. Венерн. Хора, които се движеха насамнатам. Отблъскващият млад човек от стаята за разпити в Мутала изпразни чувал пепел и шлака в езерото. Лицето му беше изцапано с въглищен прах и той кисело се вглеждаше в оператора.

Никаква жена в черен пуловер, панталони цвят каки и сандали.

Никакъв висок мъж в сако от туид и шапка с козирка.

Ролка след ролка се въртяха. Венерсборг във вечерното слънце. „Диана“ закотвена на кея. Едно момче от екипажа слезе на сушата. Каналът в Тролхелте.

— Има мотопед на палубата — посочи Алберг.

Сега параходът беше пуснал котва при Лила Бомен, ясно слънчево утро. Кадър от палубата, хора, които слизат по трапа към брега. Мотопеда го нямаше.

Смяна на кадъра, жената с виолетовите устни, панорама по цветните лехи на Дружеството на градинарите, бели точки, плъзгащи се вертикално по екрана.

Край. Запалиха осветлението.

След петнайсетсекундна абсолютна тишина комисарят Хамар се изправи, премести поглед от областния управител към областния прокурор и от областния прокурор към Ларшон.

— Време е за обяд, господа. Държавата черпи.

Погледна безизразно към другите и додаде:

— Предполагам, че ще останете известно време.

Стенстрьом също тръгна. Всъщност той се занимаваше със съвсем друг случай.

Колберг въпросително погледна Меландер.

— Не, никога не съм виждал този мъж преди.

Алберг държеше дясната си ръка пред лицето.

— Пътник от палубата — сети се той.

Обърна се и погледна Мартин Бек.

— Спомняш ли си оня, който ни показва парахода в Бухус? И онази покривка, която можеше да се махне, ако някой от пътниците трябва да преспи на диваните?

Мартин Бек кимна.

— Отначало мотопеда го нямаше. Първият път, когато го забелязах, беше при шлюзовете на Съодершьопинг — обясни Меландер.

Той извади лулата си и я задъвка.

— И оня с шапката беше там. Един път, в гръб.

Когато за втори път прегледаха филма, видяха, че има право.

20.

Заваля първият сняг за тази зима. Устремяваше се към прозорците на големи мокри снежинки, които незабавно се топяха и образуваха широки ручей по стъклата.

Въпреки че часът беше единайсет и половина през деня, в стаята стана толкова тъмно, че Мартин Бек трябваше да запали лампата. Тя пръсна приятна светлина върху бюрото и отворената папка върху него. Самата стая остана в полумрак.

Мартин Бек загаси последната си „Флорида“, вдигна пепелника и издуха цигарената пепел от плота.

Усети глад и съжали, че не последва Колберг и Меландер в кръчмата.

Бяха минали десет дни, откак гледаха филма на Кафка, и все още чакаха нещо да се случи. Като всичко останало в това разследване, и тази нова следа се загуби в джунглата от въпросителни и несигурни свидетелски показания. Разпитите се водеха изцяло от Алберг и неговите хора, сръчно и с голяма енергия, но резултатът беше слаб. Единственото положително беше, че поне се натъкнаха на нещо, което да разколебае убеждението им, че един пътник се е качил на парахода в Мем, Съодершьопинг или Норшхолм и е продължил до Гьотеборг. Нямаше никой, който да противоречи, че този пътник е бил с нормално телосложение, по-висок от среден ръст, облечен в сиво, пръскано сако от туид, кафеникави обувки и шапка с козирка. Както и че е бил със син мотопед марка „Монарк“.

Щурманът, чиито показания бяха най-обширни, смяташе, че е продал билет на някакъв човек, който приличал на мъжа от кадрите. Не знаеше нито кога, нито как, нито дори със сигурност помнеше дали е станало през това лято. Може да е било през някой от миналите сезони. Междувременно имаше слаб спомен дали мъжът — ако това е бил същият — е имал велосипед или мотопед, дали е носел въдици и други вещи, които да сочат, че е спортен въдичар.

Алберг лично ръководеше този разпит, притискайки човека до границата на невъзможното. Копие от протокола лежеше в папката на Мартин Бек.

Алберг: Обичайно ли е да се качват пътници по време на пътуването?

Свидетелят: Преди беше нещо обикновено, но и сега се намират някои.

А.: Къде се качват обикновено?

С.: Навсякъде, където параходът хвърля котва, или при шлюзовете.

А.: Какъв е обичайният маршрут за случайните пътници?

С.: Всякакъв. Често на велосипед или пеша туристи идват от Мутала или Вастена, за да пресекат Ветерн.

А.: А иначе?

С.: Ами какво да ви кажа. Отначало качвахме пътници от Стокхолм за Охселюсунд и от Лидшъопинг до Венершборг. Но това свърши.

А.: Защо?

С.: Ставаше претъпкано. Пасажерите плащаха добре за каюта. Така че не можехме да ги притесняваме с бабички и деца, които тичат наоколо с термоси и пакети храна.

А.: Има ли нещо, което да попречи на един пътник да се качи в Съдершъопинг?

С.: Ни най-малко. Може да се качи където си поиска. При някой шлюз например. По маршрута ги има шейсет и пет. Освен това често спираме на различни места.

А.: Колко такива случайни пътници може да се качат на борда?

С.: Наведнъж? В днешно време не повече от десет. Обикновено само двама или трима. Понякога нито един.

А.: Какви хора са? Шведи?

С.: Не, не. Най-често чужденци. Могат да бъдат всякакви, но повечето са хора, които харесват параходите и следят маршрутите им.

А.: И те не се ли записват в списъка на пътниците?

С.: Не.

А.: Тези случайни пътници могат ли да се хранят на парахода?

С.: Да, могат да ядат като другите, ако искат. Има твърди цени на храната. Така да се каже, а ла карт. Поръчват каквото искат.

А.: По-рано казахте, че нямате ни най-малък спомен от жената на снимките, а сега твърдите, че сте виждали този мъж. На борда няма постоянен бордови и вие като щурман трябва да се грижите за всички пътници.

С.: Взимам им билетите, когато пристигат, и им казвам добре дошли. После ги оставям на мира. Тези пътувания нямат за цел да им се крещи туристическа информация. Такава те получават от други места.

А.: Не е ли странно, че не познавате тези личности? Все пак сте прекарвали заедно три денонощия.

С.: За мен всички пътници са еднакви. Освен това всяко лято виждам поне две хиляди. За десет години това са дващест хиляди. Пък и докато работя, съм на мостика. Само двама сме на вахта, това прави по дванайсет часа на денонощие.

А.: Все пак това е било специално пътуване, с доста забележителни събития.

С.: Имам дванайсет часа вахта на мостика всеки ден. Пък и жена ми беше с мен.

А.: Няма я в списъка на пътниците.

С.: Не, защо трябва да я има? Ние от командирския състав имаме право да взимаме близките си с нас на няколко пътувания.

А.: Значи сведението, че на борда именно на това пътуване е имало осемдесет и шест души, е невярно. Със случайни пътници и близки спокойно е можело да са стотина.

С.: Разбира се.

А.: И така, човекът с мотопеда, този тук на снимките, кога е слязъл?

С.: След като дори не съм сигурен, че някога съм го виждал, как, по дяволите, бих могъл да знам кога е слязъл на сушата? Някои, които бързаха за влак или самолет, или други лодки, слязоха в три часа през нощта, когато бяхме пристигнали в Лила Бомен. Другите спяха, изчакваха следващата сутрин.

А.: Кога се качи на борда съпругата ви?

С.: Тук, в Мутала. Ние тук живеем.

А.: В Мутала? През нощта?

С.: Не, при тръгването за Стокхолм пет дена по-рано. После тя слезе преди следващото отплаване, на осми юли, в четири следобед. Доволен ли сте сега?

А.: Как реагирахте, когато узнахте какво се е случило по време на това пътуване?

С.: Не смятам, че е станало така, както твърдите.

А.: И защо не?

С.: Някой би трябвало да е забелязал. Помислете си: стотина души на един малък параход, който е дълъг трийсет и широк пет метра. В каюта, малка като миша дупка.

А.: Имали ли сте някакви други отношения, освен служебните, с някого от пътниците?

С.: Да, с жена ми.

Мартин Бек извади трите фотографии от вътрешния си джоб. Две от тях бяха копирани от филмовата лента, една бе частично увеличение на аматорска снимка от пратката на Кафка. Общото в тях бяха две неща — представляваха снимка на висок мъж със спортна шапка и бяха с много лошо качество.

Стотици полицаи в Стокхолм, Гьотеборг, Съодершъопинг и Лидшъопинг бяха снабдени с копия на тези снимки. Освен това би трябвало да се намират във всяка прокурорска канцелария. В повечето полицейски участъци от Каресуандо до Смягехамн. Както и на доста места в чужбина.

И така, бяха кофти, но всеки, който бе виждал мъжа, можеше да го разпознае.

Може би. При последния анализ Хамар беше казал:

— Прилича на стила на Меландер.

И още:

— Не е никакво следствие. Това е състезание „познай кой е тук“.

Има ли нещо, което да ни подсказва, че мъжът е швед?

— Мотопедът.

— Дето не знаем дали е бил негов?

— Да.

— И това е всичко?

— Да.

Мартин Бек пхна обратно снимките в джоба си. Взе протокола на Алберг и отново изчете репликите, докато откри, каквото търсеше:

„Свидетелят: Да, могат да се хранят като всички останали...“

Той потърси между документите и извади описанието на персонала на туристическите параходи през последните пет години. Прочете целия списък, взе писалка и направи кръгче около едно име:

„Йота Исаксон, сервитьорка, «Полхемсгатан» 7, Стокхолм. Назначена в кръчмата на СХТ от 15/9.1964. Работила е на «Диана» — 1959–1961, на «Юно» — 1962, на «Диана» — 1963, на «Юно» — 1964.“

Никъде не беше отбелязано дали Колберг или Меландер са я разпитвали.

И двата номератора на такситата бяха заети и след като отхвърли мисълта да ползва една от радиоколите, той си сложи шапката и палтото, вдигна яка и тръгна през лапавицата към метрото.

Оберкелнерът в СХТ изглеждаше нервен и раздразнен, но го насочи към една от масите на госпожица Йота, близо до летящите врати към кухнята. Мартин Бек седна на закованото за стената канапе и получи листа с менюто. Като го изчете, вдигна очи и огледа заведението.

Почти всички маси бяха заети и само малка част от клиентите бяха жени. На повечето седяха сами мъже, предимно над средна възраст. Ако се съдеше по фамилиарното им отношение към сервитьорките, бяха постоянни клиенти.

Мартин Бек наблюдаваше келнерките, които тичаха напред-назад през летящите врати. Питаше се коя ли от тях е госпожица Йота, но трябваше да минат двайсетина минути, преди да разбере.

Тя имаше кръгло приятно лице, големи редки зъби и късо подстригана рошава коса, чийто цвят Мартин Бек така и не установи.

Поръча си сандвич, моряшки бифтек, бира „Амстел“ и бавно почна да се храни, докато чакаше обедната навалица да намалее. Когато се бе нахранил и изпил четири чаши кафе, другите клиенти на госпожица Йота си бяха отишли и тя дойде на неговата маса.

Той ѝ каза по каква работа е дошъл и ѝ показа снимката. Тя я гледа известно време, постави я на масата и издърпа надолу тесния си бял жакет.

— Да — каза, — познах го. Изобщо не знам кой е, но той пътува с параходите няколко пъти. И на „Юно“, и на „Диана“.

Мартин Бек се поизпъна, взе снимката и я вдигна към нея.

— Сигурна ли сте? Снимката не е много ясна, може да е някой друг.

— Да, сигурна съм. Освен това той винаги беше облечен така. Познавам самото и това кепе.

— Спомняте ли си дали сте го виждали през миналото лято? Тогава бяхте на „Юно“, нали?

— Да. Нека си помисля. Всъщност не знам. Срецам толкова много хора. Но помня предишното лято, че го виждах няколко пъти. Един-два поне. Тогава бях на „Диана“ и моята колежка, другата сервитьорка, го познаваше. Спомням си, че те разговаряха. Той, разбира се, не беше от пътниците с каюти, мисля, че пътуваше само част от маршрута. Като пътник от палубата, както им викаме. Във всеки случай се хранеше във втората или третата смяна и не си изяждаше всички ястия. Но съм сигурна, че винаги слизаше в Гьотеборг.

— Къде живее вашата приятелка?

— Точно приятелка не бих я нарекла, бяхме само колежки. Не знам къде живее, но щом свършеше сезона, си заминаваше за Векшьо.

Госпожица Йота пристъпи от крак на крак и скръсти ръце на корема си, загледана в тавана.

— Да, точно така. Векшьо. Предполагам, че живее там.

— Знаете ли колко добре е познавала този мъж?

— Не, не знам. Но ми се струва, че беше малко увлечена по него. Когато беше свободна, се срещаше с него понякога, въпреки че не ни е позволено да общуваме с пътниците. Изглеждаше доста приятен. Някак си... сладък.

— Можете ли да кажете как изглеждаше? Имам предвид цвят на косата, очи, ръст, възраст и прочие.

— Ами беше доста висок. По-висок от вас, струва ми се. Нито слаб, нито дебел, може да се каже, здраво сложен, имаше доста широки рамене. Сини очи. Е, не съм съвсем сигурна. Светла коса, пепеляворуса ѝ викат май, малко по-руса от моята. Разбира се, беше най-често с кепето, така че косата не се виждаше много-много. И имаше красиви зъби, това със сигурност си спомням. Очите му бяха

кръгли... искам да кажа, изглеждаше малко опулен. Но определено си беше доста красив. Трябва да е някъде между трийсет и пет и четирийсет.

Мартин Бек зададе още няколко въпроса, но не узна нещо по-съществено. Когато се върна в стаята си, отново прегледа списъка и бързо намери името, което търсеше. Нямаше посочен адрес, само бележка, че е работила на „Диана“ от 1960 до 1963 година.

Отне му само една-две минути да я открие в телефонния указател на град Векшьо, но се наложи да чака дълго, докато тя отговори. Отначало не се съгласяваше, обаче не можа да откаже да се срещне с него.

Мартин Бек хвана нощния влак и стигна във Векшьо в шест и половина. Още беше тъмно и въздухът бе мек и влажен. Той се разходи из улиците и видя как градът се събужда. В осем без петнайсет отново беше на гарата. Беше си забравил галошите и влагата проникваше през тънките подметки на обувките му. От павилиона си купи вестник, прочете го на пейка в чакалнята с крака, опрени на парното. След малко излезе, намери отворено кафене, пи кафе и зачака.

В девет стана и плати. Четири минути по-късно беше пред вратата на жената. На метална табелка пишеше „Ларшон“, а отгоре бе залепена визитна картичка с името Сив Свенсон със засукани букви.

Вратата отвори едра жена със светлосин пеньоар.

— Госпожица Ларшон? — попита Мартин Бек.

Жената направи гримаса и изчезна. От вътрешността на жилището се чу гласът ѝ:

— Карин, на вратата има един мъж, пита за теб!

Отговор не се чу, но едрата жена се върна и го покани да влезе. После изчезна.

— Не ви очаквах толкова рано — каза жената вътре.

В черната ѝ коса, небрежно събрана на тила, проблясваха сиви нишки. Лицето ѝ бе тясно и изглеждаше дребно в сравнение с тялото. Чертите бяха правилни и красиви, но кожата беше изхабена и без грим. Имаше следи от туш около кафявите, леко раздалечени очи. Зелената жарсена рокля се въртеше около бюста и хълбоците ѝ.

— Работя до късно през нощта, спя по цяла сутрин — каза тя с упрек в гласа.

— Моля за извинение — кимна Мартин Бек. — Дойдох да ви помоля за помощ по един въпрос, свързан със службата ви на „Диана“. Там ли работехте миналото лято?

— Не, миналото лято работех на параход, който пътува за Ленинград — отговори жената.

Все още стоеше права и гледаше с очакване Мартин Бек. Той седна в един от фотьойлите с дамаска на цветчета. После ѝ подаде снимката. Тя я взе и се вгледа в нея. Почти незабележимо трепване мина по лицето ѝ, очите леко се разшириха за част от секундата, но когато постави обратно фотографията, изразът ѝ отново беше непроницаем и враждебен.

— Е?

— Познавате този мъж, нали?

— Не — отсече тя след миг колебание.

Прекуси стаята и взе цигара от стъклен бокал, който стоеше върху теракотена масичка до прозореца. Запали я и седна на дивана точно срещу Мартин Бек.

— Защо? Никога не съм го виждала. Защо питате?

Гласът ѝ беше спокоен. Мартин Бек я наблюдава известно време, после каза:

— Знам, че го познавате. Срещнали сте го на „Диана“ по миналото лято.

— Не. Никога не съм го виждала. Сега си вървете. Трябва да спя.

— Защо лъжете?

— Как не ви е срам да идвате тук и да ме разпитвате? Вървете си!

— Госпожице Ларшон, защо не си признаете, че го познавате? Знам, че не говорите истината. Ако не го направите, ще имате неприятности.

— Не го познавам.

— Мога да докажа, че сте видени заедно с този мъж няколко пъти, затова би било по-добре да кажете истината. Искам да знам кой е мъжът на тази снимка и вие ще ми кажете това. Бъдете разумна.

— Това е грешка. Имате грешка. Не знам кой е. Бъдете така добър и ме оставете на мира.

Докато си разменяха реплики, Мартин Бек незабелязано се вглеждаше в жената. Тя седеше на ръба на дивана и през цялото време

буташе върха на цигарата с показалеца си, въпреки че нямаше пепел. Лицето ѝ бе напрегнато и той забеляза как под кожата се движеха мускулите на челюстта ѝ.

Тя се страхуваше.

Той не мръдна от фотьойла на цветчета и се опита да я накара да проговори. Но сега тя упорито мълчеше, не казваше абсолютно нищо, само седеше сковано на ръба на дивана и белеше парченца оранжев лак от ноктите си. Накрая се изправи и започна да крачи напред-назад из стаята. След време и Мартин Бек стана, взе си шапката и се сбогува. Тя не отговори, стоеше права с гръб към него, излъчваща враждебност.

— Ще се обадя пак — обеща той.

Преди да си тръгне, остави визитката си на масата.

Когато се прибра в Стокхолм, беше вечер. Отиде направо в метрото на път за дома.

На другата сутрин звънна на Йота Исаксон. Смяната ѝ трябваше да започне следобед, така че тя го покани да намине, когато желае. Час по-късно той вече седеше в малкия ѝ двустаен апартамент на „Кунгсхолмен“. Тя направи кафе в кухненския ъгъл и когато го наля и седна срещу него, той каза:

— Бях вчера във Векшьо и разговарях с вашата колежка. Тя отрече да е познавала някога мъжа. И изглежда много се страхуваше. Знаете ли защо не иска да признае, че го познава?

— Нямам представа. И въобще твърде малко знам за нея. Не беше от приказливите. Работихме заедно три лета, но тя много рядко говореше за себе си.

— Спомняте ли си дали е говорила за мъже по времето, когато сте били заедно?

— Само един път. Спомням си, че разказваше за някакъв приятен мъж, когото срещнала по време на пътуването с парахода. Трябва да беше второто лято, откак работехме заедно.

Тя наклони глава и запресмята наум.

— Точно така. Лятото на шейсет и първа беше.

— Често ли говореше за него?

— Споменаваше го понякога. Изглеждаше сякаш се срещат от време на време. Вероятно е пътувал няколко пъти или са се срещали в Стокхолм или Гьотеборг. Може да е бил пасажер. Може да е пътувал заради самата нея. Откъде да знам?

— Вие никога ли не го видяхте?

— Не. Въобще не се бях и замисляла, докато вие не попитахте. Може и да е този от снимката, макар че се държеше, сякаш не го беше виждала вече две лета поред. Така и не каза нищо.

— Какво ви говореше за него първото лято? Тоест през 1961?

— Ами нищо особено. Че бил приятен. Мисля, че спомена колко бил изискан. Предполагам, имаше предвид, че е учтив и стилин или нещо такова. Сякаш обикновените хора не бяха достойни за нея. Но после престана да говори за него. Мисля, че всичко беше свършило или нещо се беше случило между тях, защото известно време в края на лятото беше доста потисната.

— На следващото лято срещнахте ли се пак?

— Не, тогава тя все още беше на „Диана“, а аз на „Юно“. Видяхме се един-два пъти във Вастена, там параходите се засичат, но така и не разговаряхме. Още едно кафе?

Мартин Бек усети как стомахът му се разбунтува, но не можа да откаже.

— Да не е направила нещо, щом толкова разпитвате?

— Не — каза Мартин Бек, — нищо не е направила, но искаме по-скоро да се доберем до този мъж на снимката. Спомняте ли си да е казала или направила нещо миналото лято, което да има връзка с този човек?

— Не, не си спомням. Деляхме една каюта и тя понякога изчезваше нощно време. Предполагам, че се е срещала с някой мъж, но не съм от онези, дето си пъхат носа в чужди работи. Знам само, че не изглеждаше особено щастлива. Искам да кажа, че ако бе влюбена в някого, би трябвало да е щастлива. Но тя не беше, по-скоро беше тъжна и нервна. Чак ми се струваше странно. Може да е зависело от болестта ѝ. Тя напусна, преди да е свършил сезонът, мисля, цял месец преди това. Просто една сутрин не се появи и аз останах сама и работих целия ден, докато ѝ намерят заместничка. Казаха, че влязла в болница, но никой не знаеше какво ѝ е. Във всеки случай онова лято не се върна повече. И оттогава не съм я виждала.

Тя доля кафе и накара Мартин Бек да изяде една-две сладки, докато продължаваше да приказва, много и охотно, за работата си, за колеги и пътници, които си спомняше. Мина още цял час, докато той най-сетне си тръгна.

Времето се беше прояснило. Улиците бяха почти сухи и слънцето светеше от ясното небе. На Мартин Бек му беше лошо от кафето и затова се върна в Кристинеберг пеша. Докато вървеше по крайбрежната улица на Нор Меларстранд, размишляваше какво е научил от двете сервитьорки.

От Карин Ларшон нищо не беше узнал, но все пак посещението във Векшьо го беше убедило, че тя познава мъжа, ала не смее да говори.

От Йота Исаксон беше научил следното:

Че Карин Ларшон е срещнала на борда на „Диана“ един мъж през лятото на 1961 година. Вероятно от случайните пътници, пътувал с този параход няколко пъти същото лято.

Че тя две лета по-късно, а именно лятото на 1963, е срещнала мъж, вероятно също от случайните пътници, който от време на време е пътувал с парахода. Този мъж според Йота Исаксон много вероятно е човекът от снимката.

Че тя това лято е била потисната и нервна и че един месец преди края на сезона, тоест в началото на август, е прекъснала работа и е влязла в болница.

Той не знаеше защо. Нито в коя болница, нито за колко време. Изглежда единственият начин беше да попита самата нея.

Щом се прибра в стаята си, набра номера във Векшьо, но никой не отговори. Предположи, че спи или работи в друга смяна.

Целия следобед звъня няколко пъти, вечерта също. Никакъв отговор.

На следващия ден в два часа, на седмия опит, отговори глас, който той реши, че принадлежи на едрата жена с пеньоара.

— Не, няма я. Замина.

— Кога?

— Онази вечер. Кой пита?

— Един приятел. Къде замина?

— Не каза. Но чух, че се обади да пита за гьотеборгския влак.

— Не чухте ли нещо повече?

— Изглежда, че се канеше да работи на някакъв кораб.

— Кога реши да замине?

— Трябва да е станало ужасно бързо. Оня ден сутринта тук беше някакъв мъж и после тя внезапно реши да пътува. Беше неузнаваема.

— Знаете ли на кой кораб се канеше да работи?

— Не, това не чух.

— Дълго ли ще отсъства?

— Не каза. Да ѝ предам ли нещо, ако се обади?

— Не, благодаря.

Беше си отишла, беше избягала презглава. Той знаеше със сигурност, че вече се намира на някой кораб някъде далеч. И сега със същата сигурност знаеше онова, което доскоро беше само предполагал.

21.

На рецепцията в болницата във Векшьо работеха бързо.

— Ларшон, Карин Елизабет. Да, правилно, личност с това име е била приета в гинекологията от девети август до първи септември миналата година. Защо ли? Трябва да говорите за това с главния лекар.

Главният лекар на гинекологията каза:

— Да, много е вероятно да си спомня. Ще ви се обадя, когато прегледам дневниците.

Докато Мартин Бек чакаше, пак разгледа снимките и прочете описанието, което бе направил след разговора с Йота Исаксон. Не беше пълно, но далеч по-добро, отколкото преди няколко часа.

Ръст 186 см. Телосложение — нормално. Цвят на косата — пепеляворус. Очи — вероятно сини (зелени или сиви), кръгли, леко изпъкнали. Зъби — бели, здрави.

Разговорът се проведе след около час. Главният лекар беше намерил дневника.

— Да, така е, както мислех. Дойде със собствена кола вечерта на девети август. Спомням си, че тъкмо си тръгнах, когато ме помолиха да я прегледам. Бяха я приели за изследване, но тя силно кървеше от гениталиите. Това явно не беше отскоро, защото беше загубила доста кръв и положението ѝ беше лошо. Но нищо чак толкова опасно. Когато я запитах какво се е случило, тя отказа да ми отговори. В моето отделение често се случва пациентките да не обясняват кръвоизливите си. Защо — можете и сам да се досетите, обаче в повечето случаи успяваме да изтръгнем от тях причините. Но тази отначало не каза нищо, а после излъга. Желаете ли, господин комисар, да ви прочета направо от дневника? Иначе бих могъл да разкажа всичко по-популярно.

— Да, благодаря — усмихна се Мартин Бек. — Латинският не е най-голямата ми стихия.

— Също не и моята, казано между другото — отвърна лекарят. Той беше от Южна Швеция и говореше спокойно и методично.

— И така, тя кървеше силно и болезнено, така че ѝ бихме инжекция. Кръвоизливите идваха отчасти от матката, отчасти от странични рани. На същото място имаше наранявания, които биха могли да ѝ бъдат причинени с твърд и остър предмет. Около мускулите имаше драскотини, сочещи, че инструментът е бил особено груб. Не е нещо необикновено жени, които са били изложени на безсъвестен и неграмотен аборт или пък понякога сами са се опитвали да го направят, да получат подобни наранявания. Но спокойно мога да ви кажа, господин комисар, че никога преди не бях виждал нещо подобно. И се оказа, че е изключено тя сама да е нанесла подобни поражения на органите си.

— А тя потвърди ли това? Че се е опитала... сама?

— Да, точно това най-сетне каза. Опитах се да я накарам да разкаже как е станало всичко, но тя през цялото време настояваше, че сама си е причинила раните. Не ѝ вярвах и тя знаеше, че не ѝ вярвам, като накрая изобщо не я интересуваше дали ще прозвучи убедително нейната версия или не, само повтаряше онова, което вече беше казала: направих го сама, направих го сама, направих го сама. Като грамофонна плоча, забравена на апарата. Странното беше, че тя дори не беше бременна. Гениталиите бяха силно наранени, но ако е била бременна, трябва да е било в толкова ранен стадий, че просто не би могла сама да знае това.

— Какво, мислите, се е случило?

— Някой перверзен луд. Звучи ужасно, честно казано, но аз съм почти сигурен, че тя се опитваше да прикрие някого. Безпокоях се за нея, затова я задържахме до първи септември, макар че би могла да бъде изписана и по-рано. Освен това не бях изгубил надежда, че ще проговори. Но тя упорито отказваше и накрая трябваше да я пуснем. Нямахме какво повече да се направи. Впрочем по случая разговарях с познати от полицията в града и те май нещо направиха, обаче без резултат.

Мартин Бек мълчеше.

— Както казах, не знам какво се е случило — продължи лекарят. — Но е станало с някакъв остър предмет, трудно е да се каже какъв. Може би бутилка. А вие какво имате предвид?

— Просто исках да поговоря с нея.

— Със сигурност няма да е лесно.

— Не — съгласи се Мартин Бек. — Благодаря за помощта.

Той пхна писалката в джоба си, без да е направил нито едно бележка. Масажираше с крайчетата на пръстите слепоочията си, докато гледаше снимката на мъжа с кепето.

Мислеше си и за жената от Векшьо, чийто страх я бе принудил да крие истината така упорито и грижливо, че накрая я бе накарал да избяга и да се отърве от всякакви въпроси. Той се вглеждаше в снимката и мълвеше: „Защо?“, но вече знаеше, че има само един отговор на този въпрос.

Телефонът извъня. Беше лекарят.

— Забравих нещо, което може би ви интересува. Въпросната пациентка е била в болницата и по-рано, в края на декември шейсет и втора. Бях забравил отчасти защото тогава бях в отпуск, отчасти защото тя бе настанена в друго отделение. Но по-късно прочетох в дневника, когато се наложи аз да се погрижа за нея. Тогава тя е била с два счупени пръста — показалеца и средния пръст на лявата ръка. Били са счупени в долната част, до дланта. И тогава е отказала да каже какво се е случило. Попитали я дали случайно не е паднала по стълбите и тогава тя отговорила утвърдително. Но според колегата, който я е лекувал, това не изглеждало много достоверно. Пръстите са били счупени със сила назад, към външната страна на ръката, иначе не е имало никакви други наранявания. Повече от това не знам. Както обикновено, са я гипсирали и лечението е протекло нормално.

Мартин Бек благодари и остави слушалката, веднага я вдигна пак и набра номера на ресторанта СХТ. Чуваше шум и тракане от кухнята. Някой високо извика „Три бири“ съвсем близо до микрофона. Минаха няколко минути, докато Йота Исаксон отговори.

— Тук е много шумно! Къде сме били с кораба, когато се разболя ли? Ами, разбира се, че си спомням, тогава бяхме в Гьотеборг. Когато потеглихме сутринта, нея я нямаше, а новата дойде чак в Тьоревуда.

— Къде живеете в Гьотеборг?

— Лично аз живея в хотела на Армията на спасението на „Постгатан“, но за нея не знам. Или на борда, или някъде другаде, в друг хотел. Съжалявам, но трябва да тичам. Клиентите чакат.

Мартин Бек звънна в Мутала и Алберг го изслуша мълчаливо.

— Значи тя е заминала за болницата във Векшьо директно от Гьотеборг — заключи той накрая. — Трябва да разберем къде е спала в

нощта между осми и девети август. Сигурно тогава се е случило.

— Била е доста зле — каза Мартин Бек. — Странно как се е добрала до Векшьо в това състояние.

— Онзи, който го е направил, сигурно живее в Гьотеборг. В такъв случай естествено е това да е станало при него.

Той замълча. После каза:

— Направи ли го още веднъж — хванали сме го. Лошото е, че тя не каза името му, но сто на сто знае кой е.

— Била е уплашена — вметна Мартин Бек. — Уплашена до смърт.

— Мислиш ли, че вече е късно да я намерим?

— Да — отвърна Мартин Бек. — Тя бе убедена какво прави, когато изчезна. Що се отнася до нас, може да не я видим с години. Пък и знаем какво е направила.

— Какво? — попита Алберг.

— Спасявала е живота си — наблегна Мартин Бек.

22.

Навън снежната киша покриваше улици и покриви, а от големите жълти коледни звезди, провиснали между фасадите по „Регерингсгатан“, капеше. Висяха там вече близо две седмици, въпреки че до Коледа оставаше цял месец.

По тротоарите се тълпяха забързани хора, а по уличните платна движението се точеше в плътни редици. От време на време някоя кола увеличаваше скоростта си и се промушваше в пролуката от върволицата автомобили, като колелата ѝ пръскаха наоколо кишав сняг.

Патрулиращият старшина Лундберг май беше единственият, който нямаше забързан вид. С ръце на гърба той се разхождаше по „Регерингсгатан“ в южна посока, плътно до коледно украсените витрини. Разтопеният сняг от покривите капеше на тежки капки върху униформената му шапка, а кишата шляпаше под ботушите му. При ЕнКо^[1] той зави по „Смоландсгатан“, където автомобилите и тълпата не бяха толкова нагъсто. Движеше се внимателно, за да не се подхлъзне, и току пред къщата, където едно време се намираще полицейският участък „Якобс“, спря, за да изтърси водата от шапката си. Беше млад и нов в полицейския корпус и не помнеше стария полицейски участък, разрушен преди няколко години.

Старшина Лундберг имаше задача на улица „Смоландсгатан“. Влезе в сладкарницата на ъгъла с „Норландсгатан“. Беше получил заповед да вземе плик с неизвестно за него съдържание от една сервитьорка. Докато чакаше, той се облегна на бара и се огледа наоколо.

Часът беше десет сутринта и само три-четири маси бяха заети. На канапето срещу него седеше мъж с чаша кафе пред себе си. Лундберг реши, че видът му му е познат, и се разрови в паметта си. Мъжът забърка в джоба си за пари и докато правеше това, гледаше с отсъстващ поглед към старшината.

Лундберг усети как космите на врата му настръхват.

МЪЖЪТ ОТ ЙОТАКАНАЛ!

Почти беше сигурен, че е той. Няколко пъти беше виждал фотографиите в участъка и образът беше заседнал в съзнанието му. Обзет от възбуда, замалко да забрави плика, който получи, щом мъжът се изправи и постави няколко монети на масата. Беше гологлав, без палто и когато тръгна към вратата, старшина Лундберг констатира, че ръстът и цветът на косата му съвпадаха с описанието.

През стъклената врата видя, че мъжът сви надясно. Тогава направи бърз жест към келнерката, вдигайки пръсти до козирката, и забърза след него. Десетина метра нагоре по улицата мъжът мина през някакъв портал и старшината успя да види как зад гърба му се затвори врата. Там имаше табелка със следния текст:

„А.ЕРИКСОН — КАНТОРА ЗА ЕКСПРЕСНИ УСЛУГИ И ПРЕВОЗ“.

В горната част на вратата имаше стъклено прозорче. Лундберг бавно влезе. Минавайки, се опита да надникне през прозорчето, но успя да види само още едно прозорче под прав ъгъл спрямо вратата. В двора зад нея имаше два камиона, на които отстрани с бели букви пишеше:

„А.ЕРИКСОН — КАНТОРА ЗА ЕКСПРЕСНИ УСЛУГИ И ПРЕВОЗ“.

Той отново мина през вратата на кантората. Този път още по-бавно, с изпънат врат и изострен поглед. През прозорчетата се виждаха две или три преградени помещения с врати към коридора. На най-близката врата, на която имаше отвор, пишеше „КАСА“. На другата — „ЕКСПЕДИЦИЯ — г-н Ф.БЕНГТСОН“.

Високият мъж стоеше там и говореше по телефона. Беше извърнат към боядисания в бяло прозорец с гръб към Лундберг. Беше сменил самото си с черна престилка, едната му ръка пъхната в джоба. Някакъв човек с дочени дрехи и фуражка влезе през една врата в дъното на коридора. В ръцете си държеше хартии. Когато отвори вратата към експедицията и тръгна към външната порта, Лундберг спокойно продължи пътя си и излезе през портала.

Беше провел първото си преследване.

— Да ме вземат мътните! — възкликна Колберг. — Време е да започваме.

— Явно обядва в дванайсет часа — констатира Мартин Бек. — Ако побързаш, ще успееш. Умно момче е този Лундберг, ако, разбира се, се окаже прав. Обади се, когато можеш, и Стенстрьом ще те смени.

— Мисля, че за днес ще се справя сам. Стенстрьом може да се включи довечера.

В дванайсет без четвърт Колберг беше на мястото. Точно срещу къщата с експресната фирма имаше кафене и той седна вътре до прозореца. На масата пред него димеше чаша кафе, в ъгъла ѝ стоеше малка, боядисана в черно вазичка с увяхнало лале. Той бавно изпи кафето, неизпускайки от очи портала от другата страна на улицата. Предположи, че петте прозореца вляво от портала принадлежаха на фирмата за превози, но не можа да различи нищо през стъклата, защото долната им половина беше боядисана в бяло.

Когато един камион с надписа на фирмата, изписан по вратите, излезе от портала, Колберг погледна часовника си. Дванайсет без три минути. Две минути по-късно вратата на кантората се отвори и висок мъж в тъмносиво палто и черна шапка излезе оттам. Колберг остави крона и петдесет на масата, изправи се, взе шапката си, като през цялото време не откъсваше очи от мъжа, който слезе от тротоара и пресече улицата, минавайки покрай кафенето. Когато Колберг излезе, видя как оня завива зад ъгъла на „Норландсгатан“. Той го последва, но не се наложи да върви дълго. На около дващсет метра от ъгъла имаше грил-бар и мъжът влезе там.

Имаше опашка и мъжът зачака търпеливо. Стигна до бара, взе табла, сложи върху нея малка бутилка с мляко, хляб и масло, поръча нещо на гишето, плати и седна на една свободна маса с гръб към Колберг.

Когато момичето от касата извика „Една пъстърва“, той стана и взе чинията. Ядеше бавно и съсредоточено и вдигаше поглед от яденето само когато посягаше към чашата с мляко. Колберг си взе кафе и седна така, че да вижда лицето на мъжа. След малко бе напълно убеден, че това действително е човекът от филма.

Мъжът не пи кафе, нито запуши след ядене, само внимателно избърса уста, взе си шапката и палтото и излезе. Колберг го проследи до „Хамнгатан“, където онзи пресече към парка „Кунгстрегорден“. Вървеше доста бързо и Колберг се придържаше на около дващсетина метра зад него по източната алея. При фонтана сви надясно, отмина

басейна, пълен наполовина с мръсна киша, и продължи нагоре по западната алея. Колберг го следваше покрай „Виктория“ и кафе „Бланш“, през улицата към ЕнКо, надолу по „Хамнгатан“, към „Смоландсгатан“, където пресече улицата и изчезна в порталната врата.

Брей, каза си Колберг, то пък едно напрежение!

Погледна ръчния си часовник. Обедът и разходката бяха отнели точно три четвърти час.

През целия следобед не се случи нищо забележително. Камионът се върна с празна каросерия, хора влизаха и излизаха от вратата, един фургон също влезе и излезе. И двата камиона минаха през портала, а когато единият от тях се върна, замалко да се сблъска с фургона.

В пет без пет единият от шофьорите излезе от вратата в компанията на дебела сивокоса жена. В пет се появи и другият шофьор, третият още не се бе върнал с камиона. Почти веднага след него излязоха трима мъже и пресякоха улицата. Влязоха в кафенето и на висок глас си поръчаха бира, която изпиха в мълчание.

Пет минути след пет часа високият се появи. Той застана пред вратата, извади връзка ключове от джоба си и заключи. После пъкна обратно ключовете, пробва дали вратата е добре заключена и излезе на улицата.

Докато Колберг обличаше палтото си, чу как един от пиещите бира каза:

— Фолке си тръгва.

И друг:

— Какво ли прави сам в къщи, като не е вързан? Дори не знае колко му е гот. Да бяхте чули мойта, когато вчера се прибрах... Що за проклет живот, ако човек не може да си пийне една-две бири след работа! По дяволите...

Повече Колберг не чу. Високият, който със сигурност се наричаше Фолке Бенгтсон, беше изчезнал от полезрението му. Но на „Норландсгатан“ го зърна отново. Мъжът вървеше през тълпата към „Хамнгатан“, където продължи към спирката на автобуса точно срещу ЕнКо.

Когато Колберг го настигна, между него и Бенгтсон се бяха наредили четирима души. Той се надяваше автобусът да е така

препълнен, че двамата да не попаднат един до друг. Бенгтсон през цялото време гледаше право пред себе си, разглеждаше коледната украса по витрините на ЕнКо. Когато автобусът дойде, той скочи на стъпалото, а Колберг с адски усилия успя да се пъкне между вратите тъкмо преди да се затворят.

На площад „Санкт Ериксплан“ мъжът слезе. Движението беше претоварено и той доста се позабави, докато успее да премине на другата страна на площада. На „Рьорстрандсгатан“ влезе в един супермаркет.

После продължи по „Рьорстрандсгатан“, мина „Биркагатан“, веднага пресече улицата и влезе в една врата. След малко Колберг се приближи и прочете имената по табелките. Къщата имаше два входа — единият водеше към двора, а другият към самата улица. Колберг мислено се поздравя за късмета, когато прочете, че Бенгтсон живее в къщата към улицата, на втория етаж.

Той застана в един вход на отсрещната страна и погледна нагоре. Зад четири от прозорците се мерзелееха бели, украсени с рюшове пердета и цяла гора от стайни растения. Благодарение на човека от кафенето той бе разбрал, че Бенгтсон е ерген, и не му се видя вероятно тези прозорци да са на неговото жилище. Тогава концентрира вниманието си върху останалите два прозореца. Единият бе полуотворен и докато го наблюдаваше, светна лампа в съседния прозорец. Колберг реши, че е кухненският. Виждаше тавана и горната част от стените, които бяха бели. Един-два пъти мерна някого, който се движеше вътре, но недостатъчно ясно, за да различи дали това бе Бенгтсон.

След двамадесет минути светлината в кухнята угасна и се светна в другата стая. След малко Бенгтсон се показва на прозореца. Той го отвори широко и се надвеси навън. После го затвори и дръпна щорите. Те бяха жълти и пропускаха светлината, така че Колберг видя силуетът на Бенгтсон да изчезва навътре в стаята. Вероятно прозорецът нямаше завеси, защото от двете страни на щорите се виждаха ивици светлина.

Колберг се обади на Стенстрьом.

— В къщи си е. Ако не ти се обадя преди девет, ще дойдеш да поемеш.

В девет и осем минути Стенстрьом дойде. Нищо повече не се бе случило, освен че в осем часа светлината угасна и оттогава зад

ивиците от двете страни на щорите се мяркаше слаб синкав отблясък.

В джоба си Стенстрьом имаше вечерен вестник и те установиха, че по телевизията предават американски игрален филм.

— Добър е — отбеляза Колберг. — Гледал съм го преди десетпетнайсет години. Финалът е чудесен, всички умират освен булката. Сега изчезвам, може и да успея да го догледам. Ако не се обадиш преди шест, пристигам.

Утринта беше студена и ясна, когато девет часа по-късно Стенстрьом си тръгна към „Санкт Ериксплан“. След като светлината угасна в десет и половина, в стаята на третия етаж не се бе случило нищо.

— Гледай да не замръзнеш — посъветва го Стенстрьом, преди да си тръгне.

Когато вратата се отвори и дългият излезе, Колберг бе благодарен на съдбата, че може да се пораздвижи.

Бенгтсон носеше същото палто, както и предния ден, но беше сменил шапката с друга, от изкуствена вълна. Движеше се бързо и дъхът му излизаше като бяла пара от устата му. На „Санкт Ериксплан“ взе автобуса до „Хамнгатан“ и няколко минути преди осем Колберг го видя да изчезва в портата на експресното бюро.

Два часа по-късно отново излезе, измина няколко крачки до съседната сладкарница, пи кафе и изяде два сандвича. В дванайсет бе в същия грил-бар и след като обядва, тръгна по пътя около Сити обратно към кантората си. Няколко минути след пет заключи вратата след себе си, взе автобуса до „Санкт Ериксплан“, купи хляб от една пекарна и се прибра в къщи.

В седем и дващест излезе от вратата. На „Санкт Ериксплан“ зави надясно, продължи по моста и накрая зави по „Кунгсхолмсгатан“, където хлътна в някаква врата. Колберг постоя малко пред нея — думата „БОУЛИНГ“ светеше с големи червени букви. После отвори вратата и влезе вътре.

Залата за боулинг беше със седем пътеки, зад тях имаше бар с малки кръгли масички и столове, обшити с ширити. Вътре ехтеше от гласове и смях и от време на време се чуваше думкането на търкалящи се топки и падащи кегли.

Колберг не успя да забележи Бенгтсон никъде. Затова пък веднага видя двама от тримата мъже от кафенето предишния ден.

Седяха на маса в барчето и Колберг се отдръпна назад към вратата, за да не го познаят. След малко се появи и третият мъж заедно с Бенгтсон. Щом започнаха да играят, Колберг напусна локала.

След един-два часа четиримата играчи на боулинг се появиха. Разделиха се на спирката на трамвая на „Санкт Ериксплан“ и Бенгтсон си тръгна сам по пътя, откъдето беше дошъл.

В одинайсет в жилището му беше тъмно, но тогава и Колберг си легеше в леглото у дома, докато добре облеченият в кожи негов заместник тъпчеше нагоре-надолу по „Биркагатан“. Стенстрьом беше настинал.

Следващият ден беше сряда и в общи линии протече както предишния. Стенстрьом въпреки настинката прекара по-голямата част от деня в кафенето на „Смоландсгатан“.

Вечерта Бенгтсон отиде на кино. Четири реда зад него се терзаеше Колберг, докато на екрана русокос и полугол Мистър Америка се боричкаше с праисторически чудовища.

Следващите два дни бяха същите. Стенстрьом и Колберг се редуваха да следят скучния и лишен от събития живот на високия мъж. Колберг отново посети залата за боулинг и узна, че Бенгтсон е добър играч и че отдавна посещава локала заедно с тримата си колеги.

На седмия ден, неделя, според Стенстрьом се случи единственото интересно нещо досега — хокеен мач между Швеция и Чехословакия, който той наблюдаваше заедно с Бенгтсон и още десетина хиляди души.

Ноцта между неделята и понеделника Колберг се премести в друг вход на „Биркагатан“.

Когато на втората събота видя Бенгтсон да излиза и заключва кантората в дванайсет и две минути и да тръгва към „Регерингсгатан“, си каза: „Сега отиваме в «Льовенбрау» да пием бира.“ И когато Бенгтсон отвори вратата на „Льовенбрау“, Колберг стоеше на ъгъла на „Дротнингсгатан“ и го ненавиждаше.

Вечерта отиде в стаята си в Кристинеберг и разгледа снимките от филма. За кой път, вече не помнеше.

Той се взираше във всяка снимка дълго и основно, но въпреки че му беше трудно да повярва, постоянно виждаше само мъжа, чийто спокоен живот бе проследил цели две седмици.

[1] НК — голям универсален магазин в центъра на Стокхолм.
Бел. пр. ↑

23.

— Разбира се, че не е същият човек — отсече Колберг.

— Умори ли се?

— Не ме разбирай криво. Нямам нищо против да стоя и да дремя в някой вход на „Биркагатан“ ден и нощ, но...

— Но какво?

— През десет от четиринайсетте дни се случи следното: в седем вдига щорите. В седем и една минута отваря прозореца. В седем и трийсет и пет го затваря наполовина. В осем без двацет излиза от вратата, отива на „Санкт Ериксплан“ и взема автобус номер шейсет и шест до пресечката на „Регерингсгатан“ и „Хамнсгатан“, стига до експресната фирма, където отключва вратата половин минута преди осем. В девет отива в сладкарница „Сити“, където изпива две чаши кафе и изяжда сандвич със сирене. Една минута след дванайсет отива в един от двата грил-бара. Яде...

— Какво яде? — попита Мартин Бек.

— Риба или печено месо. В дванайсет и двацет е приключил, прави бърза разходка в градината или около площад „Нормалмсторг“ и се връща на работа. В пет и пет заключва вратата и си отива в къщи. Ако времето е много лошо, взема автобус шейсет и шест. Иначе върви по „Регерингсгатан“, „Кунгсгатан“, „Дротнингсгатан“, „Барнхусгатан“, „Упландсгатан“, „Осерваториегатан“, минава през „Васапаркен“, пресича „Санкт Ериксплан“ покрай „Биркаплан“ и си е у дома. По пътя пазарува в някой магазин, където няма много хора. Купува мляко и бисквити всеки ден, от време на време хляб, масло, сирене и мармалад. От четиринайсет вечери осем седя пред телевизора. Два пъти — всяка сряда, ходи на кино от седем часа в „Лори“. И двата пъти ужасни филми, такъв ми бил късметът. По пътя за в къщи яде хотдог с горчица и кетчуп. Две недели поред взема метрото и гледа хоккейни мачове на стадиона. Естествено, на Стенстрьом се падна да гледа мачовете. Два поредни вторника ходи на боулинг на „Кунгсхолмсгатан“ и играе два часа заедно с трима колеги. Съботите работи до дванайсет. После

отива в „Льовенбрау“ и пие халба бира. Освен това яде салатата със салам. После се връща в къщи. Не заглежда жените по улиците, понякога някой и друг киноафиш или витрина, повечето на спортни магазини и железарски фирми. Не купува вестници и не е абониран за такива. Купува само две седмични списания — „Рекорд-магазин“ и някакво списание за риболов. Дори забравих как се казва. Пропуск. В мазето на къщата, в която живее, няма син мотопед марка „Монарк“, а червен марка „Свалан“. Негов. Не получава поща. Не общува със съседите си, но ги поздравява сутрин по стълбите.

— Какъв е според теб?

— Откъде да знам, по дяволите! Но е от отбора „Юргорден“ — отвърна Стенстрьом.

— Питам сериозно.

— Изглежда здрав, спокоен, силен и досаден. Държи прозореца си полуотворен по цели нощи. Движи се невъзмутимо, добре облечен е, не нервничи. Никога не бърза и не си губи времето. Би трябвало да пуши лула. Но не пуши.

— Някой забеляза ли ви?

— Не мисля. Поне не мен.

Известно време седяха мълчаливо и гледаха снега, който падаше на големи мокри парцали.

— Виж какво — обади се Колберг, — имам чувството, че така можем да я караме чак докато си вземе отпуска. Доста завладяваща игра, но дали държавата може да си позволи двама работоспособни мъже...

Колберг се прекъсна сам.

— Впрочем като говорим за работоспособни, нощес някакъв пияница ми изскочи и така ме уплаши, че щях да получа удар.

— Този ли е нашият човек?

— Много прилича на онзи от филма.

Мартин Бек се завъртя на стола си.

— О кей, ще го приберем.

— Сега?

— Да.

— Кой?

— Ти. След работа. Така че да не разбере нищо. Вземи го при себе си и сними личните данни. Когато си готов, се обади.

- Мека линия?
- Определено.

Часът беше осем и половина, четиринадесети декември. Днес беше именният ден на Стен и Мартин Бек трябваше да изстрада отложеня Ден на Лусия^[1] в полицейския участък със съответния тиклав кекс и две чаши от почти безалкохолния грог.

Той се обади на областния управител в Линшьопинг и на Алберг в Мутала и с известно удивление чу и двамата да казват: „Идвам.“

Пристигнаха към три. Областният управител бе минал през Мутала. Той каза няколко думи на Мартин Бек и отиде при Хамар.

Алберг седеше в креслото за посетители вече два часа, но двамата размениха само няколко общи фрази. Алберг попита:

- Мислиш ли, че е той?
- Не знам.
- Трябва да е той.
- Да.

В пет без пет на вратата се почука. Бяха областният управител и Хамар.

— Убеден съм, че имаш право — каза управителят. — Употреби какъвто метод намериш за добре.

Мартин Бек кимна.

В шест без двацет звънна телефонът.

— Здравсти. — Беше Колберг. — Имаш ли време да се качиш? Фолке Бенгтсон, за когото ти говорих, е тук.

Мартин Бек остави слушалката и се изправи. На вратата се обърна и погледна Алберг.

Никой от двамата не каза нищо.

Качи се бавно по стълбите. Въпреки хилядите разпити, които имаше зад гърба си, усещаше странно свиване в стомаха и болки в лявата част на гръдния кош.

Колберг си беше свалил сакото и седеше с подпрени лакти на бюрото, спокоен и добродушен. Меландер беше с гръб към тях, зает със своите документи.

- Това, значи, е Фолке Бенгтсон — Колберг се изправи.
- Бек.
- Бенгтсон.

Обикновено ръкостискане. Колберг си взе сакото.

— Тръгвам си. Довиждане.

— Довиждане.

Мартин Бек седна. В пишещата машина на Колберг имаше лист хартия. Той леко го издърпа и прочете: „Фолке Ленарт Бенгтсон, съдържател на кантора за експедиция, роден на 6.8.1926 г. в община Густав Васа, Стокхолм. Неженен.“

Той погледна мъжа. Сини очи, доста обикновено лице. Малко сиви нишки в косата. Никаква нервност. Въобще нищо специално.

— Знаете ли защо ви повикахме?

— Не, всъщност не.

— Възможно е да ни помогнете с нещо.

— И какво е то?

Мартин Бек погледна към прозореца и каза:

— Сега вече наистина заваля.

— Да, наистина.

— Къде се намирахте през първата седмица на юли тази година? Спомняте ли си?

— Би трябвало. По това време бях в отпуск. Фирмата, в която съм назначен, затваря за четири седмици тогава.

— Да?

— Бях на няколко различни места, две седмици на Западния бряг. Когато съм свободен, винаги отивам там на риболов. През зимата също, поне за една седмица.

— С какво отивате дотам? С кола?

Мъжът се усмихна.

— Не, всъщност аз нямам кола. Дори нямам и шофьорска книжка. Пътувам с мотопед.

Мартин Бек остана мълчалив известно време.

— Не е лошо, аз самият имах мотопед няколко години. Каква марка карате?

— Тогава имах „Монарк“, но го смених през есента.

— Спомняте ли си как прекарахте ваканцията?

— Разбира се. Първо бях една седмица в Мем, това е на брега Йостойта, точно където започва Йотаканал. После заминах за Бохуслен.

Мартин Бек стана и отиде при каната с вода, която стоеше върху канцеларския шкаф до вратата. Хвърли поглед към Меландер. Върна се. Вдигна капака на магнетофона и включи микрофона. Меландер пъкна лулата си в джоба и си тръгна. Мъжът погледна апарата.

— С кораб ли пътувахте от Мем до Гьотеборг?

— Не, от Съдершьопинг.

— Как се наричаше параходът?

— „Диана“.

— В кой ден заминахте?

— Не си спомням точно. Някой от първите дни на юли.

— Нещо особено случи ли се по време на пътуването?

— Не, доколкото си спомням.

— Сигурен ли сте? Помислете.

— Да, впрочем параходът получи авария, но това беше, преди да се кача на борда. Затова беше закъснял. Иначе нямаше да успея.

— А когато пристигнахте в Гьотеборг, какво правихте?

— Параходът пристигна много рано сутринта. Отидох в едно село, което се казва Хамбургсунд. Чрез обява си бях запазил там стая.

— Колко дълго останахте?

— Две седмици.

— И какво правехте през тези две седмици?

— Ловях риба. Времето беше лошо.

Мартин Бек издърпа чекмеджето на бюрото на Колберг и извади трите снимки на Роузана Макгро.

— Познавате ли тази жена?

Мъжът разгледа снимките една по една. Нищо не трепна по лицето му.

— Лицето ми изглежда някак си познато — каза той. — Коя е тя?

— Била е на борда на „Диана“.

— Да, мисля, че си спомням — отбеляза мъжът равнодушно и отново погледна снимките. — Но не съм сигурен. Как се казва?

— Роузана Макгро. Американка.

— Сега си спомням. Да, така е. Беше на борда. Няколко пъти разговарях с нея. Доколкото можех.

— Оттогава не сте я виждали и не сте чували името ѝ?

— Не, фактически не. Тоест, досега не.

Мартин Бек улови погледа на мъжа и го задържа. Лицето му беше студено, спокойно и питащо.

— Знаете ли, че по време на това пътуване Роузана Макгро е била убита?

Лека сянка премина през лицето на мъжа.

— Не... — каза той накрая. — Не, наистина не знаех.

Мъжът сви вежди.

— Вярно ли е? — внезапно попита той.

— Изглежда много странно, че не сте чули за това. Откровено казано, не ви вярвам.

Мартин Бек имаше чувството, че мъжът бе престанал да слуша.

— Естествено, сега разбирам защо ме доведохте тук.

— Чухте ли какво ви казах? Изглежда странно, че всичко, което се писа за това събитие, ви е убягнало. Чисто и просто не ви вярвам.

— Ако имах някаква представа за случилото се, щях естествено да съобщя.

— Да съобщите?

— Да, като свидетел.

— На какво?

— Да разкажа, че съм я срещал. Къде е била убита? В Гьотеборг?

— Не, на борда на парахода, в каютата си. Докато и вие сте бил там.

— Това е невъзможно.

— Защо?

— Някой трябва да е забелязал. Всяка каюта бе претърпана.

— Още по-невъзможно е обаче никога да не сте чули да се говори за това. Трудно ми е да го повярвам.

— Чакайте, мога да обясня. Никога не чета вестници.

— Много се говореше и по радиото, и в новините по телевизията. Точно тези снимки бяха показани в „Актюелт“. Няколко пъти. Нямате ли телевизор?

— Имам, разбира се. Но гледам само програми за природата и филми.

Мартин Бек млъкна и се вгледа в мъжа. След минута попита:

— Защо не четете вестници?

— Не съдържат нищо, което да ме интересува. Само политика и... такива неща като това, което казахте, убийства, несчастни случаи,

всякакви беди.

— Въобще четете ли нещо?

— Разбира се, всъщност няколко списания. За спорт, риболов, туризъм, понякога някоя и друга приключенска история.

— Какви списания?

— „Спорт“, на практика всеки брой, от време на време „Ал-спорт“ и „Рекорд-магазин“, както и „Лектюр“. Него чета от малък. Понякога си купувам и американски списания за риболов.

— Никога ли не обсъждате събитията на деня с колегите си?

— Не, те добре ме познават и знаят, че не се интересувам. Говорят помежду си и тогава научавам по нещо.

Мартин Бек мълчеше.

— Разбирам, че изглежда странно. Но мога единствено да повторя, че това е истината. Трябва да ми повярвате.

— Религиозен ли сте?

— Не. Защо?

Мартин Бек извади цигара и бутна напред пакета.

— Не, благодаря, не пуша.

— Пиете ли алкохол?

— Обичам бира. Събота след работа пийвам по една-две. Никога нещо по-силно.

Мартин Бек го наблюдаваше невъзмутимо. Мъжът не направи и най-малкия опит да избегне погледа му.

— Е, във всеки случай най-сетне ви намерихме. Това е главното.

— Да. Как успяхте? Искам да кажа, как разбрахте, че съм бил на борда?

— О, беше случайност. Естествено, ви разпознаха. Досега вие сте единственият, който се е запознал и е разговарял с тази жена. Как се срещнахте двамата?

— Струва ми се... сега си спомням. Тя случайно стоеше до мен и нещо ме попита.

— И?

— Отговорих. Колкото можах. Английският ми не е особено добър.

— Но четете американски списания?

— Да, и затова винаги използвам случая да поговоря с англичани или американци. За да се упражнявам. Не се случва често. Един път в

седмицата ходя да гледам по някой американски филм, какъвто и да е. Най-често гледам детективските серии по телевизията, макар съдържанието да не ме интересува.

— И така, вие разговаряхте с Роузана Макгро. За какво?

— Ами...

— Опитайте се да си спомните. Може да е важно.

— Тя спомена това-онова за себе си.

— Например?

— Къде живеела, но съм забравил.

— Възможно ли е да е Ню Йорк?

— Не, тя спомена някакъв щат в Америка. Може би Невада.

Всъщност не помня.

— По-нататък?

— Каза, че работела в библиотека. Това със сигурност си спомням. И че е била вече в Нордкап и в Лапландия. Че е видяла среднощното слънце. Питаше за доста неща.

— Много време ли прекарахте заедно?

— Не, не мога да твърдя. Говорих с нея три-четири пъти.

— Кога? И в коя част от пътуването?

Мъжът не отговори веднага.

— Трябва да е било през първия ден. Фактически помня, че си правехме компания между Берг и Юнгсбру, където обикновено пътниците слизат замалко, докато отворят шлюза за парахода.

— Познавате ли добре канала и околностите?

— Да, доста добре.

— Пътували ли сте дотам преди?

— Да, няколко пъти. Винаги използвам малко да попътувам, когато това влиза в плановете ми за отпуска. Вече не са останали много от стария вид кораби и това пътуване е доста приятно.

— Колко пъти?

— Не мога да кажа точно. Може би ако помисля... Но във всеки случай някъде около десетина пъти през последните години. По различни маршрути. Само един път съм пътувал по цялата отсечка от Гьотеборг до Стокхолм.

— Като палубен пасажер?

— Да. Каютите се резервират много по-рано. Освен това е доста скъпо да се пътува като турист.

— Не е ли неудобно без каюта?

— Не, ни най-малко. Може да се спи на някой диван в салоните под палубата. Пък и не съм много претенциозен.

— И така, срещнахте Роузана Макгро. Спомняте си, че сте били заедно при Юнгсбру. А после, по време на пътуването?

— Струва ми се, че разговаряхме още един-два пъти.

— Кога?

— Е, това не си спомням.

— Виждахте ли я през останалото време от пътуването?

— Не, доколкото си спомням.

— Знаете ли къде беше нейната каюта?

Никакъв отговор.

— Чухте ли въпроса? Къде беше нейната каюта?

— Опитвам се да си спомня. Не, не мисля, че изобщо съм знаел.

— Никога ли не сте били вътре в каютата ѝ?

— Не. Впрочем каютите са ужасно тесни, освен това живееха по двама пътници във всяка.

— Винаги?

— Ами някои пътуват и сами. Но не са много, защото е скъпо.

— Знаете ли дали Роузана Макгро пътуваше сама?

— Не, не съм се замислял за това. Доколкото си спомням, и тя не спомена нищо.

— И никога не сте я придружавал до каютата ѝ?

— Не, никога.

— В Юнгсбру за какво разговаряхте?

— Спомням си, че я запитах дали не иска да види църквата в манастира във Врета, той е съвсем наблизо. Но тя не пожела. Между другото не съм и съвсем сигурен дали изобщо разбра какво ѝ казах.

— За какво друго говорихте?

— Не помня. Нищо особено. Не мисля, че си казахме много нещо. Вървахме по пътеката покрай канала. И други хора се разхождаха там.

— Видяхте ли я с някого другиго?

Мъжът седеше и мълчеше, гледаше безизразно към прозореца.

— Това е много важен въпрос.

— Разбирам. Опитвам се да си спомня. Все пак тя разговаряше и с други, докато стоях до нея, някакъв друг американец или англичанин.

Не си спомням точно.

Мартин Бек стана и отиде при каната с вода.

— Искате ли вода?

— Не, благодаря, не съм жаден.

Мартин Бек отпи и се върна на мястото си. Натисна бутон под плота на бюрото. Превъртя лентата и спря магнетофона.

След минута влезе Меландер и се запъти към бюрото си.

— Виж какво, вземи това и го приложи към сведенията, моля те.

Меландер взе лентата и излезе.

Мъжът на име Фолке Бенгтсон седеше изправен на стола и гледаше Мартин Бек с безизразни сини очи.

— Както казах, вие сте единственият, за когото знаем, че си спомня или признава, че е разговарял с нея.

— Разбирам.

— Да не би случайно вие да сте я убили?

— Не, със сигурност не съм аз. Вярвате ли ми?

— Някой трябва да го е направил.

— Дори не знаех, че е била убита. Нито как се е казвала. Да не би да мислите, че аз...

— Ако очаквах да си признаете, нямаше да ви питам с този тон.

— Разбирам... струва ми се. Шегувахте ли се?

— Не.

Мъжът замълча.

— Ако ви бях казал: ние сме сигурни, че сте били в каютата на тази жена, какво щяхте да кажете тогава?

Отговорът се забави с около десетина секунди.

— Че имате някаква грешка. Но и вие не бихте го казали, ако не сте сигурен, нали?

Мартин Бек не отговори.

— И в такъв случай би трябвало да съм бил там, без да знам какво правя?

— Обикновено знаете ли какво правите?

Мъжът леко повдигна едната си вежда.

— Да, обикновено знам. — После твърдо заяви: — Не съм бил там.

— Надявам се, разбирате — каза Мартин Бек, — че този случай е много заплетен.

„Слава Богу, че това не го записа магнетофонът“ — помисли си той.

— Разбирам.

Мартин Бек помачка филтъра на една „Флорида“ и я запали.

— Не сте женен?

— Не.

— Имате ли постоянна връзка с някоя жена?

— Не. Дори не мога да помисля да изоставя ергенския си живот, свикнал съм да живея сам.

— Имате ли братя или сестри?

— Не, бях единствено дете.

— И сте израснали при родителите си?

— С майка ми. Баща ми умря, когато бях шестгодишен. Почти не го помня.

— Никакви ли отношения нямате с жени?

— Естествено не съм съвсем неопитен. Все пак приближавам четиридесетте.

Мартин Бек внимателно го наблюдаваше.

— Когато имате нужда от женска компания, към проститутки ли се обръщате?

— Не, никога.

— Можете ли да споменете някоя жена, с която сте били за дълго или за кратко време?

— Вероятно бих могъл, но не желая.

Мартин Бек издърпа чекмеджето на бюрото на четири-пет сантиметра, погледна в него и поглади с показалец долната си устна.

— Би било добре да споменете някоя.

— Тази, която напоследък... с която съм бил повече... ангажиран... ами тя... Да, тя сега е омъжена и повече нямаме никакъв контакт. За нея всичко това би било много деликатно.

— Но ще свърши работа — каза Мартин Бек, без да вдига поглед.

— Не бих искал да й причиня неприятности.

— Няма да й причиним неприятности. Как се казва?

— Ако гарантирате... по мъж се казва Сив Линдберг. Но аз наистина ви моля...

— Къде живее?

— В Лидингьо. Мъжът ѝ е инженер. Не знам адреса, някъде в Будап.

Мартин Бек хвърли последен поглед върху снимката на жената от Векшю. После хлопна чекмеджето и каза:

— Благодаря. Съжалявам, че трябва да ви задавам въпроси от такъв характер. Но, уви, такава ми е работата.

Меландер влезе и седна зад бюрото си.

— Ще ви помоля да почакате няколко минути — обърна се Мартин Бек към мъжа и излезе.

В стаята на долния етаж тъкмо прослушваха последните реплики от магнетофонната лента. Мартин Бек стоеше с гръб, опрян до стената, и слушаше.

„Искате ли вода?“

„Не, благодаря, не съм жаден.“

Областният управител проговори пръв.

— Е?

— Пуснете го.

Управителят погледна към тавана, Колберг към пода, а Алберг погледна Мартин Бек.

— Не си го притиснал както трябва — намръщи се управителят. — Не беше кой знае колко дълъг разпит.

— Не.

— А ако го задържим? — попита областният управител.

— Тогава пак трябва да го пуснем в четвъртък по същото време — отговори Хамар.

— Добре — съгласи се областният управител.

Мартин Бек кимна. Излезе от стаята и се качи по стълбите. Бодежите в лявата част на гръдния кош още го мъчеха.

Меландер и мъжът на име Фолке Бенгтсон сякаш не бяха помръднали, откакто ги остави, и по нищо не личеше да са разговаряли.

— Съжалявам, че бяхме принудени да ви обезпокоим. Мога ли да ви предложа транспорт до вас?

— Благодаря, ще взема метрото.

— Може да е по-бързо.

— Да, наистина.

Мартин Бек учтиво го придружи до партера.

— И така, довиждане.

— Довиждане.

Обикновено ръкостискане.

Колберг и Алберг все още седяха и се вглеждаха в магнетофона.

— Да продължим ли да го следим? — поинтересува се Колберг.

— Не.

— Мислиш ли, че е той? — попита Алберг.

Мартин Бек стоеше по средата на стаята и гладеше дясната си ръка.

— Да. Разбира се, че е той.

[1] Предколеден традиционен шведски празник. Бел. пр. ↑

24.

Общо взето, къщата приличаше на неговата собствена в Багармосен. Тясно стълбище със стандартни табелки с имената по вратите и шахта за боклук между етажите. Намираще се на „Фрегатвеген“ в Будал, докдето той се добра с влака за Лидингьо.

Часът беше подбран много грижливо. В един и петнайсет чиновниците си седят по канторите, а малките деца спят следобеден сън. Домакините са пуснали радиото и пият кафе със захарин.

Жената, която отвори, беше нисичка, руса и синеока. Малко под трийсетте, доста хубавичка. Тя стискаше дръжката на вратата, готова веднага да я затвори.

— Полиция ли? Случило ли се е нещо? Мъжът ми...

Лицето ѝ бе уплашено и объркано. И миловидно — си помисли Мартин Бек. Той показа служебната си значка, което видимо я поуспокои.

— Не разбирам с какво мога да ви бъда полезна, но влезте все пак...

Мебелировката беше безлична, скучна и натруфена, но изгледът бе фантастичен.

— Имате ли деца? — попита той уклончиво.

— Да, момиченце на десет месеца. Тъкмо я приспах.

Той извади фотографиите.

— Познавате ли този мъж?

Тя веднага пламна, замига и несигурно отвърна:

— Да, познавах го. Но това беше преди няколко години. Какво е направил?

Мартин Бек не отговори веднага.

— Разбирате ли, ужасно е неудобно. Мъжът ми...

Жената явно търсеше думи.

— Нека седнем — посочи Мартин Бек. — Извинете, че аз ви предлагам.

— Да, да, разбира се.

Тя седна на ръба на дивана, напрегната, с изправен гръб.

— Изобщо не бива да се страхувате или безпокоите. Ето за какво става дума. Този мъж ни интересува по няколко причини като свидетел. Но в никакъв случай това няма нищо общо с вас. За нас са важни всякакви сведения за неговия характер от човек, който по един или друг начин е бил с него.

Това явно не я успокои особено.

— Ужасно е неприятно. Вижте, моят мъж... женени сме от близо две години и той не знае... за Фолке, не съм му казвала за този мъж... Но, да, разбира се, ако той научи, че съм била преди с друг...

Тя все повече се заплиташе и изчервяваше.

— Никога не говорим за тези неща.

— Можете да бъдете напълно спокойна. Просто ви моля да отговорите на няколко въпроса. Мъжът ви няма да узнае какво ще разкажете, както и изобщо някой друг. Във всеки случай някой, когото познавате.

Тя кимна, но все още упорито гледаше настрана.

— Значи познавате Фолке Бенгтсон?

— Да...

— Кога и къде се запознахте с него?

— Аз... срещнахме се преди повече от четири години на едно място... в една фирма, бяхме колеги.

— „Ериксон — превози“?

— Да... там работех, в касата.

— И имахте отношения с него?

Жената кимна с наведена глава.

— Колко дълго?

— Една година — промълви тя.

— Бяхте ли щастливи заедно?

Тя му хвърли бърз колеблив поглед и безпомощно разпери ръце. Мартин Бек погледна през рамото ѝ към прозореца, откъдето надзърташе мрачното, сиво, зимно небе.

— Как почна всичко?

— Ами ние... се срещнахме всеки ден, почнахме да пием заедно кафе, после да обядваме заедно. И... да, той ме изпрати няколко пъти.

— Къде живеете?

— Във „Васастан“, на „Упландсгатан“.

— Сама?
— О, не, тогава все още си бях у дома.
— Някой път придружаваше ли ви до жилището?
Тя енергично поклати глава, все още без да го гледа.
— Какво стана после?
— Покани ме няколко пъти на кино. И после... покани ме на вечеря.
— У тях?
— Не, това беше после.
— Кога?
— През октомври.
— Колко дълго бяхте заедно преди това?
— Няколко месеца.
— И после започнахте истинска връзка?
Тя дълго седя мълчаливо. Накрая каза:
— Наистина ли трябва да отговоря?
— Да, важно е. По-добре да отговорите сега и тук. Това ще ви спести маса неприятности.
— Какво искате да знаете? Какво искате да ви кажа?
— Вие имахте интимни отношения, нали?
Тя кимна.
— Кога започна това? Първия път, когато бяхте при него?
— О, не... четвъртия или може би петия път. Петия, струва ми се.
— И после това се повтори?
Жената безпомощно го погледна.
— Колко често?
— Не много, мисля.
— Но всеки път, когато бяхте при него?
— О, не, в никакъв случай.
— Какво правехте, когато бяхте заедно?
— О, най-различни неща, хапвахме, разговаряхме, гледахме телевизия и рибите.
— Рибите?
— Имаше голям аквариум.
Мартин Бек пое дълбоко дъх.
— Бяхте ли щастлива с него?

- Аз...
- Опитайте се да отговорите.
- Вие... вие питате така направо. Да, мисля, че да.
- Беше ли брутален с вас?
- Не ви разбирам.
- Искам да кажа, когато бяхте заедно. Удрял ли ви е?
- О, не.
- Наранявал ли ви е по някакъв начин?
- Не.
- Никога?
- Не, никога. И защо би трябвало да го прави?
- Разговаряли ли сте за женитба или да живеете заедно?
- Не.
- Защо?
- Той никога не каза подобно нещо, никога.
- Не се ли страхувахте да не забременеете?
- О, да. Но ние винаги бяхме много внимателни.

Мартин Бек се съсредоточи и се вгледа в нея. Тя все още седеше изправена на ръба на дивана, с притиснати колене и напрегнати мускули. Не само лицето, а и шията ѝ беше силно зачервена, както и малкото, което се виждаше от раменете, а по слепоочията бяха избили ситни капчици пот.

— Какъв беше той като мъж? В сексуален смисъл?

Въпросът тотално я обърка. Тя неспокойно раздвижи ръце. Накрая каза:

— Мил.

— Какво значи „мил“?

— Той... искам да кажа, че се нуждаеше от много нежност. И аз, аз бях също такава.

Макар че седеше на по-малко от половин метър от нея, му бе трудно да разбере какво казва.

— Обичахте ли го?

— Мисля, че да.

— Задоволяваше ли ви?

— Не знам.

— Защо престанахте да бъдете заедно?

— Не знам. Просто всичко свърши.

— Има още нещо, за което ще ви помоля да отговорите. Когато имахте интимни отношения, той ли поемаше пръв инициативата?

— Да... какво имате предвид... предполагам, че беше така, винаги.

— Общо колко пъти спяхте заедно?

— Пет... — прошепна тя.

Мартин Бек седеше неподвижно и я наблюдаваше. Искаше да запита: „Това първият мъж в живота ви ли беше? Събличахте ли се гола? Правехте ли го на запалена лампа? Случваше ли се той...“

— Довиждане — каза той внезапно и се изправи. — Извинете, че ви обезпокоих.

Самичък затвори вратата след себе си. Последното, което я чу да казва, беше:

— Извинете, аз съм малко стеснителна...

Мартин Бек крачеше напред-назад по заснежения перон, докато чакаше влака. Държеше ръцете си дълбоко в джобовете, вдигнал рамене, подсвиркваше си фалшиво и разсеяно.

Най-после знаеше какво да направи.

25.

Докато слушаше, Хамар драскаше човечета по хартията пред себе си. Обикновено това беше добър признак. После каза:

— Откъде ще вземеш жената?

— Трябва да има някоя от корпуса.

— Най-добре първо да я намериш.

Десет минути по-късно Колберг попита:

— Откъде ще вземеш мадамата?

— Кой от двамата ни е прекарал осемнайсет години с опрян задник в бюрата на другите хора?

— Няма да стане с коя да е.

— Никой не познава състава по-добре от теб.

— Добре. Мога да се поогледам.

— Точно така.

Меландер изглеждаше напълно незаинтересован. Дори без да се обърне или да извади лулата от устата си, заговори:

— Вибекке Амдал живее на „Голдудгаде“, на петдесет и девет години е и е вдовица на бирен фабрикант. Не може да си спомни да е виждала Роузана Макгро освен на снимката, която е направила на „Ридархолмен“. Карин Ларшон е изчезнала от кораба в Ротердам. Но полицията твърди, че вече я няма там. Възможно е да се е качила на друг кораб с фалшиви документи.

— Чуждестранни, разбира се — обади се Колберг. — Правила го е и преди. Може да мине цяла година, докато я пипнем. Или пет. И после няма да каже нищо. Кафка обаждал ли се е?

— Не още.

Мартин Бек слезе на долния етаж и се обади в Мутала.

— Да — отговори спокойно Алберг. — Това явно е единственият начин. Но откъде ще вземеш момичето?

— От полицейския корпус. Може и от вашия.

— Не, не става.

Мартин Бек остави слушалката. Телефонът звънна в същия миг. Беше един от цивилните патрули в квартал „Клара“.

— Направихме точно каквото каза.

— И?

— Мъжът изглежда уверен, но повярвай ми, като подгонен е. Нащрек, често се обръща, често се спира. Ще бъде трудно да го следим, без да забележи.

— Видя ли някого от вас?

— Не, бяхме трима и не вървахме по петите му, само стояхме спокойно и го оставихме да мине покрай нас. Освен това нали работата ни е да не ни разпознават. Можем ли да направим още нещо за теб?

— Не, не и за момента.

Следващият разговор дойде от района на „Адолф Фредрик“.

— Тук е Хансон от пети. Видях го на „Бровалагатан“ и сутринта, и сега, когато се прибра.

— Как се държеше?

— Спокойно, но ми се стори, че все пак е нащрек.

— Не забеляза ли нещо?

— Не, нямаше как. Сутринта седях в колата, а вечерта беше тъпкано с народ. Единственият път, когато бях по-близо до него, беше сега при будката за вестници на „Санкт Ериксплан“. Бях зад него, пред мен имаше двама души на опашката.

— Той какво купи?

— Вестници.

— Какви?

— Цял куп. Всички сутрешни и двата вечерни.

Меландер драсна по вратата и промуши глава.

— Смятам да си тръгвам. Може ли? Трябва да купя коледни подаръци.

Мартин Бек кимна и си помисли: „Боже мой, коледни подаръци“, и веднага забрави какво си беше помислил.

Тръгна си късно за в къщи и въпреки това не успя да избегне навалицата. Коледната треска бе в разгара си и магазините бяха отворени до по-късно от обикновено.

В къщи жена му каза, че изглежда разсеян, но той се направи, че не я е чул, и пропусна репликата покрай ушите си.

На сутрешното кафе тя попита:

— Ще бъдеш ли свободен на празниците?

Нищо особено не се случи до четири и четвърт, когато Колберг влетя задъхан:

— Мисля, че имам една, която става.

— От корпуса ли е?

— Работи на „Бергсгата“ . Ще бъде тук утре в девет и половина. Ако е подходяща, Хамар ще се погрижи да я освободят.

— Как изглежда?

— Някак ми се стори, че прилича на Роузана. Но е по-висока, малко по-хубава и очебийно по-умна.

— Какво може?

— В полицията е от няколко години. Спокойно и изискано момиче. Здрава и силна.

— Добре ли я познаваш?

— Почти никак.

— И не е омъжена?

Колберг измъкна лист с нещо написано на машина от джоба си.

— Тук има всичко, което ти е нужно. Сега тръгвам да купувам коледни подаръци.

„Коледни подаръци“ — помисли Мартин Бек и погледна часовника си. Четири и половина и като ударен от някаква мисъл грабна телефона и се обади на жената в Будап.

— А, вие ли сте. Но моля ви...

— В неподходящо време ли се обаждам?

— Не, не е това... Мъжът ми не се връща преди шест без четвърт.

— Само един простичък въпрос. Мъжът, за когото говорехме с вас вчера, получавал ли е нещо от вас? Имам предвид някакъв подарък, нещо за спомен...

— Не, никакви подаръци. Не сме си правили такива. Разберете...

— Беше ли стиснат?

— По-скоро икономичен, бих казала. Аз съм същата. Единственото...

Мълчание. Той почти чу как тя се изчервява.

— Какво му дадохте?

— Един... един малък амулет... евтино нещо...

— Кога му го дадохте?

— Когато се разделихме... Той го пожела... Никога не го свалях от себе си.

— Той ли ви го взе?

— О, дадох му го с удоволствие. Хубаво е човек да има някакъв спомен... дори ако...

— Много ви благодаря. Довиждане.

Звънна на Алберг.

— Говорих с Ларшон и с градския прокурор. Областният управител е болен.

— Какво казаха?

— О кей. Разбраха, че няма друг начин. Малко е необичайно, но...

— Правено е много пъти преди, тук в Швеция също. Това, което сега искам да ти предложа, е нещо повече от необичайно.

— Звучи добре.

— Пусни съобщение във вестниците, че убийството е на път да се изясни.

— Сега?

— Да, веднага. Днес. Разбираш ли ме?

— Да. Чужденец.

— Точно така. Например: „Според получено съобщение една личност, която отдавна е преследвана от Интерпол във връзка с убийството на Роузана Макгро, е била арестувана от американската полиция.“

— А ние през цялото време сме мислили, че убиецът е в Швеция?

— Горедолу. Важното е да стане бързо.

— Разбирам.

— После е най-добре да дойдеш тук.

— Веднага?

— Почти.

В стаята влезе куриер. Бек притисна слушалката до лявото си рамо и разкъса телеграмата. Беше от Кафка.

— Какво пише? — попита Алберг.

— Само две думи: „Направете капан.“

26.

Старши сержант от полицията Соня Хансон наистина приличаше на Роузана Макгро. Колберг имаше право.

Тя седеше в креслото за посетители в стаята на Мартин Бек със склучени върху коленете си ръце и го гледаше със спокоен, съсредоточен поглед на сивите си очи. Тъмната ѝ коса бе вчесана а ла паж и бретонът меко падаше върху лявата ѝ вежда. Лицето ѝ бе свежо и открито, без грим. Изглеждаше най-много на двайсет години, но Мартин Бек знаеше, че е на двайсет и пет.

— Преди всичко искам да знаеш, че това е доброволна работа. Така че ако желаяш, можеш да се откажеш. Избрахме теб да помолим да поемеш задачата, защото имаш най-големи предпоставки да се справиш. Най-вече благодарение на вида ти.

Момичето в креслото отметна бретона и го загледа въпросително.

— На второ място — продължи Мартин Бек, — живееш в центъра на града, не си омъжена, не съжителстваш с някого, както хубавичко се изразяват, нали?

Соня Хансон поклати глава.

— Надявам се да мога да ви помогна. Но какво ми има на вида?

— Спомняш ли си Роузана Макгро, момичето от Америка, което лятото убиха на Йотаканал?

— Има си хас. Щом работя в отдела за изчезнали момичета. Даже бях включена за известно време.

— Знаем кой го е направил и той е тук, в града. Разпитах го. Той признава, че е бил на борда на кораба, когато това се е случило, и че се е срещал с нея, но няма никакво намерение да си признае убийството.

— Не е ли твърде недостоверно твърдение? Искам да кажа, толкова много се писа за това.

— Казва, че не четял вестници. Доникъде не стигнахме с него, изглежда напълно честен и отговаря откровено на всички въпроси. Така че не можехме да го задържим и повече не го следим.

Единственият ни шанс е той да повтори и ето къде се включваш ти. Разбира се, ако искаш и смяташ, че можеш да се справиш. Ти ще бъдеш следващата му жертва.

— Много мило — подхвърли Соня Хансон и изрови цигара от джоба на якето си.

— Доста приличаш на Роузана и нашето желание е да бъдеш примамката. Ще стане по следния начин: той работи като предприемач в експедиторска фирма, в бюро за експресни услуги на „Смоландсгатан“. Ще отидеш там и ще си поръчаш някакво преместване, ще пофлиртуваш с него и ще гледаш да уредиш така, че той да получи адреса и телефонния ти номер. Трябва да го заинтересуваш. После остава само да се надяваме.

— Значи сте го разпитвали? Тогава сигурно е нащрек.

— Пуснахме няколко съобщения, които би трябвало да го успокоят.

— Трябва да го прелъстя, така ли? Как, по дяволите, ще стане това? И ако успее?

— За това не бива да се тревожиш. Ние ще сме винаги наблизо. Но първо се налага да проучиш основно случая. Изчети целия материал, който имаме. Важно е. Трябва да бъдеш Роузана Макгро. Искам да кажа, да приличаш на нея.

— Вярно, че едно време играех в училищния театър, но предимно ангел или лисичка.

— Ето, виждаш ли. Ще стане.

Мартин Бек помълча няколко секунди, после каза:

— Това е единственият ни шанс. На него му трябва само един импулс и той ще го получи от нас.

— О кей, ще опитам. Надявам се да се справя. Няма да е лесно.

— Сега трябва да прегледаш всичко — доклади, филми, протоколи от разпити, писма, фотографии. После ще разговаряме пак.

— Веднага ли?

— Да. Днес. Хамар ще уреди да те освободят от „Бергсгатан“, докато свършим работата. И друго нещо. Ще дойдем у вас да видим обстановката. Ще трябва да извадим и дубликат от ключовете ти. Останалото — после.

Десет минути по-късно той я настани в стая близо до тези на Колберг и Меландер. Тя седеше с подпрени на бюрото лакти и четеше

първия доклад.

Следобед пристигна Алберг. Тъкмо бе успял да седне, когато Колберг връхлетя и така го тупна по гърба, че онзи замалко да падне от креслото за посетители.

— Гунар се връща утре сутринта — обясни Мартин Бек. — Дотогава трябва да хвърли един поглед на Бенгтсон.

— Това ще да е много предпазлив поглед — вметна Колберг.

— Мен няма как да познае — възрази Алберг.

— Ще стане, когато се връща от работа — заключи Колберг. — Но после трябва веднага да се омитаме. Всеки човек в този град плюс половината от населението въобще като обезумели търчат за коледни подаръци.

Алберг щракна с пръсти и се удари с длан по челото.

— Коледни подаръци! Съвсем забравих.

— Аз също — рече Мартин Бек. — Искам да кажа, сецам се понякога, но просто не успявам.

Трафикът беше страховит. В пет без две минути оставиха Алберг при „Нормалмсторг“ и го видяха как изчезва в тълпата на „Смоландсгатан“.

Колберг и Мартин Бек седяха в колата пред „Бернш“^[1] и чакаха. След двайсет и пет минути Алберг се пъкна при тях на задната седалка и заяви:

— Разбира се, че е той, от филма. Взе автобус шестдесет и пет.

— Да, за „Санкт Ериксплан“. После ще си купи мляко, хляб и масло и ще се прибере у дома. Ще яде, ще зяпа в екрана и ще си легне да спи — озъби се Колберг. — Къде да ви оставя?

— Тук. Дойде великият миг за купуване на подаръците.

На щанда за играчки час по-късно Алберг каза:

— Колберг греша. И другата част на населението е тук.

Отне им три часа, докато напазаруват каквото трябваше, и още час да се довлекат до „Багармосен“.

На другия ден Алберг за пръв път видя жената, която щеше да бъде тяхната примамка. Бе успяла да изчете все още само малка част от материала.

Вечерта той си замина за Мутала да празнува Коледа. Бяха се разбрали да започнат изпълнението на задачата веднага след Нова година.

[1] Прочут стокхолмски локал. Бел. пр. ↑

27.

Коледа мина вяло. Човекът на име Фолке Бенгтсон я прекара спокойно при майка си в Съодертелие. Мартин Бек непрекъснато мислеше за него, дори навръх Коледа и в парната баня зад маската на Дядо Мраз. Колберг се бе простудил и лежа три дни в болницата в Съодер.

Алберг се обади на втория ден — беше пиан.

Вестниците съдържаха няколко неопределени и неангажиращи колонки, които твърдяха, че убийството на канала било на път да се разкрие в САЩ и че шведската полиция нямала повече причини да се занимава със случая.

Традиционното новогодишно убийство стана в Гьотеборг и бе разкрито за по-малко от двацет и четири часа. Кафка изпрати една гигантска поздравителна картичка, лилава и помпозна, представляваща елен на фона на залязващо слънце. Алберг получи повишение.

Седми януари си изглеждаше като седми януари. Улиците бяха пълни със сиви, мръзнеци хора без пари. Разпродажбите на стоки с намаление бяха започнали, но въпреки това магазините бяха почти празни. Освен това времето беше мъгливо и студено.

Но седми януари беше решаващият ден.

Сутринта Хамар направи инспекция на силите. После попита:

— Колко време ще отнеме този експеримент?

— Докато успеем — вдигна рамене Алберг.

— Ти командваш.

Хамар беше помислил за всички ситуации, които евентуално биха изникнали. Например когато Мартин Бек и Колберг щяха да бъдат необходими за други задачи. Или Меландер и Стенстрьом, които най-малкото биха се включили в задачата. Както и ако отделът, от който беше наето момичето, щеше да си го поиска обратно.

— На добър час, деца — благослови ги той.

Малко по-късно остана само Соня Хансон. Беше настинала, седеше в креслото за посетители и се секнеше. Мартин Бек я погледна.

Беше с ботуши, със сиво яке и черни кадифени панталони.

— Така ли смяташ да изглеждаш? — кисело попита той.

— Не, ще се прибера и ще се преоблека. Но искам да обърна внимание на нещо. На трети юли миналата година е било лято, а сега е зима. Сигурно ще изглежда малко странно, ако се втурна в бюро за експресни поръчки със слънчеви очила и бикини и попитам могат ли да ми преместят мебелите.

— Направи каквото смяташ за необходимо. Важното е, че разбираш смисъла.

Той постоя мълчаливо.

— Дано и аз да съм го разбрал — въздъхна накрая.

Жената замислено го погледна.

— Струва ми се, че разбирам. Прочетох всяка думичка, написана за нея, отново и отново. Гледах филма поне десет пъти. Подбрах дрехи и се упражнявах часове пред огледалото. Но още много ми остава, нейният характер просто е съвършено различен от моя. Навиците й също. Никога не съм живяла като нея и няма и да живея. Но ще направя всичко, което е по силите ми.

— Добре — каза Мартин Бек.

Тя беше някак недостъпна и не беше лесно да се сближиш с нея. Единственото, което знаеше за личния й живот, бе, че има дъщеря на пет години, която живее в провинцията, при нейните родители. Явно никога не се е омъжвала. Но въпреки че не успя да я опознае, той я харесваше. Беше умна, реалистична и си знаеше работата. А това беше много.

Беше четири следобед, когато тя пак се обади.

— Бях вече там. И направо се прибрах, ако не възразяваш.

— Е, не можем да очакваме той веднага да се втурне подир теб. Как мина?

— Добре, струва ми се. Доколкото е възможно — добре. Утре ще ми донесат бюрото.

— Той хареса ли те?

— Не знам. Имам чувството, че леко се запали. Не е лесно да се каже, след като не знам как въобще се държи.

— Трудно ли ти беше?

— Честно казано, не беше много трудно. Намирам го за доста приятен. И някак си красив. Сигурен ли си, че това е нашият човек? Не

че имам богат опит в общуване с убийци, но просто ми е трудно да си го представя като убиец на Роузана.

— Да, сигурен съм. Какво каза той? Получи ли телефонния ти номер?

— Да, записа си адреса и телефона на някаква хартийка. Обясних също, че имам домофон, но не отварям, ако не очаквам някого, тъй че той ще трябва първо да ми се обади и да ме предупреди, когато идва. Общо взето, не говореше много.

— Сами ли бяхте в стаята?

— Да. От другата страна на стъклената преграда седеше една дебела лелка, но тя не можеше да ни чува. Пък и през цялото време говореше по телефона, така че и аз не я чувах.

— Имаше ли някаква възможност да говориш с него за нещо друго, освен местенето на бюрото?

— Да, казах, че времето е мрачно, той отвърна „Уф, наистина“. Сетне казах, че слава Богу, Коледа мина, и той отвърна, че мисли същото. После казах, че за сам човек като мен Коледа не е най-веселият празник.

— И тогава? Какво отговори той?

— Че и той всъщност е сам и че не обича Коледите, въпреки че обикновено ги празнувал с майка си.

— Звучи добре — изхъмка Мартин Бек. — Говорихте ли още нещо?

— Не, мисля, че не.

В слушалката настъпи тишина. После тя се сети:

— О, да, помолих го да ми запише адреса и телефонния номер на фирмата, за да не търся в указателя. Даде ми картичка.

— И ти си тръгна?

— Ами да, не можех повече да вися там, но все пак се помотах малко. Докато си закопчех палтото и други такива. Да изтъкна впития пуловер. Впрочем казах, че ако не успеят навреме с бюрото, няма значение, защото винаги съм си в къщи вечерно време и очаквам някой да звънне. Но той беше убеден, че ще успеят за сутринта.

— Отлично. Слушай, тази вечер смятаме да репетираме. Ще бъдем в полицейския участък в „Клара“, Стенстрьом ще играе Бенгтсон и ще ти се обади. Ти ще отговориш, веднага ще ми звънеш в „Клара“ и ние ще дойдем у вас да изчакаме Стенстрьом. Разбра ли ме?

— Да, разбрах. Значи, обаждам се веднага щом се обади Стенстрьом. В колко часа горе-долу?

— Няма да ти кажа. Нали няма да знаеш в колко ще ти се обади Бенгтсон.

— Прав си. Слушай, Мартин.

— Да?

— Някак си се държа чаровно. В никакъв случай гадно или нахално. Макар че всичко е ясно. Така е мислила и Роузана.

Дневната в четвърти участък при „Регерингсгатан“ беше хубаво обзаведена, стегната, но възможностите за развлечения бяха крайно ограничени.

Минаваше осем, когато Мартин Бек, изчел два пъти вечерните вестници, преглеждаше отново спорта и рекламите. Алберг и Колберг от два часа бяха потънали в партия шах, която явно им отнемаше всякакво желание за разговор, а Стенстрьом спеше с отворена уста на стол до вратата. Имаше право, предната нощ беше участвал в друга акция. Пък и нали щеше да играе престъпника, нямаше нужда да бъде особено напрегнат.

От време на време влизаха и излизаха полицаи от патрула, сядаха с разкрасени крака пред телевизора, някои от тях се взираха с неприкрито любопитство в хората от криминалната.

В осем и десет Мартин Бек отиде при Стенстрьом и го поразтърси.

— Почваме.

Стенстрьом се изправи, отиде при телефона и набра номера.

— Здравей — каза той. — Мога ли да дойда? Да? Добре.

После се върна на стола си и отново потъна в дрямка.

Мартин Бек погледна часовника. Телефонът звънна след петнадесет секунди. Беше включен на директна линия и работеше само за тях и на тяхна сметка. Никой друг не можеше да го използва.

— Тук е Бек.

— Соня е, здравей. Обади се сега. Ще дойде след половин час.

— Разбрано.

Той постави слушалката.

— Тръгваме, момчета.

— Я по-добре се откажи — подкачи го Алберг.

— О кей — каза Колберг, — едно на нула за теб.

Стенстрьом отвори едното си око.

— От коя посока трябва да се появя?

— От която искаш.

Слязоха при колата на Колберг, паркирана в двора на участъка. Той шофираше. Когато завиха при „Регерингсгатан“, каза:

— Пу, заплювам си да съм при гардероба.

— Не, старче, това е работа на Алберг.

— И защо?

— Той е единственият, който може да влезе в къщата, без да рискува да го разпознаят.

Соня Хансон живееше на „Рунебергсгатан“, на втория етаж в ъгловата къща към „Ериксбергсплан“.

Колберг паркира между „Лила Театерн“ и ресторант „Тение“. Разделиха се. Мартин Бек пресече улицата и застана в сянката на паметника на Карл Щаф. Оттук можеше добре да вижда къщата, освен това имаше изглед към площада „Ериксбергсплан“ и най-важните части от околните улици. Видя Колберг, който с изискана небрежност се движеше по „Рунебергсгатан“ в южна посока. Алберг се насочваше право към вратата, отвори я и влезе. Като наемател, който се прибира. Четиридесет и пет секунди, броени отсега. Алберг трябваше вече да е в жилището, а Колберг — на пост на завоя към „Ериксбергсгатан“. Мартин Бек натисна хронометъра и засече времето. Точно пет минути и десет секунди бяха изминали, откак постави слушалката след разговора със Соня Хансен.

Беше мрачно и ветровито и той вдигна яката на палтото си, заплашително изръмжавайки на някакъв пияница, който се опита да изпроси цигара.

Стенстрьом наистина се стараяше.

Освен че дойде дванайсет секунди по-рано, той се появи от съвсем неочаквана посока. Приплъзна се покрай ъгъла на стълбите на „Ериксбергспаркен“ и се движеше скрит зад тълпа кинозрители. Мартин Бек не го видя, преди да се пхне в къщата.

Колберг също действаше доста задоволително — той и Мартин Бек се засякоха пред вратата.

Влязоха заедно и заключиха вътрешната стъклена врата. Никой не каза нищо.

Колберг се заизкачва по стълбите. Трябваше да стои половин етаж под жилището и да не предприема нищо без предварително уговорен сигнал. Мартин Бек се опита да извика асансьора, но не успя. Затича се нагоре, преминавайки покрай изненадания Колберг, който все още беше на стълбите на първия етаж. Както очакваше, асансьорът беше на втория етаж, Стенстрьом го беше блокирал, като просто не беше затворил вътрешните му врати. По този начин бе успял да провали онази част от плана, която предполагаше Мартин Бек да вземе асансьора за по-горния етаж и да се приближи към апартамента отгоре.

В жилището все още беше тихо, но вероятно Стенстрьом залагаше на бързината, тъй като само след трийсет секунди се чу приглушен вик и тропот. Мартин Бек вече беше приготвил ключа и десет секунди по-късно се намираше в спалнята на Соня Хансон.

Момичето седеше на леглото. Стенстрьом стоеше по средата на стаята и се прозяваше, докато Алберг извиваше дясната му ръка зад гърба.

Мартин Бек свирна и Колберг връхлетя в жилището като експресен влак. В бързината събори масичката в антрето. Нямаше врати, които да отключва.

Мартин Бек си потърка носа и погледна момичето.

— Добре — похвали я той.

Тя бе избрала реалистичния стил на игра, на което се беше надявал. Беше без обувки и чорапи и носеше тънък памучен пеньоар без ръкави, къс до колената. Той беше сигурен, че отдолу нямаше нищо.

— Ще си метна нещо и ще приготвя вечеря.

Влязоха в другата стая. Тя дойде почти веднага, обута в сандали, джинси и кафяв пуловер. Десет минути по-късно кафето беше сервирано.

— Моят ключ заяжда — оплака се Алберг. — Трябва да го въртя като смахнат.

— Няма значение — успокои го Мартин Бек. — Няма да е нужно много да бързаш.

— Чух те по стълбите — заяде се Стенстрьом. — Точно когато тя отваряше.

— Явно трябват гумени подметки — въздъхна Колберг.

— Дупката, която пробихме в гардероба, е добра — подхвърли Алберг. — Виждах те почти през цялото време.

— Следващия път извади ключа — срязва го Стенстрьом. — Изгарях от желание да те заключа.

Телефонът иззвъня. Всички се вцепениха.

Момичето вдигна слушалката.

— Да, здравей... Не, не тази вечер... Ами известно време ще бъде заета... Дали съм срещнала някой мъж? Да, може да се каже.

Тя затвори телефона и срещна въпросителните им погледи.

— Нищо особено.

28.

Соня Хансон беше в банята и плакнеше прането. Когато изцеди водата и изправи гръб, чу, че телефонът звъни в дневната. Втурна се и вдигна слушалката дори без да си избърше ръцете.

Беше Бенгтсон.

— Бюрото е на път. Колата трябва да е там след четвърт час.

— Благодаря, много мило, че лично се обаждате. Иначе, както казах, никому не отварям, пък и не вярвах, че ще пристигне толкова бързо. Да дойда ли в кантората да платя, или...

— Може и на шофьора. Той има фактура.

— Благодаря, така ще направя. И благодаря за любезността, господин...

— Бенгтсон. Надявам се, госпожице Хансон, да сте доволна от нас. Както казах, ще пристигне след четвърт час. Благодаря и довиждане.

Щом приключиха разговора, тя се обади на Мартин Бек.

— Бюрото пристига след четвърт час. Току-що се обади. Замалко да изпусна разговора, беше чист късмет, че успях. Не бях мислила преди за това, но когато тече водата в банята, не чувам телефона.

— По-добре да не се къпеш известно време — посъветва я Мартин Бек. — Сериозно, винаги трябва да си близо до телефона. Няма да се качваш на тавана, да простираш и други подобни.

— Не, вече знам. Да слеза ли долу, когато дойде бюрото?

— Мисля, че да. После ми се обади.

Мартин Бек беше в стаята с Алберг, който въпросително повдигна вежди, когато остави слушалката.

— Да не би да й се е случило нещо?

— Спокойно. Ще се обади.

Чакаха още половин час, когато тя пак звънна.

— Какво стана? — попита той и прочисти гласа си.

— Почвам отначало. Двама носачи дойдоха с бюрото двайсет минути след нашия разговор. Дори не го погледнах, говорихме само

къде да го поставят. Когато си тръгнаха обаче, забелязах, че не е същото бюро, и отидох да се оплача.

— Беше там доста дълго.

— Да, при него имаше клиент, когато пристигнах. Седях зад стъкленото прозорче и чаках, той няколко пъти ме погледна и като че ли побърза да отпрати клиента. Беше направо съкрушен, а аз казах, че е обикновена грешка и фирмата не бива да бъде обвинена за това, като накрая почти се скарахме чия е вината. После той отиде да търси някого, който да докара истинското бюро още тази вечер.

— И?

— Но не можа. Във всеки случай обеща да го докарат утре преди обяд. Каза, че с удоволствие щял сам да го донесе, аз му отвърнах, че няма нужда да се безпокои, но че все пак е мило от негова страна.

— Така. Ти тръгна ли си после?

— Не, поостанах.

— Разговорлив ли беше?

— Не особено. По-скоро стеснителен.

— За какво говорихте?

— За ужасното движение в града и колко приятен бе Стокхолм преди. После му казах, че не е най-подходящият град за самотни хора, и той се съгласи, но въпреки това се чувствал удобно да е сам.

— Изглеждаше ли, че му е забавен разговорът с теб?

— Мисля, че да. Но не можех да остана дълго. Той каза, че обичал да ходи на кино, иначе не излизал много-много. Сетне си тръгнах, той ме изпрати до вратата и въобще беше ужасно учтив. Сега какво ще правим?

— Нищо. Ще чакаме.

Два дена по-късно Соня Хансон отново отиде във фирмата.

— Искях само да ви благодаря за помощта. И да ви съобщя, че бюрото пристигна точно навреме. Съжалявам, ако съм ви създала някакви неприятности.

— Никакви неприятности — усмихна се Фолке Бенгтсон. — Госпожице Хансон, заповядайте пак. Винаги на вашите услуги.

После се появи някакъв мъж, който явно беше шефът, и ги прекъсна.

Излизайки от стаята, тя почувства, че Бенгтсон гледа след нея, и на външната врата се обърна и срещна погледа му през стъкленото

прозорче.

Проточи се една сива седмица, преди експериментът да се повтори. Поводът отново беше транспортен проблем. Не беше изминало много време, откак беше получила жилището си на „Рунебергсгатан“, и Соня Хансон все още събираше наследствени предмети и други вещи от разни тавани.

След още пет дни тя отново беше във фирмата, малко преди пет, просто минавала и решила да надникне.

Когато се обади на Бек, звучеше унило.

— Все още ли не реагира?

— Умерено. Мисля, че не е той.

— Защо?

— Изглежда много стеснителен. И малко незаинтересован. Последните един-два пъти доста се поотпуснах, едва ли не му се слагах. Седем мъже от десет биха седели пред вратата ми и биха вили като вълци още преди седмица. Вероятно нямам никаква привлекателна сила. Какво да правя?

— Продължавай.

Продължавай. Но докога? С всеки изминал ден погледът на Хамар ставаше все по-въпросителен, а лицето, което виждаше в огледалото, изглеждаше все по-изтощено.

Електрическият стенен часовник в стаята на полицейския участък в „Клара“ изтиктака още три лишени от събития ноци. Три седмици бяха минали от генералната репетиция. Планът бе изпиан до най-малката подробност, но нищо не сочеше, че някога ще имат повод да го приведат в действие. Абсолютно нищо не се беше случило. Човекът на име Фолке Бенгтсон живееше спокоен и редовен живот, пиеше си млякото, гледаше си работата и спеше девет часа на ноц. Те самите бяха на път да загубят всякакъв контакт с обкръжаващата ги действителност и с нормалното си съществуване.

Мартин Бек враждебно наблюдаваше телефона, който не бе дал сигнал вече три седмици. Жената в апартамента на „Рунебергсгатан“ не би трябвало да го използва, освен в една-единствена ситуация. Самите те й звъняха информативно всяка вечер в шест и в дванайсет часа. Това бе единственото, което правеха.

У дома настроението бе потискащо. Жена му не казваше нищо, но подозрителният блясък в очите ѝ се засилваше всеки път, когато

вдигаше поглед към нея. Отдавна беше престанала да вярва в странната задача, която му бе възложена и която не даваше никакъв резултат, но го държеше далеч от нея нощ след нощ. А той не можеше и не искаше да дава обяснения.

При Колберг нещата като че ли бяха по-добре. Всяка трета нощ го сменяха Алберг или Стенстрьом. Алберг упорито играеше шах сам срещу себе си. Естествено казваха „да му имам проблемите“. Всички теми за разговор отдавна бяха изчерпани.

Мартин Бек абсолютно не внимаваше в материала, който четеше в някакъв вестник. Проза се и изгледа нещастните си колеги, които със замислени физиономии седяха един срещу друг, свели глави. Погледна часовника. Десет без пет. Проза се отново, сковано се изправи и отиде до тоалетната. Изми си ръцете, изплакна лицето си със студена вода. Върна се.

Само на три крачки от вратата чу, че телефонът иззвъня.

Колберг вече беше завършил разговора и тъкмо поставяше слушалката.

— Да не би той...

— Не — отвърна Колберг. — Но стои вън, на улицата.

През следващите три минути Мартин Бек успя да анализира плана във всичките му подробности. Това наистина беше неочаквано, ала всъщност не промениха почти нищо. Мъжът не би могъл да насили долната врата, но дори и да го направеше, нямаше да успее да се изкачи по стълбите, преди те да са вече там.

— Трябва да сме внимателни.

— Да — съгласи се Колберг.

Мартин Бек стоеше в сянката на малкия портал. Видя как Алберг влиза през вратата и погледна часовника си. Точно четири минути бяха минали, откак тя се бе обадила. Помисли за самотната жена в апартамента на втория етаж. Човекът на име Фолке Бенгтсон не се виждаше никъде.

Тридесет секунди по-късно горе светна лампа. После угасна. Алберг вече беше там.

Чакаха в пълно мълчание до прозореца на спалнята. Вътре беше тъмно, но под вратата се процеждаше ивица светлина. Лампата в дневната светеше, за да покаже, че тя си е у дома. Прозорецът гледаше към улицата, а от спалнята имаше изглед към площад „Ериксберг“,

долната част на парка, която обграждаше част от къщата, малко от „Биргерярлсгатан“, „Регерингсгатан“ и „Тениегатан“ и под прав ъгъл — началото на „Рунебергсгатан“.

Бенгтсон беше застанал на автобусната спирка точно отсреща на ъгъла. Гледаше към нейния прозорец. Беше сам на спирката. След известно време огледа улицата. После бавно премина пешеходното островче, разделящо платното, и изчезна зад някаква телефонна будка.

— Сега — каза Алберг и направи движение в тъмнината.

Видяха как автобусът задминава спирката и когато зави зад ъгъла на „Тениегатан“ от другата страна на площада, Бенгтсон все още не се виждаше никъде. Беше невъзможно оттук да се разбере дали е влязъл в телефонната кабина. Алберг здраво държеше ръката ѝ, докато чакаха сигнала.

Но телефонът мълчеше. След няколко минути мъжът се появи, крачейки отсреща по уличното платно.

По дължината на тротоара се простираше стена, завършваща досами къщата, под нейния прозорец. Отгоре се подаваше зеленина, обграждаща къщата, и някъде там имаше два писоара, с вход откъм улицата и с врати в самата стена.

Отпред на тротоара мъжът отново спря и погледна към къщата. После бавно се приближи към вратата.

Изчезна от полезрението им и Алберг дълго се вглежда към площада, докато забележи Мартин Бек, който стоеше напълно неподвижен под едно дърво. За няколко секунди го закри трамвай, идващ от „Биргерярлсгатан“, и когато отмина, той беше изчезнал.

След около пет минути те отново съзряха Бенгтсон.

Той се бе прилепил толкова плътно до стената, че не го забелязаха, преди да стъпи на платното под парка и да тръгне към трамвайната спирка по средата на площада. Спря пред един павилион и си купи хотдог. Докато ядеше, през цялото време стоеше до павилиона и наблюдаваше прозореца. После се заразхожда по трамвайните релси с ръце в джобовете. От време на време поглеждаше право към тях.

Четвърт час по-късно Мартин Бек отново застана под същото дърво.

Движението се бе оживило и поток от хора минаваше покрай парка. Киносалоните бяха затворили.

За няколко секунди загубиха Бенгтсон от погледа си, но после го откриха сред тълпа зрители, които се прибираха след прожекцията. Той тръгна към телефонната будка, сетне спря на един-два метра от нея. После внезапно се отправи с бързи крачки към градинката. Мартин Бек се обърна с гръб и бавно се отдалечи.

Бенгтсон отмина малкия парк, пресече улицата в посока към ресторанта и изчезна в „Тениегатан“. След една-две минути отново се появи на другия тротоар и тръгна да заобикаля площада.

— Мислиш ли, че и преди е бил тук? — попита жената. — Искам да кажа, че съм го видяла по чиста случайност.

Алберг седеше с опрян на стената гръб до прозореца и пушеше. Той погледна момичето, което стоеше до него разкрасено, с ръце в джобовете. На слабата улична светлина очите ѝ бяха като тъмни дупки на бледото лице.

— Може да е идвал тук всяка вечер — предположи тя.

Когато човекът там, долу, за четвърти път мина покрай ресторант „Тение“, жената каза:

— Ако се мъкне наоколо така цяла нощ, аз ще полудея, а Ленарт и Мартин сто на сто ще умрат от студ.

В дванайсет и двайсет и пет той вече бе обиколил площада осем пъти в нарастващо темпо. В подножието на стълбите към парка спря, погледна къщата и почти се затича през улицата към спирката.

Там спря автобус и когато отново тръгна, Бенгтсон го нямаше.

— Гледай. Ето го Мартин — посочи Соня Хансон.

Алберг се стресна при звука на гласа ѝ. През цялото време си бяха шепнали и сега за пръв път през изминалите два часа тя заговори с нормален глас.

Той видя, че Мартин Бек бърза през улицата и скача в колата, която чакаше пред „Лиля Театерн“. Тя потегли още преди той да е успял да затръшне вратата и се отправи в същата посока, в която тръгна и автобусът.

— Благодаря за тази вечер — каза му Соня Хансон. — Сега смятам да спя.

— Добре — отвърна Алберг.

Той самият не би имал нищо против да поспи, но след десет минути влезе през вратата на полицейския участък в „Клара“. Две-три минути по-късно се появи и Колберг.

Тъкмо бяха направили пет хода, когато Мартин Бек се върна.

— Взе автобуса до „Санкт Ериксплан“ и се прибра. Светлината угасна почти веднага. Предполагам, че вече спи.

— Беше чиста случайност, че тя го е видяла — подхвърли Алберг. — Може да е ходил там и преди.

Колберг изучаваше ситуацията на шахматната дъска.

— И какво от това? Нищо не доказва.

— Защо?

— Колберг е прав — отвърна Мартин Бек.

— Нали? Аз самият съм обикалял като мартенски котарак около къщите на склонни девойки.

Алберг вдигна рамене.

— Макар че, разбира се, бях по-млад. Значително по-млад.

Мартин Бек не каза нищо. Другите направиха неохотен опит да завършат партията шах. След известно време Колберг постигна реми след повтаряне на хода, въпреки че победата му бе в кърпа вързана.

— Майната му — изруга той. — Онзи идиот ме накара да изпусна нишката. С колко водиш?

— С четири точки — отвърна Алберг.

Колберг се изправи и се заразхожда из стаята.

— Трябва да го приберем пак, да направим един юнашки обиск на жилището му и да изстискаме от него всичко, което можем.

Никой не отвърна.

— Бихме могли да почнем следенето пак, със свежи попълнения.

— Не — възпротиви се Алберг.

Мартин Бек се опитваше да захапе кокалчето на показалеца си. След малко се обади:

— Тя страхува ли се?

— Не изглежда да е така — вдигна рамене Алберг. — Това момиче не можеш го уплаши от самото начало.

Така е било и с Роузана Макгро, помисли си Мартин Бек.

Не говориха много, но все още бяха напълно бодри, когато шумът от движението по „Регерингсгата“ вече показваше, че работният ден е свършил за едни и тъкмо започва за други.

Нещо се бе случило, но Мартин Бек не знаеше точно какво.

Още един ден се прибави към останалите. Алберг увеличи преднината си с още една точка. Това беше всичко.

Следващият ден беше петък. Три дни оставаха до края на първия месец от годината и времето продължаваше да е относително меко — дъжделиво и влажно сутрин, после мъгливо.

В девет и десет в тишината експлодира телефонен звън. Мартин Бек грабна слушалката.

— Пак е тук. Стои на автобусната спирка.

Пристигнаха с петнайсет секунди по-бързо от предишния път, въпреки че Колберг паркира на „Биргерярлсгатан“. След още половин минута се получи и сигналът, че Алберг е на мястото си.

Всичко се повтори с ужасяващи подробности. Мъжът на име Фолке Бенгтсон се задържа четири часа около площада. Четири или пет пъти се колебаеше около телефонната будка, един път яде хотдог. После се прибра. Колберг го последва.

Мартин Бек ужасно измръзна. Тръгна по „Регерингсгатан“ с бърза крачка в южна посока, с ръце в джобовете и поглед, забит в земята.

Колберг пристигна след половин час.

— На „Рьорстрандсгатан“ всичко е спокойно.

— Видя ли те?

— Вървеше като сомнамбул. Не мисля, че би видял и хипопотам на два метра.

Мартин Бек завъртя номера на полицейски сержант Соня Хансон. Чувстваше, че ако не се отнася към нея с повишено внимание и ако не оценява усилията ѝ, тя просто няма да издържи.

— Утре е събота, по-точно днес вече е събота. Той работи до дванайсет. Мини покрай него, когато свършва. Ей така, просто намини, сякаш ти е по пътя, хвани го за ръката и кажи: „Ей, аз те чаках. Защо не се обади?“ Или нещо такова. Горедолу. Нищо повече. После се махни от него. Гледай да не си много загърната. — И след кратка пауза: — Този път трябва да направиш всичко възможно.

Завърши разговора. Другите двама го наблюдаваха.

— Кой следи най-добре? — попита разсеяно Мартин Бек.

— Стенстрьом.

— От мига, в който онзи излезе от портата утре сутринта, трябва плътно да бъде следен. Стенстрьом да се заеме с това. Всичките му движения да бъдат докладвани. Тук. На другия телефон. Двама от нас трябва винаги да бъдат тук. Ще напускаме стаята един по един.

Алберг и Колберг все още го гледаха, но той не ги забеляза.

В осем без двајсет и две минути се отвори портата на „Рьорстрандсгатан“ и задачата на Стенстрьом започна.

Той се придържаше близо до експресната фирма на „Смоландсгатан“, докато часът стана единајсет и четвърт, после влезе в кафето, седна до прозореца и зачака.

В дванайсет без пет видя Соня Хансон на ъгъла с „Норландсгатан“.

Беше облечена в тънко синьо палто от туид с широко остро деколте и силно стегната с колан талия. Под палтото носеше черен джемпър с висока яка. Беше гологлава, с ръкавици, но без чанта. Чорапите и черните обувки изглеждаха твърде тънки за студеното време.

Тя пресече улицата и изчезна от погледа му.

Персоналът от бюрото за експресни услуги започна да излиза и накрая мъжът на име Бенгтсон се появи и заключи вратата на кантората. Той тръгна по тротоара и тъкмо бе слязъл и изминал един-два метра по уличното платно, когато Соня Хансон го настигна тичешком. Хвана го за ръкава на палтото и каза нещо, гледайки го право в лицето. Пусна го почти веднага, продължи да говори, отдалечи се малко от него, завъртя се на токетата си и затича по улицата.

Стенстрьом успя да види лицето ѝ. То изразяваше порив, радост и молба. В себе си той изръкопляска на нейното представление.

Мъжът остана на мястото си, следейки я с поглед. Направи движение, сякаш да я последва, но промени решението си, пхна ръце в джобовете и бавно продължи пътя си с наведена глава.

Стенстрьом си взе шапката и внимателно се измъкна през вратата. Когато Бенгтсон зави зад ъгъла, той го последва.

В полицейския участък в „Клара“ Мартин Бек тъжно се взираше в телефона. Алберг и Колберг временно бяха прекратили играта на шах и мълчаха всеки зад своя вестник. Колберг се бореше с някаква кръстословица и френетично дъвчеше писалката.

Когато телефонът най-после иззвъня, той така силно я ухапа, че я счупи на две.

Мартин Бек държеше слушалката плътно притисната до ухото си още преди да заглъхне сигналът.

— Здравсти. Соня е. Мисля, че мина добре. Направих каквото каза.

— Добре. Видя ли Стенстрьом?

— Не, но предполагам, че беше някъде наблизо. Не посмях да се обърна, тичах по целия път чак до ЕнКо.

— Нервна ли си?

— Не. Ни най-малко.

Часът вече беше един и петнайсет, когато телефонът иззвъня отново.

— Намирам се в павилиона за цигари на „Йернторгет“ — обади се Стенстрьом. — Соня беше чудесна. Май че му пусна муха в главата. Минахме през парка, по моста „Стрьомбрун“, а после той се мота в Стария град.

— Бъди внимателен.

— Няма страшно. Той ходи като зомби, не вижда и не чува нищо наоколо. Трябва да потеглям да не го изпусна.

Алберг се изправи и се заразхожда напред-назад.

— Не е най-приятната работа, която й дадохме — намръщи се той.

— Ще се справи отлично — възрази Колберг. — Ще се справи и нататък. Само Стенстрьом да не направи нещо и да го уплаши оня.

След малко добави:

— Но Стенстрьом, разбира се, е добър.

Мартин Бек не отговори.

Часовникът на стената сочеше три часа и две минути, когато Стенстрьом отново се обади:

— Сега сме на „Фолкунгагатам“. Той само върви нагоре-надолу из разни улици, без да спира и без да се оглежда. Някак изглежда апатичен.

— Продължавай — нареди му Мартин Бек.

Искаше се доста, за да се наруши външното спокойствие на Мартин Бек, но когато три четвърти час непрекъснато беше местил

поглед от часовника до телефона и обратно, той рязко се изправи и излезе.

Алберг и Колберг се спогледаха. Колберг вдигна рамене и започна да подрежда шахматните фигури.

В тоалетната Мартин Бек наплица ръцете и лицето си със студена вода и грижливо се избърса. Когато излезе в коридора, се отвори една врата и някакъв сержант по риза му викна, че го търсят по телефона.

Беше жена му.

— Дори не съм виждала сянката ти цяла вечност, а сега не мога и да ти се обаждам. Какво правиш? Кога ще се прибереш?

— Не знам — отвърна той уморено.

Тя продължи да говори, гласът ѝ се извиси и прехрипна, тогава той я прекъсна по средата на изречението.

— Нямам време сега. Довиждане. Недей да звъниш повече.

Поставяйки слушалката, вече съжаляваше за тона си, но сви рамене и се върна при играещите шах колеги.

Третият разговор на Стенстрьом беше от моста „Шепсбрун“. Часът беше пет без двацет.

— Влезе в една кръчма, седи сам в ъгъла и пие бира. Обиколихме целия „Сьодер“^[1]. Все още се държи странно.

Шумът в слушалката напомни на Мартин Бек, че не беше ял целия ден. Изпрати за храна от грил-бара от другата страна на улицата. Когато се нахраниха, Колберг заспа на стола си и захърка.

Щом телефонът звънна, той сепнато се събуди. Часът беше седем.

Стенстрьом звучеше задъхано, сякаш беше тичал, и затвори телефона, преди Мартин Бек да успее да каже нещо.

— Тръгнал е натам — потри ръце Колберг.

Следващият разговор дойде в седем и половина и бе още по-кратък.

— „Енгелбректсплан“. Върви по „Биргерярлсгатан“ много бързо. Чакаха. Гледаха ту телефона, ту часовника.

Осем и пет. Мартин Бек вдигна телефона по средата на сигнала. Стенстрьом изглеждаше разочарован.

— Зави по „Ериксбергсгатан“ и тръгна по виадукта. Сега сме на път към „Оденплан“, по улица „Оденгатан“. Сигурно си отива в къщи.

Върви по-бавно.

— По дяволите! Обади се, когато се прибере.

Мина половин час, преди Стенстрьом да се обади отново.

— Не си отиде в къщи, а зави по „Упландсгатан“. Този човек май няма крака. Само върви и върви. Моите вече не издържат.

— Къде си сега?

— На площад „Нора Банторгет“. Минава покрай „Щадстеатерн“.

Мартин Бек мислеше за мъжа, който минаваше покрай „Щадстеатерн“. Какво ли мислеше той? Въобще мислеше ли или само вървеше, час след час, движен от някаква странна сила? Какво усещаше? Повече от осем часа той вървеше, без да забелязва околния свят, затворен в себе си, само с една мисъл или назряващо решение в главата.

През следващите три часа Стенстрьом се обади четири пъти от различни места. Човекът през цялото време се движеше по улиците около „Ериксбергсплан“, но така и не се приближи достатъчно, за да вижда нейната къща.

В два и половина Стенстрьом съобщи от „Рьорстрандсгатан“, че Фолке Бенгтсон най-сетне се е прибрал и че току-що светлината е угаснала в неговата стая.

Мартин Бек изпрати Колберг да го смени.

В осем сутринта Колберг се върна, събуди Алберг, който спеше на дивана, сам се тръшна върху него и мигновено заспа.

Алберг отиде при Мартин Бек, който клюмаше над телефона.

— Върна ли се Колберг? — попита Бек и погледна със зачервени очи.

— Спи. Спи като заклан вол. Стенстрьом е там.

Чакаха само два часа, преди да дойде първият телефонен сигнал.

— Излезе пак. Върви към моста на „Кунгсхолмен“.

— Как изглежда?

— Същият. Същите дрехи. Дявол знае дали въобще ги е свалял.

— Бързо ли върви?

— Не, доста бавно.

— Успя ли да поспиш?

— Да, малко. Е, не се чувствам точно като супермен.

— Хубаво.

Стенстрьом се обаждаше почти през час до четири следобед. Цели шест часа Фолке Бенгтсон бе в постоянно движение с две кратки прекъсвания, когато влизаше в кафенета. Обикаляше „Кунгсхолмен“, „Сьодер“ и Стария град. До жилището на Соня Хансон дори не се приближи.

Когато часът беше пет и половина, Мартин Бек заспа на стола до телефона. Четвърт час по-късно бе събуден от Стенстрьом.

— „Нормалмсторг“. Върви към „Страндвеген“ и сега изглежда различно.

— Как?

— Сякаш се събуди за живот. Като че ли е някак форсиран.

Час и половина по-късно:

— Сега трябва да бъде по-внимателен. Тъкмо зави по „Свеавеген“ от „Оденгатан“. Заглежда се в жените.

В осем и половина:

— „Карлавеген-Стурегатан“. Бавно върви към „Стуреплан“. Изглежда успокоен и продължава да се обръща след момичетата.

— Бъди внимателен — напомни му Мартин Бек.

Той внезапно се почувства ободрен и отпочинал, въпреки че две денонощия почти не беше спал.

Вгледа се в картата, на която Колберг се бе опитал да проследи с червена писалка криволиченията на Бенгтсон из града. Телефонът звънна.

В микрофона прозвуча гласът на Соня Хансон. Беше пресипнал и леко заекващ.

— Мартин! Той пак е тук!

Той впи пръсти в слушалката.

— Идваме!

Соня Хансон затвори телефона и погледна часовника. 23.01 часът. След четири минути Алберг отново ще влезе през вратата и ще я освободи от безпомощното, пълзящо чувство, обсебило я в нейната самота.

Дланите ѝ се потяха, тя ги избърса в памучната роба. Платът се триеше в хълбоците ѝ.

Мина на пръсти в тъмната спалня и се отправи към прозореца. Усещаше паркета твърд и студен под босите си крака. Повдигна се на пръсти, подпря дясната си ръка на прозоречната дъска и внимателно

надникна през тънкото перде. Долу се движеха хора, трупаха се пред ресторанта на ъгъла, но трябваше да мине минута и половина, преди да го съзре. Идваше от „Рунебергсгатан“ и се насочваше към нейната врата, шмугна се покрай ниската стена, но продължи направо по „Биргерярлсгатан“. По средата на трамвайната линия се обърна и зави надясно. След около половин минута изчезна от полезрението ѝ. Движеше се много бързо, с дълги, плъзгащи се крачки и с поглед, вперен право напред, сякаш не виждаше нищо наоколо или се бе замислил за нещо свое.

Соня се върна в дневната, която все пак ѝ предлагаше нещичко — топлина и светлина и някои вещи, които тя много обичаше. Запали цигара и вдъхна дълбоко и продължително. Въпреки че отлично съзнаваше с какво се е захванала, винаги чувстваше огромно облекчение, когато той се махаше, без да влиза в телефонната кабина. Твърде дълго бе очаквала ужасния телефонен сигнал, който щеше да разбие спокойствието ѝ на хиляди късчета и щеше да я въведе в ирационална и обезпокоителна ситуация в собствения ѝ дом. Сега вече се надяваше той въобще да не се обади. Надяваше се всичко това да е грешка, да се върне към обикновената си работа и никога повече да не мисли за този мъж.

Вдигна пуловера, който плетеше последните три седмици. Отиде до огледалото и го поддържа пред себе си. Скоро щеше да е готов. Пак погледна часовника. Алберг закъсняваше вече с десет секунди. Днес нямаше да постави рекорд. Тя се усмихна, защото знаеше, че това ще го подразни. Срећна собствената си спокойна усмивка в огледалото и видя перлена огърлица от капчици пот да се стича по слепоочията ѝ.

Соня Хансон мина през антрето и влезе в банята. Постоя с широко разтворени крака на хладния керамичен под, наведена напред, докато плискаше лицето и ръцете си със студена вода.

Когато затвори крана, чу, че Алберг дрънка с ключовете при вратата. Беше закъснял близо минута.

Все още с хавлиената кърпа в ръка, тя направи крачка в антрето, протегна ръка, отключи секретната брава и отвори вратата.

— Слава Богу, радвам се, че дойде.

Не беше Алберг...

Все още с усмихващи се устни тя бавно отстъпи навътре в жилището. Човекът на име Фолке Бенгтсон не я изпускаше от поглед,

докато зад гърба си заключваше вратата и поставяше веригата.

[1] Голям квартал в южната част на Стокхолм. Бел. пр. ↑

29.

Мартин Бек беше последен и на прага чу телефонът да звъни. Втурна се обратно и вдигна слушалката.

— Намирам се в антрето на бар „Амбасадор“ — каза Стенстрьом. — Изпуснах го, тук навън, в тълпата. Не може да са минали повече от четири-пет минути.

— Той е вече на „Рунебергсгатан“. Ела там колкото можеш по-бързо!

Мартин Бек хвърли слушалката и се втурна надолу по стълбите. Пъхна се в колата зад седалката на Алберг. Беше важно Алберг да изскочи пръв.

Колберг смени скоростта, но трябваше веднага да натисне пак спирачките, за да даде път на лакиран в сиво полицейски автобус. После потегли и зави по „Регерингсгатан“ между зелено „Волво“ и бежова „Шкода“. Мартин Бек подпря лакти на коленете си и се втренчи между двамата в ситния леден дъжд навън. Беше изключително напрегнат физически и психически, но се чувстваше някак стегнат и добре подготвен. Като отлично трениран спортист пред рекордно постижение.

Две секунди по-късно зеленото „Волво“ се сблъска с камионетка, която от едноръчна улица изскочи на пресечката на улица „Давид Багаре“. „Волво“-то рязко се завъртя надясно преди сблъсъка и Колберг, който вече се бе подготвил за задминаване, трябваше да последва същата посока. Той реагира бързо и дори не докосна колата пред него, но двата автомобила застанаха плътно един до друг на пресечката. Колберг вече беше включил на задна, когато бежовата „Шкода“ с адски трясък се блъсна в дясната им предна врата. Шофьорът беше ударил рязко спирачките, което беше груба грешка, като се има предвид положението на колите.

Не беше тежка злополука. След десет минути патрулиращата полиция щеше да е там със своите мерки и бариери. Щяха да отбележат номера, имена, да гледат шофьорски книжки и паспорти.

После щяха да пишат протоколи, да вдигнат рамене и да си отидат. Ако се предположеше, че никой от водачите не мирише на алкохол, хората, които сега крещяха и жестикулираха в дъжда, трябваше да се качат на тенекиените си божества и да се разотидат всеки по пътя си.

Алберг псуваше. Минаха десет секунди, докато Мартин Бек разбра защо. Не можеха да излязат. И двете врати бяха блокирани така здраво, сякаш бяха запоени.

В същата секунда, в която Колберг взе отчаяното решение да се измъкне заднешком от бъркотията, автобус от линия 55 спря зад тях. По този начин единственият път назад бе отрязан. Мъжът в бежовата „Шкода“ беше изскочил на дъжда, вероятно не на себе си от ярост и зареден с ужасяващи аргументи. Във всеки случай не се виждаше и вероятно се намираше някъде между двете коли.

Алберг вдигна и двата си крака срещу вратата и зарита, докато застана от болка, но „Шкода“-та така и не помръдна.

Изминаха три или четири кошмарни минути. Алберг крещеше и жестикулираше. Дъждът се лееше като сива завеса по стъклата. Отвън се мерзелееше мъглявото очертание на полицай в лъскава черна мушама.

Най-сетне някои от насъбралите се зяпачи схванаха ситуацията и започнаха да избутват бежовата „Шкода“. Движенията им бяха бавни и несинхронни. Полицаят се опита да ги спре. После реши да им помогне. Сега между колите се отвори пролука от около метър, но вратите си оставаха залостени. Алберг псуваше и блъскаше. Мартин Бек чувстваше как потта тече по врата му, събира се под яката в студена струйка и се стича надолу между плещите му.

Вратата поддаде бавно и със скърцане.

Алберг се претърколи навън. Мартин Бек и Колберг се опитаха да се измъкнат през отвора едновременно и бог знае как успяха.

Полицаят стоеше, подготвил бележник в протегнатата си ръка.

— Е, как стана тази работа?

— Затваряй си устата! — изрева Колберг.

За щастие бе разпознат.

— Бягай! — изкрещя Алберг, който вече имаше пет метра преднина.

Протегнати ръце се опитаха да ги спрат. Колберг събори зяпнал продавач на хотдог, както си беше с таблата на корема.

Четиристотин и петдесет метра, мислеше Мартин Бек. Това е само една минута за трениран спортист. Но те не бяха тренирани спортисти. И не бягаха по терен, а по асфалтирана улица в леден дъжд. Само след сто метра започнаха болки в гърдите. Алберг все още беше с пет метра преднина, но на един завой се подхлъзна и замалко да падне. Това му отне преднината и те вече тичаха почти рамо до рамо по надолнището към „Ериксбергсглан“. Пред очите на Мартин Бек заиграха червени точки. Плътно зад гърба си чуваше тежкото пъхтене на Колберг.

Завиха зад ъгъла и се втурнаха в градинката, дишайки тежко, и тогава видяха — и тримата едновременно — на втория етаж на „Рунебергсглан“ слабата светлина, която показваше, че лампата в спалнята е запалена и завесите са спуснати.

Червените петънца пред очите на Мартин Бек бяха изчезнали и болката в гърдния кош — утихнала. Когато пресече „Биргерярлсглан“ той вече знаеше, че е тичал по-бързо отвсякога през живота си и все пак Алберг беше три метра пред него, а Колберг бягаше наравно. Планът бе в действие, проклетият перфектен план, мислеше си той вече на последната площадка, с приготвен в ръката ключ.

Ключалката превъртя един път. Той натисна вратата, но тя се отвори само на десетина сантиметра. Видя опънатата верига, а от вътрешността на жилището не се чуваше човешки звук, само непрекъснат, режещ ухото металически звън. Времето беше спряло. Той видя шарките по килима в антрето, хавлиена кърпа и една обувка.

— Мръдни се — каза пресипнало Алберг с изненадващо спокоен тон.

Трясъкът беше страхотен, сякаш целият свят се разби на късчета, когато Алберг скъса веригата на вратата. Той все още висеше на нея, когато Мартин Бек по-скоро падна, отколкото връхлетя през хола и дневната.

Сцената беше недействителна и статична като картина от музея на ужасите на мадам Тюсо. Изглеждаше просто невероятно, всичко бе като преекспонирана фотография, потънало в обилна бяла светлина, и Мартин Бек поглъщаше всяка от мрачните ѝ подробности.

Това бе човекът, който бе убил Роузана Макгро. Той се беше надвесил над леглото, с левия крак на пода и дясно коляно, опряно на леглото, и тежко притискаше лявото бедро на жената. Голямата му

загоряла ръка беше върху брадичката и устата ѝ, като двата пръста стискаха носа ѝ. Дясната почиваше по-надолу, тя бе потърсила гърлото и го бе намерила.

Жената лежеше по гръб. Широко отворените ѝ очи се виждаха между разперените му пръсти. Тънка струйка кръв се стичаше по бузата ѝ. Беше изтеглила десния си крак и с пета опираше в гърдите му. С двете си ръце бе обхванала дясната му китка. Беше гола. Всеки мускул от тялото ѝ бе напрегнат. Вените ѝ изпъкваха като на карта по анатомия.

Стотна от секундата, но достатъчна, за да се запечата всичко в съзнанието и да остане завинаги там. После мъжът отпусна хватката си, стъпи на крака и се обърна с едно-едничко светкавично движение.

Мартин Бек за пръв път видя този тип, когото беше преследвал цели шест месеца и деветнайсет дни. Личност на име Фолке Бенгтсон, който обаче твърде слабо напомняше човека, с когото беше разговарял в стаята на Колберг един следобед малко преди Коледа.

Лицето бе сковано и озъбено, зениците разширени, очите пламтяха и се движеха напред-назад като у преследван звяр. Той стоеше приведен напред, с присвити колене и ритмично поклащащо се тяло.

Но това продължи само десета от секундата. После се хвърли напред със сподавен гърлен вик в същия миг, в който Мартин Бек го удари под коляното с опакото на ръката си, а Алберг се хвърли отгоре му изотзад и се опита да извие ръцете му.

На Алберг му попречи изваденият пистолет, Мартин Бек бе изненадан от невероятната бързина на нападението, отчасти защото единственото, за което бе в състояние да мисли, беше, че жената на леглото трябва да се раздвижи, а не да лежи просната там, безпомощна и изложена на погледите на всички, с отворена уста и полузатворени очи.

Главата на мъжа го удари в слънчевия сплит с невероятна сила и той политна назад към стената, като същевременно безумецът се измъкна от неуспялата хватка на Алберг и се хвърли към вратата, все още приведен и с невероятно бързи крака — движение така недействително, както и всичко в тази абсурдна ситуация.

През цялото време металическият звън продължаваше.

В гонитбата Мартин Бек изоставаше с половин етаж и разстоянието непрекъснато се увеличаваше. Чуваше беглеца под себе си, но го зърна чак когато стигна партера. Тогава мъжът вече беше минал през стъклената външна врата, приближавайки относителната свобода на улицата.

Колберг пусна копчето на домофона и направи две крачки от стената, до която се бе прилепил. Мъжът, връхлитайки върху него, се прицели за страхотен удар в лицето му.

Точно тогава Мартин Бек разбра, че краят наистина е настъпил. Действително, само секунда след това чу късия див вик на болка, когато Колберг хвана ръката на беглеца и я изви чак до рамото му, бързо и безмилостно. Мъжът лежеше безпомощен на мраморния под.

Мартин Бек се подпираше на стената и слушаше воя на сирените, които като че идваха от няколко различни посоки едновременно. Отрядът вече беше пристигнал и навън по тротоара полицаите преграждаха пътя на струпалата се тълпа любопитни граждани.

Той погледна мъжа на име Фолке Бенгтсон, който все още полулежеше там, където беше паднал, с буза, опряна на стената и стичащи се по страните му сълзи.

— Линейката дойде — каза Стенстрьом.

Мартин Бек се качи с асансьора. Соня Хансон седеше в един от фотьойлите, облечена в кадифени панталони и вълнен пуловер. Той нещастно я погледна.

— Линейката е тук. Качват се веднага.

— Мога и сама да вървя — рече безизразно тя.

Вече в асансьора допълни:

— Не изглеждай толкова отчаян. Не беше твоя грешката. Пък и на мен ми няма нищо чак толкова.

Той не смееше да я погледне в очите.

— Ако се беше опитал да ме изнасили, сигурно щях да се справя с него. Но изобщо не беше там въпросът. Аз нямах никакъв шанс, никакъв.

Тя потръпна.

— Още десет или петнайсет секунди и... Или ако този не се беше сетил да натиска копчето на домофона... това го стресна. Някак си прекъсна изолацията. О, Господи, колко ужасно...

Когато отиваха към линейката, тя промълви:

— Бедният човек!

— Кой?

— Той.

След още четвърт час само Колберг и Стенстрьом бяха останали пред къщата на „Рунебергсгатан“.

— Дойдох точно навреме, за да видя как го закова. Бях от другата страна на улицата. Откъде си ги учил тия работи?

— Бях в парашутните войски. Специално тази хватка рядко я използвам.

— Най-сериозното нещо, което съм виждал. С това можеш да хванеш когото си щеш.

30.

Мартин Бек гледаше мъжа, който седеше рухнал на стола пред него. Едната му ръка беше в гипс. Беше свел ниско глава и не вдигаше поглед.

Точно този момент чакаше той шест месеца и половина. Приведе се напред и включи магнетофона.

— Наричате се Фолке Ленарт Бенгтсон, роден в община „Густав Васа“ на седми август 1926 година, живеещ на „Рьорстрандсгатан“ в Стокхолм. Така ли е?

Мъжът почти незабележимо кимна.

— Трябва да отговаряте по-високо.

— Да — каза мъжът на име Фолке Бенгтсон. — Така е.

— Признавате ли се за виновен в убийство и сексуално насилие над американската гражданка Роузана Макгро в нощта между четвърти и пети юли миналата година?

— Никого не съм убивал — промълви Фолке Бенгтсон.

— Говорете по-високо.

— Не, не се признавам.

— Преди сте признали, че сте срещнали Роузана Макгро на четвърти юли миналата година на борда на туристическия параход „Диана“. Вярно ли е?

— Не знам. Не знаех, че така се казва.

— Имаме доказателства, че сте били заедно с нея на четвърти юли. През нощта сте я убили в каютата ѝ и сте я изхвърлили зад борда.

— Не, това не е вярно!

— И нея ли убихте по начина, по който се опитахте да убиете жената от „Рунебергсгатан“?

— Не съм искал да я убивам.

— Кого не сте искали да убивате?

— Това момиче. Тя дойде при мен няколко пъти. Молеше ме да я посетя у тях. Но това не беше сериозно. Тя искаше само да ме унижи.

— Нима и Роузана Макгро е искала да ви унижи? Затова ли я убихте?

— Не знам.

— Бяхте ли вътре в нейната каюта?

— Не си спомням. Може и да съм бил. Не знам.

Мартин Бек замълча, не сваляйки поглед от мъжа.

— Много ли сте уморен?

— Не толкова. Не съм.

— Боли ли ви ръката?

— Вече не. В болницата ми биха инжекция.

— Когато снощи видяхте тази жена, тя не ви ли напомни за другата, от миналото лято, жената от парахода?

— Това не бяха жени.

— Какво искате да кажете? Разбира се, че са жени.

— Да, но... като животни.

— Не ви разбирам.

— Те са съвсем като животни, разголени пред...

— Разголени пред кого, пред вас?

— За Бога, не ми се подигравайте! Разголени пред желанията си, пред безсрамието си.

Трийсет секунди тишина.

— Наистина ли мислите така?

— Така трябва да мислят всички хора, освен пропадналите и развратните.

— Не харесвахте ли тези жени? Роузана Макгро и момичето от „Рунебергсгатан“, как се казваше...

— Соня Хансон.

Той сякаш изплю името.

— Точно така. Не я ли харесвахте?

— Ненавиждах я. Ненавиждах и другата също. Не си спомням много добре. Не виждате ли как се държат? Не съзнавате ли какво означава да си мъж?

Той говореше бързо и трескаво.

— Не. В какъв смисъл?

— Уф! Те са отвратителни. Те са лъскави и тържествуват с пороците си, после стават предизвикателни и унижаващи.

— Посещавате ли проститутки?

— Те не са толкова отвратителни, толкова безсрамни. Освен това им плащат, все пак имат някаква чест и достойнство.

— Спомняте ли си какво отговорихте, когато ви попитах за същото предишния път?

Мъжът изглеждаше объркан и напрегнат.

— Не...

— Спомняте ли си, че ви попитах дали посещавате проститутки?

— Не, питахте ли ме наистина?

Мартин Бек отново замълча. Потърка носа си.

— Искам да ви помогна — каза той накрая.

— С какво? Да ми помогнете? Как бихте могли да ми помогнете? Сега? След всичко, което се случи?

— Искам да ви помогна да си спомните.

— Аха.

— Но и сам трябва да опитате.

— Да.

— Опитайте да си спомните какво се случи, след като се качихте на „Диана“ миналото лято в Съодершъопинг. Значи така, имали сте мотопед и риболовни принадлежности със себе си. Параходът доста е закъснял.

— Да, да, спомням си. Времето беше чудесно.

— Какво направихте, когато се качихте на борда?

— Струва ми се, че закусих. Не бях ял по-рано, защото възнамерявах да се храня на парахода.

— Разговаряхте ли със съседите си по маса?

— Не, мисля, че бях сам. Другите вече бяха закусили.

— И после? Когато се нахранихте?

— Предполагам, че съм излязъл на палубата. Да, точно така. Времето беше много хубаво.

— Разговаряхте ли с някого?

— Не, стоях сам. После дойде време за обяд.

— И тогава ли се хранихте сам?

— Не, седяха някакви на масата, но не съм говорил с никого.

— Роузана Макгро на вашата маса ли беше?

— Не помня. Не съм мислил много-много за хората около мен.

— Спомняте ли си как се срещнахте с нея?

— Не, фактически не.

— Предишния път казахте, че тя ви е запитала за нещо и че сте започнали разговор.

— Да, всъщност сега си спомням. Тя ме попита как се казва местността, покрай която минавахме.

— И как се казваше?

— Норшхолм, мисля.

— И после тя остана и продължихте да разговаряте?

— Да. Не помня много от онова, което каза.

— Веднага ли не ви хареса?

— Да.

— Тогава защо разговаряхте с нея?

— Тя се натискаше. Седеше там, говореше и се смееше. Беше същата като всички други. Безсрамница.

— Какво направихте после?

— После?

— Да, не слязохте ли заедно на брега?

— Тя ме последва, когато слязох на сушата.

— За какво говорехте?

— Не си спомням. Нищо специално. Помня, реших, че това ще е добро упражнение по английски.

— Когато отново се качихте на борда, какво правихте?

— Не знам. Просто не си спомням. Май че вечеряхме.

— Тогава седяхте ли на една и съща маса?

— Не вярвам. Не помня.

— Опитайте.

— Не, наистина не знам.

— По-късно вечерта срещнахте ли я пак?

— Спомням си, че седях на палубата известно време, след като се стъмни. Но тогава бях сам.

— Не я ли срещнахте вечерта? Опитайте се да си спомните.

— Сигурно. Струва ми се, че седяхме на пейка и си приказвахме.

Всъщност исках да бъда оставен на мира, но тя се залепи за мен.

— Тя не ви ли покани в каютата си?

— Не.

— И по-късно през нощта я убихте, нали?

— Не, не съм извършил нищо подобно.

— Наистина ли не си спомняте, че сте я убили?

— Не. Убил ли съм я?

— Да. Знам, че вие сте я убили.

— Защо ме измъчвате? Повтаряте тази дума непрекъснато. Не съм направил нищо.

— Не искам да ви измъчвам.

Нима това беше вярно? Мартин Бек не знаеше. Затова пък усети, че мъжът отново се стяга за самоотбрана, че неговата враждебност към околния свят се задейства и че ще бъде много трудно със сила да се направи опит за пробив.

— Е, добре, сега това не е толкова важно.

Погледът на мъжа наново загуби остротата си, стана уплашен и очите му заиграха.

— Вие не ме разбирате — проговори той неясно.

— Опитвам се. Разбирам, че не харесвате определени хора. Че те ви създават чувство на неприязън.

— Нима не ви е ясно? Хората могат да бъдат отвратителни.

— Да, ясно ми е. Особено мразите една категория, преди всичко жени, които наричате безсрамни. Нали?

Мъжът не отговори.

— Религиозен ли сте?

— Не.

— Защо не?

Той объркано сви рамене.

— Четете ли понякога религиозни книги или списания?

— Чел съм Библията.

— Вярвате ли в нея?

— Не, в нея има много неща, които са необясними и неприемливи.

— Например?

— Всички нечистотии.

— Намирате ли, че жени като Роузана Макгро и госпожица Хансон са нечисти?

— Да. Нима не сте съгласен? Погледнете всички ужаси, които стават около нас. В края на миналата година четох вестници в продължение на няколко седмици и всеки ден те бяха пълни с отвратителни неща. На какво според вас се дължи това?

— И вие не искате да имате нищо общо с тези нечисти хора?

— Не, не искам.

За момент той сдържа дъха си и добави:

— Абсолютно не.

— Е, добре, да приемем, че не ги харесвате. Но нима жени като Роузана Макгро и Соня Хансон не упражняват притегателна сила върху вас? Не искате ли да ги виждате, да ги докосвате? Телата им?

— Нямате право да ми говорите така!

— Да гледате ръцете и краката им? Да докосвате кожата им?

— Защо говорите така?!

— Не искате ли да ги прегръщате? Да съблечете дрехите им?
Голи?

— Не, не, не е така!

— Не искате ли да чувствате ръцете им по тялото си? Да ви докосват?

— Млъкнете! — изкрещя мъжът и се надигна от стола.

Рязкото движение го накара да изпъшка и той изкриви лице. Вероятно го болеше наранената ръка.

— Хайде, хайде. Нищо особено няма в това. По-скоро е съвсем нормално. Аз самият така си мисля, когато гледам някои жени.

Мъжът го зяпна.

— Искате да кажете, че съм нормален?

Мартин Бек премълча.

— Нима твърдите, че съм ненормален само защото имам чувството за срам?

Никакъв отговор.

— Имам право да разполагам със собствения си живот.

— Да, но не и с живота на другите. Снощи с очите си видях как замалко не убихте човек.

— Нищо не сте видял. Нищо не съм направил.

— Никога не говоря за нещо, в което не съм сигурен. Вие се опитахте да я убиете. Ако не бяхме пристигнали навреме, на съвестта ви щеше да тежи човешки живот. Вие сте убиец.

Колкото и да е странно, но това оказа голямо въздействие. Мъжът дълго време мърда устните си. Накрая каза почти нечутно:

— Тя си го заслужаваше. Това бе нейна грешка, не моя.

— Моля, не чух?

Мълчание.

— Бъдете любезен и повторете.

Мъжът упорито гледаше в пода.

Внезапно Мартин Бек произнесе:

— Вие ме лъжете.

Мъжът поклати глава.

— Казахте, че купувате само списания за спорт и риболов. Но вие купувате и списания с голи жени.

— Не е вярно.

— Забравихте, че аз никога не лъжа.

Мълчание.

— В камината ви има натъпкани над сто такива списания.

Реакцията беше бурна.

— Откъде знаете?

— Обискираха жилището ви. Намериха списанията в камината. Намериха и много други неща. Например чифт слънчеви очила, които са принадлежали на Роузана Макгро.

— Нахлувате в къщата ми и се ровите в частния ми живот! И защо?

След няколко секунди той повтори въпроса си. И прибави:

— Не искам да имам нищо общо с вас. Вие сте гаден.

— Добре де, не е забранено да се гледат снимки — вдигна рамене Мартин Бек. — Ни най-малко. В това няма нищо лошо. Жените в тези списания изглеждат като всички останали. Няма особена разлика. Ако снимките представляваха например Роузана Макгро или Соня Хансон, или Сив Линдберг...

— Млъкнете! — изкрещя мъжът. — Не можете да говорите така, не бива да споменавате това име!

— Защо не? Какво бихте направили, ако ви кажа, че Сив Линдберг се е снимала точно в такива списания?

— Лъжеш, дяволе проклети!

— Спомнете си какво ви казах преди. Какво бихте направили?

— Щях да накажа... щях и вас да убия само защото говорите така...

— Мен не можете да убиете. Но какво бихте сторили на онази жена... как се казваше? Да, разбира се, Сив...

— Наказание... щях, щях...

— Да?

— Щях...

— Да я убиете?

— Да.

— Защо?

Мълчание.

— Не бива да говорите така — прошепна мъжът.

По лявата му буза се търкулна сълза.

— Унищожили сте много от снимките — каза спокойно Мартин Бек. — Рязали сте ги с нож. Защо правехте това?

— В моя дом... вие сте били в моя дом! Търсили сте, ровили сте...

— Защо рязахте снимките?

Мъжът неспокойно се огледа.

— Каква полза? — попита той. — Как може човек да живее, след като...

— Защо сте рязали снимките? — повтори въпроса си Мартин Бек, този път високо и силно.

— Това не ви засяга! — истерично викна мъжът. — Дявол! Гадна свиня!

— Защо?!!

— За наказание. И вас ще накажа.

Две минути тишина. После Мартин Бек любезно заразказва:

— Убихте жената на парахода. Не си спомняте, но аз ще ви помогна. Каютата бе малка и тясна, лошо осветена. Параходът пресичаше едно езеро, нали? Нали?

— Бурен — промърмори мъжът.

— Вие бяхте в каютата ѝ и там свалихте дрехите ѝ.

— Не. Тя го направи сама. Започна да се съблича. Искаше да ме зарази с нечистотията си. Беше отвратителна.

— Наказахте ли я? — попита спокойно Мартин Бек.

— Да. Наказах я. Нима не разбирате? Тя трябваше да бъде наказана, беше гадна и безсрамна!

— Как я наказахте? Убихте я, нали?

— Тя заслужаваше да умре. Искаше и мен да омърси. Тя се гордееше с безсрамието си. Не разбирате ли? — изкрещя той. — Трябваше да я убия. Трябваше да убия нечистото ѝ тяло.

— Не се ли страхувахте, че някой може да ви види през илюминатора?

— Нямахме илюминатор. Не ме беше страх. Знаех, че постъпвам правилно, тя си беше виновна. Тя си го заслужи.

— След като я убихте, какво направихте?

Мъжът се смъкна на стола и промърмори:

— Не ме мъчете повече. Защо трябва да говорите за това през цялото време? Не помня.

— Когато вече беше мъртва, излязохте ли от кабината?

— Не. Да. Не помня.

— Тя лежеше гола на койката, нали? И вие я бяхте убили. Останахте ли в каютата?

— Не, излязох. Не знам.

— Къде по-точно се намираше каютата?

— Не помня.

— Под палубата ли беше?

— Не, някъде в дъното...

— Какво направихте с нея, когато вече беше мъртва?

— Не питайте така през цялото време — проплака той капризно като дете. — Не бях виновен. Тя беше виновна.

— Знам, че сте я убили и вие вече го потвърдихте. Какво направихте с нея после?

— Хвърлих я в езерото, не можех да издържам да я гледам! — изкрещя мъжът.

Мартин Бек спокойно го изгледа.

— Къде? Къде се намираше параходът?

— Не знам. Просто я метнах в езерото.

Той изведнъж рухна и заплака.

— Не можех да я гледам, не издържах повече, не можех да я гледам! — повтаряше и сълзите се стичаха по бузите му.

Мартин Бек изключи магнетофона, вдигна слушалката и повика пазачите.

Когато мъжът, който беше убил Роузана Макгро, бе изведен, Мартин Бек запали цигара.

Очите го смъдяха и той ги разтърка с палеца и показалеца си.

Взе писалката от бюрото и написа:

„ХВАНАХМЕ ГО. ПРИЗНА ПОЧТИ ВЕДНАГА.“

Остави обратно писалката, смачка хартията и я хвърли в кошчето. Реши да се обади на Кафка веднага щом си отспи.

Мартин Бек си сложи палтото и шапката и си тръгна. Беше започнало да вали още към два часа и сега земята беше покрита с трийсетсантиметров сняг. Снежинките бяха големи и мокри. Падаха бавно, на големи мързеливи кръгове, плътни и еднакви, и заглушаваха всякакъв звук. Наоколо всичко изглеждаше някак далечно и нереално. Истинската зима най-последно бе настъпила.

Роузана Макгро бе заминала за Европа. На едно място, наречено Норшхолм, бе срещнала мъж, който е възнамерявал да замине за Бохуслен и да лови риба. Тя не би го срещнала, ако параходът не бе претърпял авария и ако сервитьорките не я бяха преместили на друга маса в трапезарията. После той я беше убил. Тя би могла да бъде смазана от кола на „Кунгсгатан“ или да падне по стълбите в хотела и да си счупи врата. Жена на име Соня Хансон сигурно никога повече нямаше да се чувства спокойно или да спи здрав сън, без сънища, с ръце между коленете, както е правила винаги, още от дете. Въпреки това тя всъщност нямаше нищо общо с цялата тази история. Те, всички те бяха седели в Мутала, Кристинеберг, Линкълн, Небраска и завършиха едно разследване по такъв начин, че то никога не би могло да се публикува. Винаги щяха да го помнят, но едва ли с особена гордост.

Попревит и подсвиркващ си, Мартин Бек мина през пулсиращата бяла завеса към станцията на метрото. Който и да го видеше, едва ли щеше да разбере какво точно си мисли в момента.

И така, ето, Мартин Бек върви, по шапката и раменете му се сипе сняг, но той крачи с песен, крачи игриво. Здравейте, скъпи, смешни хора! Под подметките скърца, зимна нощ е, здравей, само кажи и тръгваме за „Сьодер“. С обществения транспорт. Към „Багармосен“ и „Вентьор“.

Прибираше се в къщи.

Източник: <http://bezmonitor.com>

Издание:

РОУЗАНА: РОМАН ЗА ЕДНО ПРЕСТЪПЛЕНИЕ. 1995.Изд. Камея, София; Изд. Орфия, София.. Биб. Кристална библиотека Детективи, No.3. Роман. Превод: [от швед.] Васа Ганчева [Roseanna / Maj Sjowall, Per WAHLOO]. Формат: 20 см. Страници: 224. Цена: 90.00 лв. ISBN: 954-444-029-1 (Орфия)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.